

„Sporirea responsabilității Guvernului prin monitorizarea reformei în sectorul justiției”

Raport trimestrial Nr 3 de monitorizare a implementării Strategiei de Reformă în Sectorul Justiției

Perioada de monitorizare 1 iulie – 30 septembrie, 2013

Chișinău – 2013

Autori:

Alexandru Postica, Asociația Promo-LEX

Olesea Stamate, Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)

Pavel Postica, Asociația Promo-LEX

Coordonatoare de ediție: Olga Manole, Asociația Promo-LEX

Corectoare text în limba Română: Rodica Mahu

Traducere text în limba Engleză: Lucia Aprodu

Procesare computerizată: „Depol Promo” SRL

Toate drepturile protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Asociația PROMO-LEX

str. Dumitru Rîșcanu, 11/41, Chișinău, Moldova

Tel./fax: 00 373 22 450024

E-mail: info@promolex.md

www.promolex.md

AGER**Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)**

str. T. Balta, 7/1, MD-2012, Chișinău, Moldova

Tel: (+373) 69988822

E-mail: olesea.stamate@ager.md

www.ager.md

Uniunea Europeană

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova

Str Kogălniceanu, 12

MD 2001 Chișinău, Moldova

Tel: (+373 22) 50 52 10

Fax: (+373 22) 27 26 22

Raportul a fost elaborat în cadrul proiectului “Monitorizarea reformei sectorului justiției pentru sporirea responsabilității Guvernului”, implementat de către Asociația Promo-LEX și Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă, realizat cu sprijinul financiar al Uniunii Europene.

Conținutul raportului reflectă opinia și poziția autorilor și în nici un caz nu reflectă opinia oficială a Uniunii Europene.

CUPRINS

Abrevieri	4
Introducere	5
Sumar Executiv	7
Capitolul I. Evaluarea implementării activităților din cadrul Pilonului I	9
Capitolul II. Evaluarea implementării activităților din cadrul Pilonului II	21
Capitolul III. Evaluarea implementării activităților din cadrul Pilonului III	32
Capitolul IV. Evaluarea implementării activităților din cadrul Pilonului IV	44
Capitolul V. Evaluarea implementării activităților din cadrul Pilonului V	48
Capitolul VI. Evaluarea implementării activităților din cadrul Pilonului VI	53
Capitolul VII. Evaluarea implementării activităților din Pilonul VII	61
Capitolul VIII. Monitorizarea ședințelor de judecată și evaluarea nivelului de satisfacție a justițiabililor față de actul de justiție	64
Concluzii	95

ABREVIERI

CNA	Centrul Național Anticorupție
CNAGJS	Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat
CNEJ	Centrul Național de Expertize Judiciare
CPC	Codul de Procedură Civilă
CpDOM	Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova
CPP	Codul de Procedură Penală
CRJM	Centrul de Resurse Juridice din Moldova
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSP	Consiliul Superior al Procurorilor
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DAJ	Departamentul de administrare judecătorească
DIP	Departamentul Instituțiilor Penitenciare
DGL	Direcția Generală Legislație
GL	Grup de lucru
INJ	Institutul Național al Justiției
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MDRC	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
MF	Ministerul Finanțelor
MJ	Ministerul Justiției
MMPSF	Ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
OCP	Oficiul Central de Probațiune
PG	Procuratura Generală
ROLISP	Programul USAID de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept
SIS	Serviciul de Informații și Securitate
SRSJ	Strategia de Reformă în Sectorul Justiției
UNEJ	Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești

INTRODUCERE

Raportul de față a fost elaborat în cadrul proiectului „Sporirea responsabilității Guvernului prin monitorizarea Reformei în Sectorul Justiției”, implementat de Asociația Promo-LEX și Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER), realizat cu sprijinul financiar al Uniunii Europene.

Monitorizarea se axează pe observarea a două componente de bază: evaluarea realizării activităților cuprinse în Planul de Acțiuni pentru implementarea SRSJ și monitorizarea ședințelor de judecată.

În misiunea de monitorizare sunt implicați 36 de monitori naționali, activitatea cărora este coordonată de un Coordonator de Rețea și de trei experți naționali ce formează Echipa de Analiză. Rețeaua de monitori va urmări desfășurarea ședințelor de judecată la judecătoriile de sector și raionale, Curțile de Apel și CSJ, precum și instanțele specializate. În total, vor fi monitorizate 1872 de ședințe de judecată. De asemenea, monitorii vor întocmi trimestrial câte un raport în care vor fi trecute progresele în implementarea activităților indicate în Planul de acțiuni, verificate în teritoriu.

Metodologie. *Ghidul metodologic pentru monitorizarea implementării SRSJ* prevede mecanismul de monitorizare a realizării activităților prevăzute în Planul de acțiuni, inclusiv prin chestionarea subiecților/instituțiilor relevanți/relevante, pentru a stabili rezultatul acestor acțiuni (studii efectuate, proiecte de lege elaborate, metodologii aprobate etc.). Astfel, au fost formulate constatări în legătură cu răspunsurile la întrebările din raportul trimestrial. Monitorii au intervievat în fiecare centru raional avocați, reprezentanți ai birourilor de executare, notari, mediatori, reprezentanți ai oficiilor teritoriale ale CNAJGS pentru a stabili în ce măsură subiecții respectivi sunt cunoscuți și în legătură cu ce activitate anume; dacă au fost sau nu implicați în realizarea acesteia; și care este părerea lor despre activitatea respectivă. Totodată, pentru a evalua eficient executarea fiecărei activități, au fost realizate interviuri cu reprezentanții tuturor instituțiilor responsabile pentru implementarea acestora, dar și cu instituțiile beneficiare.

În cadrul Raportului au fost analizate două categorii de acțiuni/activități, după cum urmează:

- Acțiuni cu termen de realizare: trimestrul III, 2013.
- Acțiuni restante (până la 30 iulie 2013).

Totodată, pentru a putea fi urmărite mai ușor, acțiunile au fost grupate pe următoarele șapte categorii:

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme;

Grupul II. Elaborarea recomandărilor metodologice și programelor de formare profesională;

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi și regulamente;

Grupul IV. Activități de formare profesională pentru diferiți subiecți din sectorul justiției;

Grupul V. Elaborarea și utilizarea mecanismelor de sensibilizare și de informare;

Grupul VI. Achiziționarea și instalarea echipamentului. Modernizarea programelor;

Grupul VII. Crearea și eficientizarea activității organelor din sectorul justiției (comisii, colegii etc.).

Asociația Promo-LEX și Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER) aduc sincere mulțumiri tuturor actorilor care au dedicat timp și atenție monitorilor și au răspuns la întrebările formulate de aceștia, contribuind astfel la elaborarea raportului de față.

SUMAR EXECUTIV

Rezultatele celui de-al treilea Raport de monitorizare a implementării reformei în sectorul justiției ne permit să facem câteva constatări esențiale.

În ceea ce privește monitorizarea ședințelor de judecată, observatorii au constatat în mare parte o dinamică pozitivă. Putem presupune că însăși prezența observatorilor la ședințele de judecată influențează spre bine comportamentul justițiabililor și al personalului instanțelor de judecată. Pe parcursul trimestrului III, s-a observat aceeași dinamică pozitivă a aparenței desfășurării proceselor judiciare. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că scopul misiunii nu a fost de a evalua calitatea actului judecătoresc și nivelul de coruptibilitate, ci doar aparențele desfășurării ședințelor de judecată.

Pe de altă parte, nu se poate vorbi despre un progres semnificativ în realizarea acțiunilor trăsate conform Planului de Acțiuni pentru implementarea SRSJ. Astfel, din totalul de 209 acțiuni planificate pentru perioada de până la 30 septembrie 2013, doar 126 au fost realizate, altele 83 fiind neîndeplinite până la finele trimestrului III, 2013, indicând o rată de realizare de 60%, în total (în comparație cu 59% realizate la finele trimestrului anterior). Este adevărat că Guvernul s-a confruntat cu o criză politică majoră, care a întârziat anumite procese, inclusiv cel de semnare a acordului privind acordarea de către UE a Suportului Bugetar pentru sectorul justiției. Odată cu desemnarea noului Guvern, s-a observat o accelerare în realizarea acțiunilor planificate, însă instituțiile responsabile trebuie să depună acum un efort considerabil pentru a îndeplini acțiunile restante, alături de cele planificate pentru perioada următoare.

Totuși trebuie să ținem cont de faptul că un mare număr din acțiunile restante nu necesită în mod deosebit mijloace financiare. Adesea, un impediment în realizarea acțiunii este capacitatea redusă a instituției responsabile de a elabora studii, rapoarte analitice etc. Totodată, o bună parte dintre partenerii de dezvoltare s-au arătat deschiși de a ajuta la realizarea anumitor acțiuni, și o bună parte din acestea au fost efectuate cu asistență externă. Însă nici piața locală de consultanță nu este suficient de diversificată și aptă ca să poată realiza un număr mare de asemenea activități, motiv pentru care concursurile au fost anunțate repetat, și în unele cazuri, fără un rezultat.

În vara anului curent, și-a început oficial activitatea proiectul UE „**Suport în coordonarea reformei în domeniul justiției în Republica Moldova**”. O serie de activități planificate în Planul de Acțiuni a fost preluată spre realizare de proiectul în cauză. Chiar și așa, viteza de implementare a acțiunilor este una destul de lentă.

Constatăm o schimbare esențială în ceea ce privește transparența activității Secretariatului și a GL. S-a reușit angajarea unităților adiționale de personal pentru susținerea activității Secretariatului și GL, astfel remarcăm o activitate și o eficiență sporite în organizarea ședințelor, publicarea agendelor și proceselor-verbale pe pagina web a ministerului. Totodată, în continuare, întâmpinăm dificultăți la găsirea produselor elaborate în cadrul implementării Strategiei, dat fiind faptul că nu a fost creat un portal unic unde acestea ar putea fi plasate.

Este binevenită intenția GL de a revizui activitățile planificate în Planul de Acțiuni în vederea identificării acțiunilor care sunt desuete sau nu mai sunt relevante, și a celor cu conținut neclar.

Analizând performanța instituțiilor implicate în implementarea SRSJ, am constatat următoarele. Pentru anul 2012 și primele trei trimestre ale anului 2013, CNAJGS și MAI au realizat mai puțin de jumătate din acțiunile planificate, cu o rată de realizare de 40% și, respectiv, 25%. O rată de realizare mai bună o au CNA, MJ, PG și CpDOM. Sunt și câteva instituții la care observăm o rată de realizare de 100%, cum sunt CNI, și CNROOND. Dar Planul de Acțiuni prevede un număr foarte mic de acțiuni care urmează a fi realizate de aceste instituții, iar cel mai important este că acțiunile pe care le calificăm drept realizate conform indicatorilor de performanță necesită a fi în continuare monitorizate sub aspectul impactului real pe care îl produc.

Capitolul I

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PILONULUI I

Capacitate instituțională. Pe parcursul celui de-al treilea trimestru al anului 2013, GL pentru monitorizarea implementării acțiunilor pentru Pilonul I al Strategiei s-a întrunit în cadrul a trei ședințe, la 26.07, 18.09 și 23.10, la toate ședințele fiind prezent un număr suficient de membri cu dreptul de vot. Planul de activitate pentru 2013 a fost aprobat abia la ședința din 23.10, ceea ce constituie o întârziere semnificativă și, prin urmare, o aprobare mai degrabă formală a acestui document.

Merită remarcat efortul depus pentru fortificarea capacităților Secretariatului GL, inclusiv prin unități de personal. Astfel, se atestă rezultate vizibile la capitolul organizării ședințelor GL și plasării materialelor pe pagina web a Ministerului.

1. ACȚIUNI CU TERMEN DE REALIZARE: TRIMESTRUL III, 2013

Pentru perioada de raportare la acest pilon nu au fost planificate acțiuni pentru finalizare.

2. ACȚIUNI RESTANTE (până la 30 iunie 2013)

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 1.1.1. Optimizarea hărții de dislocare a instanțelor judecătorești în scopul consolidării capacităților instituționale ale instanțelor, optimizarea numărului de judecători și asigurarea utilizării cât mai eficiente a resurselor disponibile.

Acțiunea 1.1.1. punctul 1. *Efectuarea studiului de oportunitate privind optimizarea hărții dislocării instanțelor judecătorești în scopul consolidării capacităților instituționale ale instanțelor, optimizarea numărului de judecători și asigurarea utilizării cât mai eficiente a resurselor disponibile.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, CSM
- Indicator de performanță: Studiul elaborat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Această acțiune nu a fost finalizată la data întocmirii prezentului raport. În raportul precedent, am prezentat informația despre faptul că această acțiune este în desfășurare, cu suportul CRJM, iar în raportul pentru prima jumătate de an 2013 al GL pentru Pilonul I este menționat că a fost solicitată extinderea termenului până la finele anului 2013.

Trebuie să mai menționăm că în procesul-verbal din 18 septembrie 2013 al ședinței GL Pilon I această acțiune este consemnată drept una realizată.¹

¹ <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=289> (accesat la: 30.10. 2013).

Domeniul specific de intervenție: 1.1.2. Asigurarea accesului la justiție sub aspectul costurilor.

Acțiunea 1.1.2. punctul 1. *Efectuarea unui studiu al legislației în vigoare care reglementează cuantumul și modul de calculare a cheltuielilor de judecată, precum și al practicilor de aplicare a acestora.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ
- CSM Indicator de performanță: Studiul elaborat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Drept urmare a informației prezentate în raportul precedent, constatăm că MJ a reușit să obțină un suport din exterior pentru realizarea acestei acțiuni, și anume, expertiză din partea MJ al României. În conformitate cu datele prezentate în raportul semestrial I, 2013, privind implementarea acțiunilor prevăzute la Pilonul I, acest studiu este la etapa de finalizare și urmează a fi plasat în scurt timp pe pagina MJ. În momentul elaborării prezentului raport, acest studiu nu a fost găsit pe pagina Ministerului.

Domeniul specific de intervenție: 1.1.12. Consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești, inclusiv examinarea oportunității edificării unui sediu comun pentru toate instanțele judecătorești din municipiul Chișinău, precum și a construcției/renovării sediilor instanțelor judecătorești din întreaga țară.

Acțiunea 1.1.12. punctul 1. *Efectuarea unui studiu de fezabilitate, luându-se în considerare studiile efectuate anterior în acest domeniu.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Studiul elaborat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Planul de Acțiuni pentru implementarea SRSJ nu este suficient de explicit referitor la ce se propune sau se dorește de la acest studiu de fezabilitate. De aici apar și contradicțiile. Astfel, GL pentru Pilonul I și cel de Coordonare au considerat această acțiune drept realizată în ultimul raport semestrial, totodată informația prezentată nu menționează clar care este acel produs sau „output” generat. Dacă este vorba de studiul de evaluare a instanțelor judecătorești efectuat de ROLIPS în 2012, este una, dar din denumirea acțiunii pare să transpară o altă intenție.

Probabil, dacă nu există claritate referitor la conținutul acestei acțiuni, membrii GL I ar trebui să se adreseze GL VII pentru a clarifica situația și, totodată, să modifice conținutul raportului semestrial I, 2013, plasat pe pagina dedicată reformei, la secțiunea aferentă acestei acțiuni.

Acțiunea 1.1.12. punctul 3. *Stabilirea criteriilor de alocare a fondurilor pentru întreținerea și reparația clădirilor instanțelor judecătorești.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, MF, MDRC
- Indicator de performanță: Criterii de alocare a fondurilor pentru întreținerea și reparația clădirilor instanțelor judecătorești, elaborate și aprobate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Raportul de evaluare a instanțelor judecătorești realizat de proiectul ROLISP conține și informații privind gruparea instanțelor pe categorii în funcție de necesitățile de întreținere sau reparație ale acestora. Totodată, indicatorul de performanță aferent acestei acțiuni prevede „Criterii de alocare a fondurilor pentru întreținerea și reparația clădirilor instanțelor judecătorești, elaborate și aprobate”. În acest context, nu există nici un document care, din punct de vedere legal, ar stabili aceste criterii și le-ar face obligatorii pentru instanțele judecătorești, DAJ și alți actori implicați.

Domeniul specific de intervenție: 1.2.4. Crearea unui mecanism care ar garanta uniformizarea practicii judiciare și respectarea principiului securității raporturilor juridice.

Acțiunea 1.2.4. punctul 3. *Efectuarea studiului privind oportunitatea creării unui portal informațional unic al tuturor instanțelor judecătorești în vederea optimizării paginilor web ale acestora.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, CSM, Centrul de Guvernare Electronică
- Indicator de performanță: Studiul elaborat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Un studiu propriu-zis în acest sens nu a fost prezentat, însă un fel de portal al instanțelor judecătorești din Republica Moldova există la courts.justice.md, deși acesta nu face altceva decât să redirecționeze utilizatorul către pagina instanței solicitate. Este, de asemenea, posibil ca perfecționarea portalului să poată fi efectuată fără a necesita un asemenea studiu.

Astfel, urmează a fi evaluată starea acestei acțiuni și, în cazul în care aceasta nu mai este relevantă/necesară, să fie propusă Grupului VII, ca acesta din urmă să sugereze modificarea corespunzătoare a Planului de Acțiuni.

Domeniul specific de intervenție: 1.3.3. Asigurarea specializării judecătorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității creării sistemului de instanțe administrative.

Acțiunea 1.3.3. punctul 1. *Efectuarea unui studiu și formularea de recomandări privind necesitatea specializării judecătorilor pe cauze specifice.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: CSM, MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat, recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

În momentul elaborării prezentului raport, acest studiu nu este finalizat și/sau prezentat public de către CRJM, ale cărui servicii au fost contractate în acest sens în baza asistenței financiare acordate de Ambasada SUA la Chișinău.

Totodată, amintim că acțiunea este calificată drept „realizată parțial” în raportul anual 2012 și, la fel, în raportul semestrial I, 2013, deși fără a oferi informație despre contractarea serviciilor unor experți în vederea realizării studiului, fiind folosite formule generale de tipul „demarat procesul de studiere a practicii europene”, care în mod normal nu poate constitui un argument în favoarea calificării acțiunii drept una realizată parțial.

Acțiunea 1.3.3. punctul 5. *Efectuarea studiului privind oportunitatea creării sistemului de instanțe administrative.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
- Responsabil pentru implementare: CSM, MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat, recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Deși sunt tratate în Planul de Acțiuni drept două acțiuni separate, acțiunea 1.3.3. punct 1 și 1.3.3. punct 5 ar putea constitui o singură acțiune cu un singur produs: un studiu care să estimeze necesitatea specializării judecătorilor, inclusiv să includă aspectul creării instanțelor administrative. În cazul în care acest lucru nu este prevăzut în caietul de sarcini înaintat CRJM, responsabil de realizarea primei acțiuni, aceasta trebuie tratată separat. În timpul elaborării prezentului raport, un asemenea studiu nu a fost prezentat.

Grupul II. Elaborarea recomandărilor metodologice și programelor de formare profesională.

Domeniul specific de intervenție: 1.2.3. Revizuirea regulilor procedurale în vederea optimizării, sporirii transparenței și eficienței procesului de înfăptuire a justiției.

Acțiunea 1.2.3. punctul 5. *Elaborarea planului de instruire a judecătorilor privind gestionarea dosarelor și regulile de amânare a examinării cauzelor.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: CSM, INJ
- Indicator de performanță: Planul de instruire, elaborat
- **Calificativ: acțiune realizată**

Identificarea etapei la care se află realizarea acestei acțiuni cauzează dificultăți. Raportul anual 2012 privind implementarea SRSJ, dar și cel semestrial I, 2013, califică această acțiune drept realizată, deși la secțiunea „măsuri întreprinse” vorbește despre studierea practicii europene și despre faptul că acest plan de instruire va putea fi elaborat numai după realizarea analizei datelor cu privire la numărul cauzelor amânate pentru fiecare instanță de judecată și pentru fiecare judecător. Mai mult decât atât, la secțiunea „dificultăți”, se menționează „lipsa legislației relevante”, fără a specifica ce legislație anume.

La 10 septembrie 2013, în cadrul INJ, s-a desfășurat seminarul destinat judecătorilor „Gestionarea dosarelor și respectarea regulilor cu privire la amânarea examinării cauzelor”. Seminarul scoate în vizor importanța unei administrări eficiente și corecte a dosarelor pentru asigurarea respectării termenelor rezonabile de judecare a cauzelor.

Deși nu am constatat elaborarea unui plan de instruire pe această temă, am stabilit că subiectul în cauză este inclus în planul de formare continuă al INJ pentru anul 2014.²

Domeniul specific de intervenție: 1.3.1. Reformarea și eficientizarea activității INJ.

² <http://inj.md/node/18> (accesat la: 31.10.2013).

Acțiunea 1.3.1. punctul 1. *Elaborarea unui nou concept de instruire continuă a judecătorilor, procurorilor și a altor reprezentanți ai sectorului justiției*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2012
- Responsabil pentru implementare: INJ, CSM, CSP, PG, Uniunea Avocaților, UNEJ, Consiliul de Mediere, MJ
- Indicator de performanță: 1. Conceptul, elaborat; 2. Numărul personalului necesar pentru realizarea noului concept, determinat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

În vederea realizării acestei acțiuni, a fost obținut suportul programului ROLISP, care a contractat serviciile CRJM pentru elaborarea conceptului.

Cu referire la acțiunea în cauză menționăm că, pe 18.07.2013, INJ a organizat o masă rotundă cu genericul *Proiectul Concepției de formare continuă a profesioniștilor din sectorul justiției*. Agenda zilei a prevăzut prezentarea Proiectului Concepției de formare continuă a profesioniștilor din sectorul justiției, analiza riscurilor și oportunităților aplicării acesteia și alte intervenții din partea participanților. Au fost expuse păreri care vin să susțină implementarea Concepției, dar și unele care au trezit interes de discuție.³ Proiectul Concepției se impune ca necesitate în contextul reformelor justiției din Republica Moldova, fiind determinată de Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (Legea nr. 231 din 25.11.2011), care prevede creșterea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției, inclusiv prin *revizuirea sistemului și a metodelor formării continue a reprezentanților sectorului justiției și extinderea rolului INJ*. Proiectul Concepției de formare continuă a profesioniștilor din sectorul justiției este publicat pe pagina web a INJ.

Planul de formare continuă în anul 2014 al INJ nu are la bază concepția în discuție⁴, deși în introducerea la acest plan este consemnat că el este bazat pe Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pe anii 2011-2016.

Dat fiind faptul că nu dispunem de date referitoare la aprobarea conceptului, dar și ținând cont de faptul că indicatorii de performanță pentru această acțiune sunt: 1. Conceptul, elaborat; 2. Numărul personalului necesar pentru realizarea noului concept, determinat, considerăm că această acțiune e deocamdată nerealizată.

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi și regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 1.1.2. Asigurarea accesului la justiție sub aspectul costurilor.

Acțiunea 1.1.2. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a Legii taxei de stat nr. 1216-XII din 3 decembrie 1992, a CPC nr. 225-XV din 30 mai 2003 și a altor acte legislative.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, CSM, MF
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

3 http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:iKp_0wgcPtkJ:www.inj.md/node/722+&cd=1&hl=ro&ct=clnk&gl=md (accesat la: 11.08.2013).

4 <http://www.inj.md/node/18> (accesat la: 01.11.2013).

În timpul elaborării prezentului raport, acțiunea rămâne a fi nerealizată. Realizarea acestei acțiuni este în strictă dependență de îndeplinirea Acțiunii 1.1.2. punctul 1, astfel, atât timp cât nu este efectuat studiul, nu este binevenită modificarea legislației. Totodată, Raportul privind realizarea Strategiei în semestrul I, 2013, repetă doar informația prezentată în raportul pentru 2012, menționează unele scrisori expediate către MF drept solicitare de propuneri, și astfel califică acțiunea drept „realizată parțial”.

Domeniul specific de intervenție: 1.2.1. Sporirea transparenței mecanismelor și instituțiilor de autoadministrare judecătorească.

Acțiunea 1.2.1. punctul 2. *Revizuirea regulamentelor CSM privind transparența activității Consiliului și a instituțiilor subordonate.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: CSM
- Indicator de performanță: Proiectele de modificare a regulamentelor, elaborate și aprobate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

În timpul elaborării prezentului raport, nu am putut găsi dovada elaborării acestor regulamente. Raportul privind implementarea SRSJ pentru semestrul I, 2013 creează confuzie la raportarea acestei acțiuni. Calificativul acordat este „acțiune realizată parțial”; la compartimentul „activități întreprinse” se spune despre aprobarea anumitor regulamente ce țin, de exemplu, de conferirea titlului onorific „Decan al autorității judecătorești” și altele de același gen. Formularea indicatorului acțiunii nu permite o interpretare univocă, astfel este destul de dificil de calificat când va putea fi realizată această acțiune, deoarece și Regulamentele recent aprobate de CSM se referă la ridicarea transparenței activității CSM. Însă sunt oare acestea suficiente și care ar mai trebui să fie?

În această ordine de idei, CRJM a efectuat monitorizarea activității CSM și, printre constatările de bază, se menționează că ședințele CSM sunt publice, iar ordinea de zi a ședințelor și majoritatea hotărârilor sunt publicate pe pagina sa web. Cu toate acestea, transparența încă nu a devenit o regulă pentru toate domeniile de activitate ale CSM, ale colegiilor și Inspecției Judiciare. Modalitatea de organizare a ședințelor CSM, în cadrul cărora discutarea chestiunilor de pe ordinea de zi are loc, în mare parte, în cadrul „deliberărilor” (o practică preluată din instanțele de judecată, însă total irelevantă pentru CSM). Deliberarea ar trebui exclusă și stabilite, ca regulă, ședințe publice, cu excepția unor categorii de chestiuni care trebuie examinate în ședință închisă.

Respectiv, ar trebui să se revină probabil la recomandările formulate de CRJM pentru a spori efortul de asigurare a transparenței în activitatea CSM.

Domeniul specific de intervenție: 1.2.3. Revizuirea regulilor procedurale în vederea optimizării, sporirii transparenței și eficienței procesului de înfăptuire a justiției.

Acțiunea 1.2.3. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a Codului Contravențional nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Proiectul a fost avizat și supus dezbaterilor publice pe 23.07.2013 și transmis Guvernului spre examinare, însă în momentul elaborării prezentului raport nu am găsit date referitoare la aprobarea lui de către Guvern și transmiterea în Parlament.

Totodată, pe parcursul ultimilor ani au fost operate o serie de modificări la Codul Contravențional, iar textul Planului de Acțiuni nu indică clar care modificări sunt dorite prin această acțiune.

Astfel, deocamdată nu putem califica această acțiune drept nerealizată, dar nici realizată 100%.

Acțiunea 1.2.3. punctul 4. *Elaborarea standardelor privind durata actelor procesuale în cursul examinării cauzei și elaborarea metodologiei de control al aplicării acestora.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: CSM, CSJ
- Indicator de performanță: 1. Standardele și metodologia, elaborate; 2. Hotărârea plenului CSJ referitoare la durata actelor procesuale în cursul examinării cauzei, adoptată; 3. Numărul de controale efectuate de Inspekția Judiciară; 4. Numărul de rapoarte întocmite.
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Acțiunea aceasta nu este realizată în momentul elaborării prezentului raport. Din păcate instituțiile responsabile nu au dat dovadă de mai multă profunzime în prezentarea acestei (dar și a altor) acțiuni în raportul semestrial de activitate din 2013. Raportul anual 2012 privind implementarea SRSJ califica acțiunea drept „realizată parțial”, la „măsurile întreprinse” menționa „studierea practicii europene”, iar la capitolul „dificultăți” vorbea despre „lipsa legislației relevante”, fără a menționa despre ce legislație este vorba, și același lucru s-a repetat, de fapt, în raportul pentru semestrul I, 2013.

Am constatat, totodată, că CSM a decis, în baza Hotărârii CSM nr. 437/15 din 28 mai 2013⁵ cu privire la tergiversarea examinării cauzelor de către instanțele judecătorești să împuternicească Inspekția Judiciară pentru efectuarea unui control al cauzelor tergiversării pricinilor mai mult de 24 și 36 de luni de către instanțele judecătorești și întocmirea unei Note informative, atenționând judecătorii instanțelor judecătorești asupra respectării și aplicării corecte a legislației la examinarea dosarelor judiciare, excluzând tergiversarea nejustificată și soluționarea acestora în strictă conformitate cu legea. Dacă analizăm indicatorii de performanță stabiliți la această acțiune, avem impresia că instituția responsabilă a sărit peste primul indicator, care viza elaborarea standardelor și a metodologiei.

Domeniul specific de intervenție: 1.3.1. Reformarea și eficientizarea activității INJ.

Acțiunea 1.3.1. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a unor acte legislative, inclusiv a Legii nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind INJ, a Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și a Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, INJ
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Conform Raportului anual 2012 privind implementarea SRSJ, proiectul de lege urma să fie tri-

5 <http://csm.md/files/Hotaririle/2013/17/437-17.pdf> (accesat la: 01.11.2013).

mis Guvernului în martie 2013. La data întocmirii prezentului raport, acest proiect de lege nu fusese încă supus discuțiilor publice.

Din informația cunoscută observatorilor, propunerile privind proiectul de modificare a Legii nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind INJ, au fost examinate și integrate într-un proiect de Lege care, la data de 10 iunie 2013, a fost remis INJ, iar la data de 28 iunie a fost convocată o ședință comună cu reprezentanții INJ pentru a discuta proiectul.

Domeniul specific de intervenție: 1.3.1. Reformarea și eficientizarea activității INJ.

Acțiunea 1.3.1. punctul 8. *Stabilirea unor criterii obiective de determinare a necesarului de mijloace financiare pentru instruirea inițială și continuă (INJ).*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: INJ
- Indicator de performanță: 1. Criterii stabilite; 2. Bugetul INJ, revizuit în conformitate cu necesitățile sale reale
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Acțiunea aceasta nu este realizată, deși au fost întreprinse diverse activități în acest sens, inclusiv au fost angajați experți cu susținerea proiectului ROLISP. În pofida dificultăților cu care s-au confruntat la angajarea experților, sperăm că această acțiune va fi finalizată până la sfârșitul anului 2013.

Domeniul specific de intervenție: 1.3.2. Revizuirea programelor INJ pentru a le face conforme cu necesitățile reale de instruire a judecătorilor, procurorilor și a altor actori din sectorul justiției și pentru a evita dublarea programei universitare.

Acțiunea 1.3.2. punctul 1. *Crearea sistemului care să permită determinarea completă și la timp a necesităților de instruire a reprezentanților sectorului justiției (Metodologia de determinare a necesităților de instruire, elaborată și aprobată).*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: INJ
- Indicator de performanță: Metodologia de determinare a necesităților de instruire, elaborată și aprobată
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

În prezent, Metodologia de determinare a necesităților de instruire inițială și continuă este elaborată cu suportul proiectului ROLISP, însă un rezultat în acest sens nu a fost comunicat.

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi și regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 1.1.4. Crearea unui mecanism adecvat, consecvent și durabil de finanțare a sistemului judecătoresc prin majorarea finanțării acestuia și unificarea procesului de planificare bugetară a sistemului judecătoresc.

Acțiunea 1.1.4. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a Legii nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, precum și a altor proiecte de acte normative relevante.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, CSM, CSJ, instanțele judecătorești
- Indicator de performanță: 1. Proiectul de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului; 2. Proiectele de modificare a cadrului normativ, elaborate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

În anul 2012, a fost operată o serie de modificări la Legea nr. 514-XIII din 6.07.21995, însă acestea nu au vizat finanțarea sistemului judecătoresc și unificarea procesului de planificare bugetară a acestuia.

Aceste modificări trebuia să survină în urma elaborării studiului cu privire la practica din ultimii ani a finanțării sistemului judecătoresc, comparativ cu practica internațională în domeniu (acțiunea 1.1.4. punctul 1). În raportul privind realizarea Planului de Acțiuni în anul 2012, acțiunea 1.1.4. punctul 1 a fost raportată drept realizată, prin intermediul studiului privind evaluarea instanțelor judecătorești din Republica Moldova, efectuat cu suportul programului ROLISP. Acest studiu însă, deși cuprinde o evaluare detaliată a fiecărei instanțe judecătorești din țară și analizează concomitent și practica finanțării sistemului, nu constituie o cercetare suficient de focalizată anume pe aceste aspecte, pentru a constitui o argumentare puternică în scopul ajustării cadrului legislativ. Un asemenea studiu ar trebui să propună formula optimă de finanțare a sistemului judecătoresc (ținând cont și de practica internațională), precum și să ofere câteva opțiuni de politici în acest sens, analizate detaliat, cu estimarea în fiecare caz a impactului și costurilor.

Domeniul specific de intervenție: 1.3.1. Reformarea și eficientizarea activității INJ.

Acțiunea 1.3.1. punctul 3. *Elaborarea proiectelor de modificare a cadrului normativ intern al Institutului Național al Justiției în conformitate cu modificările din legislație.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: INJ
- Indicator de performanță: Cadrul normativ intern, modificat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Modificarea cadrului normativ intern al INJ trebuie să urmeze după modificarea Legii cu privire la INJ, care deocamdată nu a avut loc.

Domeniul specific de intervenție: 1.3.3. Asigurarea specializării judecătorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității creării sistemului de instanțe administrative.

Acțiunea 1.3.3. punctul 2. *Elaborarea și aprobarea actelor normative privind specializarea judecătorilor pe cauze specifice.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CSM
- Indicator de performanță: Actele normative ale CSM, elaborate și aprobate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Realizarea acestei acțiuni depinde de finalizarea acțiunii 1.3.3. punctul 1, *Efectuarea unui studiu și formularea de recomandări privind necesitatea specializării judecătorilor în cauze specifice.* Aceasta din urmă trebuia realizată până la sfârșitul anului 2012, dar, în momentul elaborării

prezentului raport, aceasta nu este finalizată. Deși constatăm o întârziere în realizarea acestor acțiuni, aspectul pozitiv este totuși că actorii responsabili nu se grăbesc cu adoptarea cadrului normativ înainte de a avea un studiu bine documentat.

Grupul IV. Activități de formare profesională pentru diferiți subiecți din sectorul justiției.

Domeniul specific de intervenție: 1.2.6. Revizuirea funcționării instituției judecătorului de instrucție în vederea includerii acestuia în corpul judecătoresc comun în calitate de judecător specializat în materia respectivă.

Acțiunea 1.2.6. punctul 3. *Organizarea cursurilor de formare continuă pentru judecătorii de instrucție evaluați.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CSM, INJ
- Indicator de performanță: 1. Planul de studiu, elaborat; 2. Numărul cursurilor desfășurate; 3. Numărul de judecători instruiți.
- **Calificativ: acțiune realizată**

CSM a adoptat Hotărârea nr. 436/17 din 28 mai 2013 *cu privire la stabilirea orelor și tematicilor cursurilor de instruire pentru judecătorii de instrucție în funcție*⁶.

Conform prevederilor art. VII alin. (3) al Legii nr. 153 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din 05.07.2012 publicată în Monitorul Oficial din 31.08.2012, judecătorii de instrucție în exercițiu, în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a legii, pot solicita CSM reconfirmarea în funcția de judecător în cadrul aceleiași instanțe. Aceștia urmează a fi reconfirmați în funcția de judecător al aceleiași instanțe, la propunerea CSM, prin decretul Președintelui Republicii Moldova, doar după evaluarea performanțelor și ca urmare a cursurilor de formare continuă în cadrul INJ.

În baza Hotărârii CSM nr.690/29 din 04 octombrie 2013, s-a decis:

1. a aproba listele judecătorilor de instrucție participanți la seminarele de instruire în perioada 23 – 27 septembrie 2013, conform Anexei, parte integrantă a prezentei hotărâri (Anexa nr. 1).
2. a aproba listele judecătorilor de instrucție participanți la seminarele de instruire în perioada septembrie – decembrie 2013, conform Anexei, parte integrantă a prezentei hotărâri (Anexa nr. 2).⁷

Începând cu 23 septembrie 2013, timp de cinci zile la INJ, a fost instruit un grup alcătuit din 17 judecători de instrucție.⁸

Nu considerăm această acțiune pe deplin realizată, ținând cont de numărul mic de judecători instruiți, însă nici indicatorii de performanță din Planul de Acțiuni nu sunt suficient de expliciți formulate (a se vedea mai sus), astfel nu putem califica această acțiune nici drept “nerealizată”.

6 <http://csm.md/files/Hotaririle/2013/17/436-17.pdf> (accesat la: 10.08.2013).

7 http://csm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=76&Itemid=98&lang=ro (accesat la: 31.10. 2013).

8 <http://inj.md/node/758> (accesat la: 31.10. 2013).

Grupul VI. Achiziționarea și instalarea echipamentului. Modernizarea programelor.

Domeniul specific de intervenție: 1.2.2. Implementarea unui sistem de e-justiție pentru utilizarea eficientă și funcțională a sistemului informațional judecătoresc, în vederea excluderii factorului uman din procesul administrativ de gestionare a dosarelor.

Acțiunea 1.2.2. punctul 4. *Îmbunătățirea Programului integrat de gestionare a dosarelor pentru:*

- a) asigurarea distribuirii aleatorii a dosarelor;
  - b) asigurarea constituirii completelor de judecată și a desemnării președinților acestora;
  - c) crearea altor programe de asigurare a transparenței și eficienței procesului de desfășurare a justiției;
  - d) crearea mecanismului tehnic de verificare a procesului de gestionare electronică a dosarelor;
  - e) inserarea modulului care va asigura protecția datelor cu caracter personal.
- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
  - Responsabil pentru implementare: MJ, CSM, Centrul de Telecomunicații Speciale
  - Indicator de performanță: 1. Sistemul de distribuție aleatorie a dosarelor, perfecționat și implementat; 2. Sistemul de constituire a completelor de judecată și de desemnare a președinților acestora, creat și implementat; 3. Mecanismul tehnic de verificare, creat; 4. Modulul de protecție a datelor cu caracter personal, inclus; 5. Alte programe, create și implementate, după caz.
  - **Calificativ: acțiune nerealizată**

În conformitate cu Raportul privind implementarea Strategiei pentru anul 2012, această acțiune este realizată cu susținerea programului ROLISP. Din datele obținute atât din rapoartele prezentate de MJ, cât și din cele oferite de observatori, această acțiune este în curs de realizare. Deși metodologia de monitorizare nu ne permite să atribuim acestei acțiuni calificativul „realizată” atât timp cât indicatorii de performanță nu sunt întruniți, constatăm un progres semnificativ în implementarea acestei acțiuni.

Grupul VII. Crearea și eficientizarea activității organelor din sectorul justiției (comisii, colegii etc.).

Domeniul specific de intervenție: 1.2.6. Revizuirea funcționării instituției judecătorului de instrucție în vederea includerii acestuia în corpul judecătoresc comun în calitate de judecător specializat în materia respectivă.

Acțiunea 1.2.6. punctul 2. *Evaluarea performanțelor judecătorilor de instrucție.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
- Responsabil pentru implementare: CSM

- Indicator de performanță: Evaluarea performanțelor, realizată
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Conformându-se prevederilor art. VII alin. (3) al Legii nr.153 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din 05.07.2012 publicată în Monitorul Oficial din 31.08.2012, la 27.09.2013 judecătorii de instrucție Alexandru Motricală, Ludmila Barbos și Sergiu Osoianu au finalizat cu succes cursurile de instruire specializate pentru judecătorii de instrucție care solicită reconfirmarea în funcția de judecător de drept comun, din cadrul INJ.

Deoarece activitatea judecătorilor de instrucție Alexandru Motricală, Ludmila Barbos și Sergiu Osoianu a fost anterior evaluată de către Colegiul de evaluare a performanțelor prin hotărârile nr. 54/5, nr. 52/5 și nr. 57/5 din 19 iulie 2013, cu calificativul „foarte bine”, Colegiul a considerat oportun a le reconfirma prin hotărârea nr. 68/6 din 27.09.2013.

Urmare celor relatate, CSM, în baza Hotărârii 678/29 din 04 octombrie 2013⁹, propune Președintelui Republicii Moldova numirea în funcția de judecător a domnului Alexandru Motricală la Judecătoria Dubăsari, a domnului Sergiu Osoianu la Judecătoria Strășeni și a doamnei Ludmila Barbos la Judecătoria Ialoveni.

Totodată am aprecia dacă raportul privind realizarea SRSJ ar oferi o informație mai exactă cu privire la realizarea acestei acțiuni, și nu formulări generale de tipul „proces demarat; elaborarea criteriilor de evaluare”, „lipsa mijloacelor de finanțare”.

Domeniul specific de intervenție: 1.3.4. Unificarea sistemului de accesare la profesia de judecător.

Acțiunea 1.3.4. punctul 2. *Crearea comisiei unice de examinare a absolvenților INJ și a persoanelor cu vechime în muncă.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2012
- Responsabil pentru implementare: INJ, CSM, MJ, PG
- Indicator de performanță: Comisia unică, creată
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Realizarea acestei acțiuni depinde în mare măsură de modificarea cadrului legislativ, în particular cu privire la INJ. Deocamdată, această acțiune rămâne nerealizată.

⁹ sm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=76&Itemid=98&lang=ro (accesat la: 01.11.2013).

Capitolul II

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PILONULUI II

Capacitate instituțională. În trimestrul III al anului 2013, GL II s-a întrunit în cadrul a două ședințe, la data de 31 iulie și la 11 septembrie 2013. Pe pagina web privind Reforma Justiției, la 30 septembrie 2013 rămân a fi publicate doar trei procese-verbale ale ședințelor, ultimul proces-verbal fiind datat cu 3 aprilie 2013. În acest fel, persistă publicarea tardivă a proceselor-verbale ale ședințelor corespunzătoare din lunile acoperite de perioada de raportare, chiar dacă secretariatul grupurilor de lucru a fost completat cu personal. Conform agendelor de lucru, s-a discutat despre chestiuni organizatorice, planificarea acțiunilor propuse spre realizare în anul 2013, precum și modul de realizare a acțiunilor declarate restante. Cu regret, nici până la 30 septembrie 2013, GL nu a reușit să aprobe în variantă definitivă planul de activitate pentru anul 2013. La fel, pentru ședințele GL rămâne a fi caracteristică examinarea subiectelor de pe ordinea de zi, fără prezentarea în prealabil a documentelor confirmative privind realizarea acțiunilor planificate.

1. ACȚIUNI CU TERMEN DE REALIZARE: TRIMESTRUL III, 2013

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 2.5.2. Crearea condițiilor pentru aplicarea mai largă a procedurilor simplificate, inclusiv a metodelor de soluționare alternativă a cauzelor.

Acțiunea 2.5.2. punctul 1. *Elaborarea unui studiu privind eficiența aplicării procedurilor simplificate.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 septembrie 2013. Conform Planului Anual de acțiuni ale MJ pentru anul 2013¹⁰, această acțiune urmează a fi realizată abia la 15 noiembrie 2013, cu abatere de la termenul specificat în SRSJ cu circa 1,5 luni. Potrivit informațiilor prezentate în cadrul ședinței ordinare a Consiliului de Mediere din 6 septembrie 2013¹¹, la acea etapă a fost elaborat și prezentat MJ ToR-ul pentru elaborarea studiului. Subiectul privind realizarea acțiunii respective a fost inclus abia pe ordinea de zi a ședinței din 11 septembrie 2013, atunci când a fost prezentat Raportul sectorial privind pilonul II. La acea ședință acțiunea a fost calificată ca fiind nerealizată.

Numai la 04 octombrie 2013 Grupul de lucru pentru achiziții al MJ al RM, a publicat un anunț¹² pentru achiziționarea serviciilor de elaborare a studiului privind eficiența procedurilor simplificate (medierea). Termenul de prestare a serviciilor solicitate este: 21.10.2013-20.12.2013.

10 http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag. 16.

11 <http://promediere.files.wordpress.com/2013/09/proces-din-06-09-2013.pdf> pag. 3.

12 <http://justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=4&id=1569> (accesat la: 01.11.2013).

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță nu au fost atinși, acțiunea 2.5.2. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.5.3. Consolidarea mecanismului de asigurare a drepturilor victimelor infracțiunilor.

Acțiunea 2.5.3. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind mecanismul existent de asigurare a drepturilor victimelor infracțiunilor, de protecție și reabilitare a acestora.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 septembrie 2013. Conform Planului Anual de acțiuni ale MJ pentru anul 2013¹³, această acțiune urma a fi realizată la 20 septembrie 2013. Subiectul privind realizarea acțiunii respective pe parcursul trimestrului III nu a fost inclus niciodată pe agenda ședințelor GL, respectiv, membrilor GL nu le-a fost oferită nici o informație cu privire la etapa de realizare a acestei acțiuni. Pe pagina web a MJ destinată publicării studiilor și/sau proiectelor acestora nu a fost plasat un astfel de studiu.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță nu au fost atinși, acțiunea 2.5.3. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi, regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 2.2.3. Fortificarea capacităților și asigurarea independenței Consiliului Superior al Procurorilor în vederea administrării eficiente a instituției procuraturii.

Acțiunea 2.2.3. punctul 1. *Elaborarea proiectului de modificare a Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, prin care să se stabilească un buget separat, numărul necesar de personal administrativ și alocarea unui sediu pentru CSP.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG
- Indicator de performanță: 1. Proiect de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului; 2. Buget propriu, stabilit; 3. Sediul alocat.
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 septembrie 2013. Conform Planului Anual de acțiuni ale MJ pentru anul 2013¹⁴, această acțiune urmează a fi realizată abia la 20 decembrie 2013, adică cu o abatere de circa trei luni de la termenul indicat în planul de acțiuni al SRSJ.

Pe de altă parte, realizarea acțiunii respective a fost pusă în sarcina GL creat la 11 iulie 2013 de către Ministrul Justiției și Procurorul General în vederea elaborării proiectelor de legi în

¹³ http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag. 16.

¹⁴ http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag. 16

scopul realizării și promovării reformei procuraturii. În termenele indicate, adică la 13 august 2013, Grupul de Lucru respectiv a elaborat Conceptul modificărilor legislative, inclusiv în ceea ce privește realizarea acțiunii descrise. Cu regret, conceptul respectiv nu a fost făcut public, fiind disponibil în variantă neoficială pe sursele media ale unor publicații. Doar în afara perioadei de raportare, urmare a insistențelor membrilor GL pentru pilonul II, conceptul respectiv a fost pus la dispoziția acestora. Totuși conceptul nu a fost pus la dispoziția publicului larg, dar nici nu au urmat acțiuni în vederea realizării unor eforturi pentru implementarea celor specificate în concept.

Subiectul privind realizarea acțiunii 2.2.3. punct 1, pe parcursul trimestrului III nu a fost inclus nici o dată pe agenda ședințelor GL, respectiv membrilor GL nu le-a fost oferită nici o informație cu privire la etapa de realizare a acestei acțiuni.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.2.3. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.2.5. Asigurarea specializării procurorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității funcționării procuraturilor specializate.

Acțiunea 2.2.5. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură și a altor acte normative.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG
- Indicator de performanță: 1. Proiect de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului; 2. Structura organelor procuraturii, modificată
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 septembrie 2013. La 12 aprilie 2013, PG a elaborat un studiu cu privire la necesitatea specializării procurorilor pe cauze specifice. Potrivit concluziilor și recomandărilor studiului, urmau a fi operate modificări în Legea cu privire la procuratură și Hotărâri ale Parlamentului.

Totuși, chiar dacă exista un studiu elaborat, acțiunea respectivă a fost trecută în responsabilitatea GL format la 11 iulie 2013 de către Ministrul Justiției și Procurorul General. Astfel, în afară de elaborarea conceptului privind reformarea procuraturii (aspecte în detaliu descrise la descrierea acțiunii 2.2.3. punct 1 supra) lucrurile nu au evoluat.

Subiectul privind realizarea acțiunii 2.2.5. punct 1, pe parcursul trimestrului III a fost inclus pe agenda ședinței din 11 septembrie 2013, odată cu discuțiile asupra Raportului sectorial intermediar pentru pilonul II. Membrilor GL nu le-a fost oferită nici o informație cu privire la etapa de realizare a acestei acțiuni.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.2.5. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.2.6. Examinarea necesităților de personal ale organelor procuraturii și elaborarea propunerilor de optimizare a numărului de procurori și a personalului auxiliar.

Acțiunea 2.2.6. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ ce vizează personalul procuraturii.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: PG; MF
- Indicator de performanță: Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 septembrie 2013. La ședința GL din 11 septembrie 2013, reprezentantul procuraturii a raportat că în baza unui acord din 10 iunie 2013, semnat între CRJM și PG cu finanțarea Ambasadei SUA, va fi elaborat un studiu privind necesitățile de personal ale organelor procuraturii. În baza acestui studiu va fi elaborat proiectul de modificare a actelor normative necesare în vederea realizării acțiunii 2.2.6. punct 2. Potrivit raportorului, studiul urmează a fi finalizat spre finele lunii noiembrie 2013, adică în afara perioadei de raportare.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.2.6. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.4.2. Revizuirea și uniformizarea modalității de colectare și analiză a datelor statistice ce țin de justiția penală și asigurarea inter-operaționalizării bazelor de date.

Acțiunea 2.4.2. punctul 2. *Elaborarea unui regulament privind modul unitar de prelucrare și analiză a datelor statistice ce țin de justiția penală.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MAI, PG, CNA, Serviciul Vamal, Biroul Național de Statistică, MJ, CSJ
- Indicator de performanță: Regulament elaborat și aprobat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 septembrie 2013. Pe parcursul perioadei de raportare subiectul privind realizarea acțiunii 2.4.2. punct 2 nu a fost inclus pe ordinea de zi a ședințelor GL, ci a fost abordat doar superficial în cadrul ședinței din 11 septembrie 2013, odată cu aprobarea Raportului sectorial intermediar. La acea etapă s-a menționat că, în baza unui ordin emis de MJ, a fost creat un GL responsabil de elaborarea regulamentului. Cu toate acestea, membrilor GL nu le-au fost puse la dispoziție acte confirmative în vederea realizării acțiunii în discuție.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, nici măcar membrii GL nu au fost informați privind evoluția lucrurilor asupra realizării acțiunii respective, acțiunea 2.4.2. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

2. ACȚIUNI RESTANTE (până la 30 iunie 2013)

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 2.5.1. Liberalizarea politicilor penale prin utilizarea sancțiunilor și măsurilor preventive necustodiale pentru anumite categorii de persoane și anumite infracțiuni.

Acțiunea 2.5.1. punctul 1. *Evaluarea aplicabilității măsurilor preventive neprivative de libertate.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune realizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 iunie 2013. Conform Planului Anual de acțiuni ale MJ pentru anul 2013, această acțiune urma a fi realizată până la 1 iulie 2013 de către OCP. Subiectul privind realizarea acțiunii respective a fost inclus pe ordinea de zi a ședinței din 12 iunie 2013, dar a fost amânat pentru o altă ședință la solicitarea instituției responsabile. La ședința GL din 11 septembrie 2013, subiectul respectiv a fost abordat și s-a propus să fie considerat realizat deoarece este similar cu acțiunea 6.4.1. punct 1, îndeplinită anterior de către PG. Cu regret, membrilor GL nu le-au fost prezentate documente confirmative care atestă realizarea studiului menționat. Cu toate acestea, membrii GL au considerat acțiunea drept realizată. Mai mult, subiectul respectiv a fost analizat și în cadrul elaborării raportului de activitate a MJ¹⁵ pentru primul semestru al anului 2013.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță conținuți în planul de acțiuni au fost atinși, fapt aprobat și de către membrii GL pentru pilonul II, acțiunea 2.5.1. punct. 1 se consideră a fi realizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.5.1. Liberalizarea politicilor penale prin utilizarea sancțiunilor și măsurilor preventive necustodiale pentru anumite categorii de persoane și anumite infracțiuni.

Acțiunea 2.5.1. punctul 2. *Evaluarea eficienței aplicării și executării pedepselor penale privative și neprivative de libertate.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 iunie 2013. Conform Planului Anual de acțiuni ale MJ pentru anul 2013, această acțiune urma să fie realizată până la 1 iulie 2013 de către OCP și DIP. Subiectul privind realizarea acțiunii respective a fost inclus pe ordinea de zi a ședinței din 12 iunie 2013, dar amânat pentru o altă ședință la solicitarea instituției responsabi-

¹⁵ http://www.justice.gov.md/public/files/file/rapoarte/RAPORT_DE_ACTIVITATE_AL_MJ_PENTRU_SEMESTRUL_I_2013-16-07-2013.pdf pag.11-12.

le. La următoarea ședință a GL din 11 septembrie 2013, s-a menționat că a fost selectat expertul responsabil de elaborarea studiului, și acestuia i-a fost fixat un termen până la 20 septembrie în care să prezinte studiul. Totuși, până la finele lunii septembrie, studiul nu a fost prezentat membrilor GL pentru a se putea constata dacă a fost sau nu realizat. Mai mult decât atât, conform planului de acțiuni ale MJ¹⁶, termenul de realizare a acțiunii respective a fost preconizat pentru 31 decembrie 2013, cu o depășire esențială de șase luni de la termenele specificate în planul de acțiuni al SRSJ.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță conținuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, termenul de realizare a acțiunii a fost deliberat extins de către MJ cu șase luni, acțiunea 2.5.1. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.1.5. Perfecționarea legislației procesual penale în vederea înlăturării contradicțiilor existente între aceasta și standardele din domeniul protecției drepturilor omului și al libertăților fundamentale.

Acțiunea 2.1.5. punctul 2. *Efectuarea unui studiu asupra legislației, inclusiv a legislației procesual penale, pentru determinarea conformității acesteia cu standardele existente în domeniul protecției drepturilor omului și al libertăților fundamentale.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG, MAI, CNA, SIS, Serviciul Vamal
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 31 decembrie 2012. Potrivit declarațiilor reprezentanților MJ, în cadrul ședinței GL din 15 mai 2013, studiul respectiv va fi finalizat în toamna anului curent. La ședința din 11 septembrie 2013, s-a menționat că în cadrul MJ este creat un grup de lucru responsabil de realizarea acțiunii respective, care s-a întrunit în câteva ședințe. Totuși, pe parcursul perioadei de raportare, membrilor GL, dar nici publicului larg nu le-au fost prezentați indicatorii de performanță de la această acțiune.

Având în vedere că finalitatea acestei acțiuni este ajustarea legislației procesual penale la standardele europene, nu putem trece cu vederea faptul că, în pofida lipsei unui studiu în contextul respectiv, în legislația procesual penală au fost operate modificări semnificative în baza Legilor [LP222 din 27.09.13](#), [MO238-242/25.10.13 art.674](#); [LP158 din 28.06.13](#), [MO152-158/19.07.13 art.483](#), care în mare parte sunt menite să asigure protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.1.5. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.2.5. Asigurarea specializării procurorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității funcționării procuraturilor specializate.

Acțiunea 2.2.5. punctul 1. *Efectuarea studiului privind necesitatea specializării procurorilor pe cauze specifice și oportunitatea funcționării procuraturilor specializate.*

¹⁵ http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag. 16.

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: PG
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- Calificativ: acțiune realizată

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 31 martie 2013. Conform informațiilor oferite de către reprezentanții PG în cadrul ședințelor grupului de lucru din 3 aprilie 2013 și 15 mai 2013, studiul a fost realizat, acțiunea fiind considerată de către membrii GL ca realizată. Pe parcursul perioadei de monitorizare, membrilor GL le-a fost trimis de către secretariat acest studiu care ar fi fost elaborat încă la 12 aprilie 2013. Chiar dacă studiul nu este publicat pe pagina web a PG și nici pe cea a MJ, dar a fost remis pe adresa membrilor GL, putem considera că indicatorii de performanță prevăzuți în strategie au fost atinși.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni au fost atinși, fapt acceptat și de către membrii GL pentru pilonul II, acțiunea 2.2.5. punct 1 se consideră a fi realizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.2.6 Examinarea necesităților de personal ale organelor procuraturii și elaborarea propunerilor de optimizare a numărului de procurori și a personalului auxiliar.

Acțiunea 2.2.6. punctul 1. *Efectuarea studiului cu privire la necesitățile de personal ale organelor procuraturii și de optimizare a numărului de procurori și de personal auxiliar.*

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: PG
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 31 martie 2013. Conform informațiilor oferite de PG în cadrul ședințelor GL, de realizarea unui studiu comprehensiv axat pe optimizarea judecătorilor și procurorilor, dar și pe specializarea acestora este responsabil CRJM. Conform informațiilor prezentate în cadrul ședințelor GL, studiul urma să fie finalizat până la finele lunii iunie, ulterior acest termen a fost extins pentru finele lunii noiembrie. Respectiv, pe parcursul perioadei de monitorizare, nici măcar membrii GL nu au putut lua cunoștință de conținutul studiului.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.2.6. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.4.2. Revizuirea și uniformizarea modalității de colectare și analiză a datelor statistice ce țin de justiția penală și asigurarea inter-operaționalizării bazelor de date.

Acțiunea 2.4.2. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind colectarea și analiza datelor statistice ce țin de justiția penală și problemele existente în acest domeniu.*

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: PG, MAI, CNA, Serviciul Vamal, SIS, Biroul Național de Statistică, MJ, CSJ

- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune realizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 31 martie 2013. Conform informațiilor oferite de PG în cadrul ședinței GL din 11 septembrie 2013, studiul a fost elaborat. Totuși la acea dată membrilor GL nu le-a fost pus la dispoziție materialul de suport care confirmă elaborarea studiului. Cu toate acestea grupul a considerat acțiunea ca fiind realizată. Ulterior ședinței, membrilor GL li s-a expediat prin poșta electronică un studiu elaborat de către PG „Revizuirea și uniformizarea modalității de colectare și analiză a datelor statistice ce țin de justiția penală și asigurarea inter-operaționalizării bazelor de date”. Cu regret, studiul nu a fost publicat pe pagina web a PG, dar nici a MJ, nefiind astfel oferit publicului larg.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni au fost atinși, fapt acceptat și de către membrii GL pentru pilonul II, acțiunea 2.4.2. punct 1 se consideră a fi realizată.

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi, regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 2.2.2. Stabilirea unor criterii și a unei proceduri clare, transparente, obiective și bazate pe merit pentru selectarea, numirea, transferul și promovarea procurorilor.

Acțiunea 2.2.2. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, CSP, PG
- Indicator de performanță: 1. Proiectul de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului; 2. criteriile de selectare, numire, transfer și promovare a procurorilor, elaborate și aprobate; 3. criteriile de evaluare periodică a performanțelor, elaborate; 4. structurile învestite cu funcții de selectare, numire, transfer, promovare și evaluare periodică a performanțelor procurorilor; 5. numărul de procurori supuși evaluării conform noilor criterii; 6. raportul de analiză a implementării criteriilor de evaluare, elaborat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 iunie 2013. Pe parcursul perioadei de raportare, la 11 iulie 2013, Ministrul Justiției și Procurorul General au semnat un ordin comun cu privire la crearea unui GL responsabil de elaborarea proiectelor de legi în scopul realizării și promovării reformei procuraturii. În termenele indicate, adică la 13 august 2013, GL respectiv a elaborat Conceptul modificărilor legislative, inclusiv în ceea ce privește realizarea acțiunii descrise. Doar în afara perioadei de raportare, urmare a insistențelor membrilor GL pentru pilonul II, conceptul respectiv a fost pus la dispoziția acestora. Totuși conceptul nu a fost pus la dispoziția publicului larg, dar nici nu au urmat acțiuni în vederea realizării unor eforturi pentru implementarea celor specificate în concept.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.2.2. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.3.3. Sporirea capacităților și reconsiderarea locului și a rolului centrelor de expertiză judiciară și a experților judiciari.

Acțiunea 2.3.3. punctul 2. *Elaborarea proiectului noii legi privind expertiza judiciară, care să reglementeze condițiile de obținere a calității de expert judiciar; condițiile de recunoaștere a calificării de expert judiciar în Republica Moldova pentru persoanele care au obținut-o într-un alt stat; criteriile de admitere și de examinare a candidaților la funcția de expert judiciar și elaborarea proiectului de modificare a unor acte normative.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, MAI, Ministerul Sănătății, CNA, SIS
- Indicator de performanță: Proiectele de legi, elaborate și remise spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 iunie 2013. Cu toate acestea, pe pagina web a MJ, pe parcursul perioadei de raportare, nu a fost publicat vreun anunț cu privire la procedura de dezbatere publică a acestui proiect de lege. Mai mult, conform Planului Anual de acțiuni al MJ¹⁷ pentru anul 2013, această acțiune urmează a fi realizată până la 31 octombrie de către CNEJ și DGL. În cadrul ședințelor GL din 11 septembrie 2013, raportorii au menționat că proiectul legii este elaborat, dar urmează să fie avizat de către conducerea instituției.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță conținuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.3.3. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.1.1. Optimizarea cadrului instituțional, organizațional și funcțional al MAI.

Acțiunea 2.1.1. punctul 1. *Perfecționarea cadrului legal privind activitatea poliției și a carabinieri prin elaborarea Legii cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, a Legii cu privire la Serviciul Carabinieri și a altor acte legislative relevante, și aducerea actelor normative în vigoare în corespundere cu acestea.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MAI
- Indicator de performanță: Proiectele de legi, elaborate și remise spre examinare Guvernului; actele normative, elaborate sau modificate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a fost stabilit pentru 31 decembrie 2012, și acțiunea, în linii mari, a fost realizată, inclusiv conform raportului GL. Mai mult, acțiunea respectivă este una complexă și prevede modificarea unui șir de legi și alte acte normative. Chiar dacă încă în anul 2012 MAI a elaborat¹⁸ un proiect de lege privind reforma trupelor de carabinieri, acesta nu

17 http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag.15.

18 www.mai.gov.md/sites/default/files/images/carabinieri%20nou%2006.06.2012.doc

a fost acceptat de Guvern. Proiectul urma să fie perfecționat. La 5 iunie 2013, un nou proiect de lege privind reorganizarea trupelor de carabinieri¹⁹ a fost făcut public. Totuși lucrurile nu s-au mișcat din loc. Dimpotrivă, în perioada de raportare putem menționa o inactivitate a MAI pe subiectul modificării cadrului normativ în ceea ce privește Serviciul Protecției Civile și Situații Excepționale. Totuși, ținând cont de complexitatea acțiunii, este imposibil să fie calificată ca fiind realizată definitiv, deoarece ajustarea cadrului legal este necesară în continuare.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare toți indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.1.1. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 2.2.8. Demilitarizarea instituției procuraturii, inclusiv prin examinarea oportunității de a acorda procurorilor statutul de magistrat.

Acțiunea 2.2.8. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, a CPP nr. 122-XV din 14 martie 2003 etc. în vederea demilitarizării instituției procuraturii.*

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a fost 31 martie 2013. După cum am menționat deja mai sus și la alte acțiuni, la 11 iulie 2013, Ministrul Justiției și Procurorul General au semnat un ordin comun cu privire la crearea unui GL responsabil de elaborarea proiectelor de legi în scopul realizării și promovării reformei procuraturii. În termenele indicate, adică la 13 august 2013, GL respectiv a elaborat Conceptul modificărilor legislative, inclusiv în ceea ce privește realizarea acțiunii descrise. Nu au urmat acțiuni privind realizarea unor eforturi în vederea implementării celor specificate în concept.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 2.2.8. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Grupul VII. Optimizarea cadrelor.

Domeniul specific de intervenție: 2.1.1. Optimizarea cadrului instituțional, organizațional și funcțional al MAI.

Acțiunea 2.1.1. punctul 2. *Implementarea modificărilor cadrului instituțional, organizațional și funcțional al MAI și al instituțiilor subordonate.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MAI
- Indicator de performanță: modificările implementate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

¹⁹ <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=917>

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 iunie 2013. Ținând cont de faptul că acțiunea respectivă este strâns legată de realizarea acțiunii 2.1.1. punct 1, care, în momentul de față, se află în curs de îndeplinire, este greu de considerat că și această acțiune este realizată. Trebuie menționat că acțiunea respectivă este foarte largă și ambițioasă care, în mod normal, urma a fi divizată în mai multe acțiuni punctuale, fapt ce ar fi permis o implementare mai simplă a acestor acțiuni, dar și o monitorizare de mai bună calitate privind implementarea lor.

În consecință, nu putem considera realizată acțiunea respectivă.

Capitolul III

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PILONULUI III

Capacitate instituțională. Ședința GL III a avut loc în data de 29 iulie, când a fost prezentat un raport de evaluare a reformei în justiție. În data de 10 septembrie 2013, a mai avut loc o ședință a GL III, când s-a aprobat planul de activitate pentru trimestrul II. Cu toate că în rapoartele precedente s-a atras atenția asupra deficiențelor la publicarea proceselor-verbale ale ședințelor Grupurilor de Lucru, în trimestrul III a persistat aceeași problemă - nu a fost publicat nici un proces-verbal al ședinței GL III.

1. ACȚIUNI CU TERMEN DE REALIZARE: TRIMESTRUL III, 2013

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale, propunerea de recomandări pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 3.2.3. Elaborarea unor mecanisme integrate, clare și precise privind stabilirea tarifelor pentru serviciile prestate.

Acțiunea 3.2.3. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind mecanismele de stabilire a tarifelor pentru serviciile prestate de reprezentanții fiecărei profesii conexe sistemului justiției.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, organele de autoadministrare ale profesiilor conexe sistemului justiției
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- Respondenți: 38 de avocați, 39 de executori judecătorești, 40 de notari, 14 mediatori
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Acțiunea în cauză a fost scadentă pentru trimestrul III. Cu toate acestea, în termenul stabilit nu a fost executată. În urma discuțiilor cu circa 130 de reprezentanți ai profesiilor conexe s-a stabilit că majoritatea covârșitoare, circa 80%, nu cunosc faptul că în cadrul reformei în justiție este planificată elaborarea unui studiu cu privire la mecanismul de stabilire a tarifelor pentru serviciile prestate de către reprezentanții fiecărei profesii conexe sistemului justiției.

Fiind evident o acțiune complexă ce implică cunoștințe din diverse domenii ale profesiilor conexe, acestea urmau să aibă un suport din partea reprezentanților tuturor profesiilor conexe justiției. În cadrul misiunii de monitorizare a fost pusă întrebarea dacă reprezentanții profesiilor știu că urmează să fie efectuat un asemenea studiu și dacă sunt la curent cu constatările studiilor efectuate pe marginea acestei acțiuni.

În urma discuțiilor cu cei 39 de executori din fiecare centru raional și sector al mun. Chișinău, circa 80% au declarat că nu cunosc nimic despre asemenea studii și necesitatea efectuării acestora în cadrul Strategiei de reformă în justiție și doar 20% au declarat că sunt la curent cu unele inițiative cu privire la stabilirea unei noi grile de remunerare. Inițiativele de plafonare a onorariilor executorilor judecătorești au fost un subiect de discuție în cadrul Congresului Uniunii

Executorilor. În ceea ce privește propunerile concrete ale acestor inițiative, doar 35% au declarat că sunt la curent cu ele.

S-a constatat că la 09.07.2013 un grup de deputați: S. Grișciuc, L. Zaporojan și A. Vacarciuc, au venit cu o inițiativă legislativă de modificare a Codului de Executare în partea ce ține de plafonarea onorariilor executorilor judecătorești. În motivarea notei informative a fost adus ca exemplu un singur caz în care se menționa încasarea unui onorariu ce a depășit suma de 7,5 mln lei. În rest nota informativă nu a conținut nici o analiză a situației cu privire la modul de calculare a onorariilor, coraportul cu cheltuielile asumate de executorii judecătorești, practica altor state, situația în alte categorii de profesii conexe și necesitatea diminuării onorariilor prin plafonare. În data de 23.07.2013, proiectul nominalizat a fost examinat de către CNA, care a ajuns la concluzia că nu au fost stabilite incompatibilități cu standardele naționale și internaționale²⁰. Până la finele trimestrului III, acest proiect a fost avizat pozitiv de către alte instituții abilitate, urmând a fi pus în discuție pentru luna octombrie 2013 în Plenul Parlamentului. Având în vedere faptul că, potrivit Planului de acțiuni, s-au stabilit termene concrete cu privire la efectuarea unui studiu al mecanismelor de stabilire a tarifelor pentru serviciile prestate inclusiv de către executorii judecătorești, considerăm că modificarea cadrului normativ în lipsa acestuia ar putea afecta activitatea acestei profesii.

În ceea ce privește avocatura, anterior, Consiliul Uniunii Avocaților a formulat recomandări pentru stabilirea onorariilor încasate de către avocați. Cu toate acestea, nu a fost efectuat nici un studiu cu privire la modul în care avocații stabilesc onorariile. În urma discuțiilor cu cei 38 de avocați selectați din fiecare raion, circa 85% au declarat că nu cunosc nimic despre necesitatea elaborării unor studii specifice în cadrul reformei în justiție și doar 15% au declarat că sunt la curent într-o măsură oarecare cu existența acestei activități în planul de reformare. În ceea ce privește constatările anumitor cercetări similare, circa 35% au declarat că sunt la curent cu unele propuneri și recomandări efectuate în legătură cu mecanismul de stabilire a tarifelor.

În urma discuțiilor cu cei 40 de notari selectați din fiecare raion și sector al mun. Chișinău, circa 78% au declarat că nu cunosc nimic despre necesitatea efectuării unor asemenea studii în cadrul reformei în justiție și doar 22% au declarat că sunt la curent și au fost implicați într-o măsură oarecare în discutarea anumitor probleme de acest gen. În ceea ce privește constatările anumitor studii similare, circa 30% au declarat că sunt la curent cu modificarea mecanismului de stabilire a tarifelor. În general, majoritatea notarilor au menționat că mecanismul existent este unul destul de rezonabil și nu necesită modificări.

În ceea ce privește situația mediatorilor, majoritatea din cei 14 mediatori intervievați în trimestrul III în privința mecanismului de stabilire a onorariilor au menționat că profesia de mediator este prea puțin cunoscută și nu sunt întreprinse măsuri pentru a o consolida și dezvolta. Din cei 14 mediatori intervievați în centrele raionale unde sunt stabiliți mediatori, circa 80% au declarat că nu cunosc nimic despre asemenea studii și necesitatea efectuării acestora în cadrul reformei în justiție și doar 20% au declarat că sunt la curent și au fost implicați într-o măsură oarecare în discutarea anumitor probleme de acest gen.

La 06.08.2013 pe pagina web a MJ²¹ a fost publicat repetat un anunț pentru achiziționarea serviciilor de elaborare a studiului privind mecanismele de stabilire a tarifelor pentru serviciile prestate de către reprezentanții fiecărei profesii conexe sistemului justiției. Conform fișei in-

20 http://cna.md/sites/default/files/raport_expertiza/raport-nr.-437-g.pdf Raport de expertiză anticorupție asupra nivelului coruptibilității proiectului de lege pentru modificarea și completarea Codului de Executare nr. 433-XV din 24.12.2004.

21 <http://www.justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=105&id=1517> (accesat la: 01.11.2013).

formaționale de achiziție a acestor servicii, termenul de realizare a studiului este 01.09.2013 – 01.02.2014. În timp ce concursul urma să fie desfășurat în data de 13.08.2013, iar pe site-ul Ministerului Justiției la rubrica reforma în justiție nu se regăsește informația cu privire la faptul dacă au fost sau nu contractați anumiți experți pentru efectuarea studiului respectiv.

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic / elaborarea proiectelor de legi/ regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 3.1.1. Consolidarea capacității de organizare și administrare a sistemului asistenței juridice garantate de stat.

Acțiunea 3.1.1. punct 5. *Elaborarea mecanismului de acces la bazele de date pentru verificarea veniturilor solicitanților de asistență juridică garantată de stat.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, CNAJGS, *Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor* și Agenția Relații Funciare și Cadastru.
- Indicator de performanță: Proiect de lege elaborat și remis Guvernului spre aprobare
- Respondenți: 5 avocați/coordonatori ce prestează asistență juridică garantată de stat.
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Conform raportului anual 2012 – pilonul III²², cu referire la acțiunea 3.1.1. punctul 5 din Plan s-a menționat că la 13.09.2012 s-a creat GL compus din reprezentanți ai *Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor*, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, CNAS, Cadastru și CNAJGS. Potrivit notei informative²³ și proiectului de lege²⁴ publicat pe site-ul Ministerului Justiției, se confirmă existența proiectului elaborat și remis spre coordonare, acest anunț a fost plasat în data de 30.09.2013²⁵. Până la data de 14.10.2013 urmând a fi prezentate avizele corespunzătoare.

Din cei cinci coordonatori ai oficiilor teritoriale, chestionați din fiecare oficiu teritorial, doi au comunicat că nu au fost implicați în elaborarea proiectului și doar trei au comunicat că au fost implicați. Din cei cinci coordonatorii ai oficiilor teritoriale implicați în acordarea asistenței juridice garantate de stat, unul a comunicat că nu cunoaște conținutul proiectului de lege, în timp ce patru au relatat că știu despre prevederile noilor modificări. Aceste rezultate denotă o implicare maximă în procesul de elaborare a modificărilor în cadrul normativ al coordonatorilor teritoriali. Cu toate acestea, un proiect de lege nu a fost remis Guvernului spre aprobare în corespundere cu planul de acțiuni.

22 http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/rapoarte/2012/Pilonul_III_Raport_anual_2012.pdf

23 http://justice.gov.md/public/files/proiecte_spre_cordonare/Nota_Informativa_Lege_completare-30-09-2013.pdf

24 http://justice.gov.md/public/files/proiecte_spre_cordonare/Proiect-30-09-2013.pdf

25 <http://justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=192> a se vedea rubrica 89 din listă.

2. ACȚIUNI RESTANTE (până la 30 iunie 2013)

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale, propunerea de recomandări pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 3.2.9. Stabilirea unui regim unitar fiscal, de asigurări sociale și medicale pentru reprezentanții profesiilor conexe sistemului justiției.

Acțiunea 3.2.9. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind regimul fiscal, de asigurări sociale și medicale existent al reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, MF, MMPSF, Ministerul Sănătății, organele de auto-administrare ale profesiilor conexe sistemului justiției
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Deși acțiunea în cauză rămâne neexecutată și pe parcursul trimestrului III, trebuie remarcat că responsabilul direct al executării acestei acțiuni a întreprins măsuri consecvente pentru a o îndeplini. În Buletinul achizițiilor publice cu nr. 52 din 05.07.2013 a fost publicat anunțul despre selectarea experților pentru realizarea studiului privind regimul fiscal, de asigurări sociale și medicale existent al reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției. Termenul pentru depunerea ofertelor a fost stabilit până la data de 24.07.2013²⁶. Totodată pe site-ul MJ a fost plasată informația exhaustivă cu privire la condițiile în care urmează să fie efectuate aceste studii, termenul de prezentare a studiilor urma să fie stabilit în decurs de trei luni de la semnarea și prezentarea contractului²⁷. Ulterior oferta a fost repetată, iar în buletinul achizițiilor publice din 14.08.2013 a mai fost publicat un anunț cu privire la selectarea experților pentru executarea studiilor²⁸.

Până la finele trimestrului III, nu a fost elaborat acest studiu, rămânând restant și în continuare, din cauza lipsei experților ce ar urma să elaboreze aceste studii. Cu toate acestea, au fost elaborate studii în privința unor profesii conexe, cum ar fi, de exemplu, pagina Uniunii Avocaților, care conține comentarii cu privire la contabilitatea și fiscalitatea avocaților²⁹.

Domeniul specific de intervenție: 3.3.2. Consolidarea instituțională și funcțională a noului sistem de executori judecătorești privați.

Acțiunea 3.3.2. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind activitatea Comisiei de licențiere și a Colegiului Disciplinar în vederea identificării modalităților de consolidare instituțională și funcțională a acestor instituții.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

26 http://www.tender.gov.md/common/bap2013/BAP_52.pdf Buletinul achizițiilor publice cu nr. 52 din 05.07.2013, pagina 17.

27 http://justice.gov.md/public/files/file/Achizitiile%20publice/COP_nr.13-00437_din_24.07.13_-_regim_fiscal_de_asig.sociala_i_de_asig.medicala_DAMEP-05-07-2013.pdf

28 http://www.tender.gov.md/common/bap2013/BAP_62.pdf Buletinul achizițiilor publice cu nr. 62 din 09.08.2013, pagina 20.

29 <http://avocatul.md/publications/indrumar-pentru-avocati-cu-privire-la-contabilitatea-si-fiscalitatea-avocailor> (accesat la: 01.11.2013).

Acțiunea în cauză urma să fie realizată până la 30 iunie 2012. Conform raportului sectorial intermediar 2013 – Pilonul III, perioada de raportare: trimestrul IV anul 2011 – trimestrul II, anul 2014, s-a considerat că această acțiune este parțial realizată, având în vedere că au existat deja anumite modificări la cadrul legislativ corespunzător.

Cu toate acestea, nu există nici un studiu cu privire la activitatea Comisiei de licențiere și a Colegiului Disciplinar. De asemenea, acțiunea în cauză nu a găsit susținerea externă necesară și rămâne neexecutată.

Domeniul specific de realizare: 3.3.1. Evaluarea impactului cadrului normativ actual privind executarea hotărârilor judecătorești și a mecanismului de implementare a acestor hotărâri, inclusiv a hotărârilor CtEDO.

Acțiunea 3.3.1. punctul 1. *Monitorizarea impactului reglementărilor actuale în domeniul executării hotărârilor judecătorești, inclusiv a hotărârilor CtEDO.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ
- Indicator de performanță: Monitorizarea desfășurată; raportul de monitorizare, întocmit și difuzat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Conform raportului sectorial intermediar 2013, perioada de raportare: trimestrul IV, 2011 – trimestrul II, 2013 – această acțiune figurează drept una executată³⁰. Cu toate acestea, la capitolul documente probatoare se menționează mai multe scrisori care nu sunt făcute publice și nota informativă la un proiect de lege. Trebuie menționat că nu a fost publicat nici un raport de monitorizare care să conțină informații cu privire la monitorizarea efectuată, astfel, nu a fost atins indicatorul de performanță al acestei acțiuni. Prin urmare, suntem de părerea că acțiunea în cauză nu poate fi considerată realizată.

Domeniul specific de intervenție: 3.3.3. Îmbunătățirea sistemului de management al informației și de comunicare prin asigurarea accesului la bazele de date.

Acțiunea 3.3.3. punctul 1. *Efectuarea unui studiu în vederea stabilirii deficiențelor în sistemul de management al informației și de comunicare, care au impact asupra executării hotărârilor judecătorești.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
- Responsabil pentru implementare: UNEJ, MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Pe parcursul trimestrului III, nu au fost executate acțiuni în vederea realizării studiului respectiv. Acțiunea rămâne în continuare nerealizată. În cadrul ședințelor GL III, aceasta nu a fost dezbătută. Conform planului de activitate a GL III, nu au fost stabilite termene de executare, de-

³⁰ http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/Pilonul_III_Raport_intermediar_2013.Pdf pagina 12.

oarece, conform raportului intermediar sectorial³¹, această acțiune ar fi fost executată. Cu toate acestea, nu poate fi probată îndeplinirea indicatorului de performanță – efectuarea studiului și formularea recomandărilor. Astfel, îndeplinirea doar a unor acțiuni intermediare (obținerea de informații oficiale) nu poate fi catalogată drept executare a unui studiu complex.

Domeniul specific de intervenție: 3.3.5. Îmbunătățirea mecanismului de recunoaștere și executare a hotărârilor emise de instanțele judecătorești străine.

Acțiunea 3.3.5. punctul 1. *Efectuarea unui studiu referitor la eficiența mecanismului existent de recunoaștere și executare a hotărârilor emise de instanțele judecătorești străine.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ, CSM
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Pe parcursul trimestrului III, nu au fost executate acțiuni în vederea realizării studiului respectiv. Acțiunea rămâne în continuare nerealizată. În cadrul ședințelor GL III, aceasta nu a fost dezbatută. Conform raportului intermediar sectorial³², această acțiune ar fi fost executată parțial, în acest sens fiind administrate anumite scrisori ca răspuns la cererile de acces la informație. Urmează de menționat că aceste scrisori datează cu lunile octombrie – noiembrie 2012, nefiind menționate acțiuni din anul 2013. Prin urmare, acțiunea în cauză nu poate fi considerată executată.

Domeniul specific de intervenție: 3.1.1 Consolidarea capacității de organizare și administrare a sistemului asistenței juridice garantate de stat.

Acțiunea 3.1.1. punctul 2. *Efectuarea unui studiu privind necesitățile de personal în oficiile teritoriale ale CNAJGS și ajustarea schemei de încadrare a personalului în funcție de rezultatele analizei, în contextul lărgirii competenței Consiliului.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, MF, CNAJGS
- Indicator de performanță: Analiza efectuată și recomandările formulate; schema de încadrare a personalului, ajustată
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Acțiunea în cauză nu a fost realizată în trimestrul III rămânând restantă. Conform informațiilor CNAJGS, acestea au întreprins eforturi în vederea identificării unei asociații sau experților în domeniu care ar fi realizat acest studiu. Așadar, în Buletinul achizițiilor publice din 24.05.2013 cu nr. 40 a fost lansat un anunț cu privire la selectarea unor experți care să realizeze acest studiu³³. Totuși în Buletinul achizițiilor publice din data de 18 iunie 2013, cu nr. 47 se anunța anularea concursului cu privire la selectarea experților, anulare ce a intervenit în legătură cu organizarea unor proceduri suplimentare de achiziționare a acestor servicii. Până la finele trimestrului III, nu a fost identificat expertul care ar realiza acest studiu.

31 Ibidem, pagina 22.

32 Ibidem, pagina 27.

33 http://www.tender.gov.md/common/bap2013/BAP_40.pdf Buletinul achizițiilor publice, a se vedea pagina 57.

Domeniul specific de intervenție: 3.1.2. Îmbunătățirea calității și a accesibilității serviciilor de asistență juridică garantată de stat (cauze penale și nepenale).

Acțiunea 3.1.2. punctul 7. *Efectuarea unui studiu privind noile metode de acordare a asistenței juridice calificate garantate de stat și, în funcție de rezultatele studiului, implementarea unui proiect-pilot.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CNAJGS, MJ
- Indicator de performanță: 1. Studiul efectuat și recomandările formulate; 2. după caz, proiectul-pilot implementat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Conform raportului intermediar sectorial³⁴, această acțiune ar fi fost executată parțial, totuși, la indicatorul de realizare nu este menționat nici un produs sau acțiune concretă. Până la finele trimestrului III, nu a fost publicat nici un studiu, nici proiect pilot.

Domeniul specific de intervenție: 3.1.3. Promovarea culturii juridice și a accesului la informația cu caracter juridic; reducerea nihilismului juridic.

Acțiunea 3.1.3. punctul 2. *Efectuarea unui studiu privind mecanismul de acordare a asistenței juridice primare de către asociațiile obștești.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CNAJGS
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Ca și chestiunea precedentă, acțiunea 3.1.3. punctul 2 nu a fost executată în trimestrul III, urmând a fi definitivată. Potrivit anunțului CNAJGS făcut public în data de 13.08.2013, Asociațiile Obștești au fost invitate să răspundă la un chestionar, ulterior examinării acestora CNAJGS urmând să elaboreze studiul și să formuleze recomandările, până la finele trimestrului III, însă un asemenea studiu nu a fost făcut public.³⁵

Domeniul specific de intervenție: 3.2.1 Încurajarea dezvoltării capacităților reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției la nivel de uniuni profesionale, cu un accent special pe capacitățile de management.

Acțiunea 3.2.1. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind funcționarea fiecăreia dintre profesiile conexe sistemului justiției.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, organele de autoadministrare ale profesiilor conexe sistemului justiției
- Indicator de performanță: 1. Studiile efectuate și recomandările formulate; 2. Numărul de discuții publice desfășurate
- **Calificativ: acțiune realizată**

³⁴ Ibidem, pagina 7.

³⁵ http://cnaajgs.md/ro/noutati-si-anunturi/detalii-stire/news/chestionar_pentru_reprezentantii_asociatiilor_obstesti.html

În raportul precedent pentru trimestrul II, a fost menționat că, la sfârșitul lunii iunie – începutul lunii iulie 2013, MJ a prezentat studiile efectuate în cadrul acestei acțiuni. Ulterior toate studiile au fost discutate în cadrul ședințelor tematice organizate cu fiecare din reprezentanții profesiei vizate în acestea. Astfel că la **17.07.2013** au fost efectuate discuții publice pe marginea prezentării *Studiului privind funcționarea profesiei de traducător și interpret autorizat în Republica Moldova*; **în data de 18.07.2013** au fost organizate discuții publice asupra *Studiului privind funcționarea profesiei de notar în Republica Moldova*, **în data de 19.07.2013** au fost desfășurate discuții publice despre *Studiul privind funcționarea profesiei de administrator al insolvenței în Republica Moldova*; **în data de 23.07.2013, s-a discutat public Studiul privind funcționarea profesiei de avocat în Republica Moldova**; **iar la 24.07.2013 au fost organizate discuții publice pe marginea Studiului privind funcționarea profesiei de mediator în Republica Moldova**³⁶.

Urmează de menționat că pentru unele studii au parvenit obiecții și propuneri pentru îmbunătățirea lor, cu toate acestea, varianta finală a studiilor nu este plasată la rubrica corespunzătoare a site-ului MJ.

Grupul II. Elaborarea recomandărilor metodologice și programelor de formare profesională.

Domeniul specific de intervenție: 3.1.1. Consolidarea capacității de organizare și administrare a sistemului asistenței juridice garantate de stat.

Acțiunea 3.1.1. punctul 4. *Elaborarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Instituția responsabilă: MJ, CNAJGS
- Indicator de performanță: GL, creat; proiectul de modificare a cadrului legal, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Acțiunea indicată nu a fost discutată în cadrul ședințelor GL III din trimestrul III. În data de 03.09.2013 a fost plasat un anunț prin care CNAJGS făcea publică selectarea unui expert care să participe la actualizarea metodologiei de planificare a cheltuielilor pentru serviciile de asistență juridică garantată de stat, până la aprobarea finală a rezultatelor de către CNAJGS. GL este constituit în vederea revizuirii și ajustării metodologiei de planificare a cheltuielilor pentru serviciile de asistență juridică garantată de stat³⁷, pe acest motiv GL III a atribuit calificativul de realizat parțial. Cu toate acestea, momentan nu este accesibilă nicio informație cu privire la executarea acesteia.

Domeniul specific de intervenție 3.1.2. Îmbunătățirea calității și accesibilității serviciilor de asistență juridică garantată de stat (cauze penale și nepenale).

36 <http://www.justice.gov.md/libview.php?!=ro&idc=4&id=1464>

37 http://cnajgs.md/ro/noutati-si-anunturi/detalii-stire/news/concurs_de_selectare_a_expertului_pentru_prestarea_serviciilor_de_expertiza_si_consultanta-1.html

Acțiunea 3.1.2. punctul 2. *Elaborarea mecanismului de monitorizare a calității asistenței juridice garantate de stat.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CNAJGS, Uniunea Avocaților din RM
- Indicator de performanță: Metodologia, elaborată și aprobată
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Calificarea acțiunii de către membrii GL pilonul III ca realizată parțial³⁸ se datorează constituirii GL pentru elaborarea mecanismului de monitorizare a calității asistenței juridice garantate de stat. Grupul s-a întrunit în două ședințe (la 28.03.2013 și la 16.05.2013). Au fost înaintate propuneri privind metodele de monitorizare a calității. Totuși, până în prezent, nu este publicată o metodologie care ar servi drept dovadă a faptului că această acțiune a fost executată.

Domeniul specific de intervenție: 3.2.5. Asigurarea instruirii inițiale și continue a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției, inclusiv a instruirii continue în comun, cu extinderea rolului INJ.

Acțiunea 3.2.5. punctul 1. *Elaborarea curriculei pentru instruirea inițială și a planului de învățământ pentru instruirea continuă a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: INJ, organele de autoadministrare ale profesiilor conexe sistemului justiției
- Indicator de performanță: Curricula și planul de învățământ, elaborate
- Calificativ: acțiune nerealizată.

Până în momentul de față, pe pagina web a INJ a fost plasat Planul de formare continuă a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat, trimestrul III, 2013, aprobat în baza Hotărârii Consiliului INJ nr. 6/10 din 05.07.2013³⁹. Cu toate acestea, nu au fost elaborate planuri de învățământ în privința altor profesii conexe.

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic / elaborarea proiectelor de legi/ regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 3.2.1. Încurajarea dezvoltării capacităților reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției la nivel de uniuni profesionale, cu un accent special pe capacitățile de management.

Acțiunea 3.2.1. punctul 4. *Elaborarea unei noi legi cu privire la notariat.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ

³⁸ Vezi RAPORTUL SECTORIAL INTERMEDIAR 2013 - PILONUL III PERIOADA DE RAPORTARE: TRIMESTRUL IV, 2011 – TRIMESTRUL II, 2013, p. 6.

³⁹ <http://inj.md/node/18> (accesat la: 30.10. 2013)

- Indicator de performanță: GL, format. Proiectul de lege, elaborat și remis Guvernului spre examinare
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Conform informațiilor prezentate de către reprezentanții MJ cu privire la faptul că data prezentării ar putea fi luna noiembrie 2013, se constată că la finele lunii septembrie 2013 se definitiva proiectul Legii cu privire la organizarea activității notarilor, ce urma să fie expediată ulterior spre coordonare. Transmiterea proiectului de lege și a notei informative spre coordonare a fost efectuată în data de 05.11.2013⁴⁰.

Domeniul specific de intervenție: 3.2.1. Încurajarea dezvoltării capacităților reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției la nivel de uniuni profesionale, cu un accent special pe capacitățile de management.

Acțiunea 3.3.1. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ în vederea înlăturării deficiențelor în domeniul executării hotărârilor judecătorești.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ
- Indicator de performanță: Proiectul de modificare a cadrului normativ, elaborat și remis Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Această acțiune nu a fost executată integral în trimestrul III. GL a discutat mai multe variante de proiecte, iar la începutul lunii noiembrie 2013 a fost definitivat un proiect de lege care urma să fie expediat pentru coordonare la finele lunii noiembrie.

Domeniul Specific de intervenție: 3.3.1. Evaluarea impactului cadrului normativ actual privind executarea hotărârilor judecătorești și a mecanismului de implementare a acestor hotărâri, inclusiv a hotărârilor CtEDO.

Acțiunea 3.3.1. punctul 3. *Elaborarea Regulamentului privind executarea hotărârilor CtEDO.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, MF, UNEJ
- Indicator de performanță: Proiectul de regulament, elaborat și remis Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Pe parcursul trimestrului III, acțiunea nu a fost executată. Totuși în cadrul MJ se discută posibilitatea modificării cadrului legislativ cu privire la Agentul Guvernamental, astfel ca în timpul elaborării acestui cadru să fie abordată și acțiunea în cauză. Însă, potrivit executorului nemijlocit al acestei acțiuni, în varianta expusă această acțiune nu poate fi executată.

Domeniul specific de intervenție: 3.3.3. Asigurarea respectării termenelor rezonabile de executare a hotărârilor judecătorești.

Acțiunea 3.3.3. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ în vederea înlăturării deficiențelor din sistemul de management al informației și de comunicare, inclusiv în*

40 <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=192> (accesat la: 30.10. 2013).

partea ce ține de asigurarea accesului la bazele de date.

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ, autoritățile care administrează bazele de date
- Indicator de performanță: Proiectul de modificare a cadrului normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Acestei acțiuni urma să-i preceadă acțiunea cu nr. 3.3.3. punctul 1. Efectuarea unui studiu în vederea stabilirii deficiențelor în sistemul de management al informației și de comunicare, care au impact asupra executării hotărârilor judecătorești. După cum am menționat, un asemenea studiu nu a fost elaborat și publicat. Totuși s-a constituit GL care examinează posibilitatea modificării cadrului actual cu privire la înlăturarea deficiențelor din sistemul de management al informației și de comunicare. Până la finele trimestrului III, nu au fost elaborate proiecte finale.

Domeniul specific de acțiune 3.3.5. Îmbunătățirea mecanismului de recunoaștere și executare a hotărârilor emise de instanțele judecătorești străine.

Acțiunea 3.3.5. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului legislativ privind mecanismul de recunoaștere și executare a hotărârilor emise de instanțele judecătorești străine.*

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ, CSM
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis Guvernului spre aprobare
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Conform Raportului sectorial intermediar 2013 – Pilonul III, perioada de raportare: trimestrul IV, 2011 – trimestrul II, 2013, acțiunea în cauză figurează drept realizată. În acest sens fiind aduse drept indicatori de realizare anumite proiecte legislative, inclusiv unele aprobate⁴¹. Totuși, la ședința GL III din data de 01.07.2013, s-a recunoscut că această acțiune nu este realizată. Cu toate acestea, nu s-a făcut o reevaluare a modului de executare a acesteia.

Grupul VII. Crearea și eficientizarea activității organelor din sectorul justiției (comisii, colegii etc.).

Domeniul specific de intervenție: 3.1.2. Îmbunătățirea calității și accesibilității serviciilor de asistență juridică garantată de stat (cauze penale și nepenale).

Acțiunea 3.1.2. punctul 4. *Crearea birourilor de avocați publici în localitățile de reședință ale oficiilor teritoriale ale CNAJGS.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, CNAJGS, Uniunea Avocaților
- Indicator de performanță: Numărul de birouri, create și dotate, numărul majorat de avocați publici
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

⁴¹ http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/Pilonul_III_Raport_intermediar_2013.Pdf pagina 26.

Deși în trimestrul II au fost aprobate modificări în statele de personal ale oficiilor teritoriale, în continuare nu au fost create și dotate birourile de avocați publici în localitățile de reședință ale oficiilor teritoriale ale CNAJGS.

Domeniul specific de intervenție: 3.3.2. Consolidarea instituțională și funcțională a noului sistem de executori judecătorești privați.

Acțiunea 3.3.2. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ în vederea consolidării instituționale și funcționale a Comisiei de licențiere și a Colegiului Disciplinar.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ
- Indicator de performanță: Proiectul de lege elaborat și remis Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

În perioada de referință, MJ a remis autorităților pentru coordonare proiectul de lege cu privire la cadrul normativ în vederea consolidării instituționale și funcționale a Comisiei de Licențiere și a Colegiului Disciplinar⁴². Astfel fiind stabilită perioada 08.08.2013 – 02.09.2013 pentru coordonare. Ulterior acestei date proiectul definitivat nu a fost remis pe adresa Guvernului, acțiunea rămânând neexecutată.

Domeniul specific de intervenție: 3.2.1 Încurajarea dezvoltării capacităților reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției la nivel de uniuni profesionale, cu un accent special pe capacitățile de management.

Acțiunea 3.2.1. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a Legii nr.113 din 17 iunie 2010 privind executorii judecătorești și a Codului de executare nr. 443-XV din 24 decembrie 2004.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, UNEJ
- Indicator de performanță: Proiectul de lege elaborat și remis Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Similar situației din acțiunea 3.3.2. pct. 1, MJ a elaborat și remis pe adresa autorităților proiectul de lege pentru coordonare, însă până la finele trimestrului III pe site-ul instituției nu figurează informația cu privire la remiterea proiectului de lege la Guvern.

42 <http://justice.gov.md/pageview.php?!=ro&idc=192>
http://justice.gov.md/public/files/proiecte_spre_cordonare/Nota_informativ_la_proiectul_de_lege_pentru_modificarea_i_completa-rea_unor_acte_legislative-07-05-2013.pdf
http://justice.gov.md/public/files/proiecte_spre_cordonare/Proiect_de_modif.Legii_cu_privire_la_executorii_judectoreti_24.04.2013.pdf

Capitolul IV

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PILONULUI IV

Capacitate instituțională. Pe parcursul celui de-al treilea trimestru al anului 2013, GL pentru monitorizarea implementării acțiunilor pentru Pilonul IV al Strategiei s-a întrunit în cadrul a trei ședințe, la 31.07, la 12.09 și la 25.10. Merită remarcat faptul că fortificarea capacităților de personal ale Secretariatului GL a influențat vizibil activitatea de organizare și desfășurare a ședințelor, precum și de plasare a informației pe pagina dedicată reformei.

1. ACȚIUNI CU TERMEN DE REALIZARE: TRIMESTRUL III, 2013

Pentru perioada de raportare la acest Pilon nu au fost planificate acțiuni spre realizare.

2. ACȚIUNI RESTANTE (până la 30 iunie 2013)

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 4.3.4. Publicarea și mediatizarea hotărârilor judecătorești privind condamnarea actorilor din sectorul justiției pentru acte de corupție.

Acțiunea 4.3.4. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind oportunitatea modificării cadrului normativ care vizează publicarea și mediatizarea hotărârilor judecătorești privind condamnarea reprezentanților sectorului justiției pentru acte de corupție*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: CSM, MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate; 2. Proiectul de lege elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Această acțiune rămâne nerealizată în momentul elaborării prezentului raport. Monitorizarea paginilor web ale instanțelor judecătorești demonstrează că acestea sunt deocamdată neadapate pentru publicarea hotărârilor judecătorești privind condamnarea reprezentanților justiției pentru acte de corupție și evidențierea acestor hotărâri de celelalte. Pe de altă parte, se pune problema privind necesitatea unui asemenea studiu în condițiile în care pare să fie din start absolut clar cum trebuie realizată această mediatizare.

GL pentru coordonarea și monitorizarea implementării Pilonului IV pune la îndoială necesitatea acestei acțiuni, o apreciază drept una căzută în desuetudine, și propune excluderea ei din planul de acțiuni⁴³

⁴³ vezi: RAPORT SECTORIAL INTERMEDIAR 2013 - PILONUL IV, PERIOADA DE RAPORTARE: TRIMESTRUL IV, 2011 - TRIMESTRUL II, 2013, aprobat în ședința Grupului de lucru pentru coordonarea și monitorizarea implementării Pilonului IV al Strategiei de reformă a sectorului justiției din data de 13 septembrie 2013 și reflectă situația implementării până la această dată. <http://www.justice.gov.md/category.php?l=ro&idc=155> (accesat la: 31.10. 2013).

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi, regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 4.1.1. Creșterea substanțială a salariilor actorilor din sectorul justiției și simplificarea criteriilor de calculare a salariilor.

Acțiunea 4.1.1. punctul 1. *Modificarea cadrului normativ în vederea simplificării modului de calculare a salariului și reevaluării garanțiilor sociale ale actorilor din sectorul justiției.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, MF, MMPSF
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Această acțiune poate fi considerată drept realizată parțial, din moment ce un proiect de lege a fost înregistrat în Parlament la data de 18.12.2012

(<http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/1514/Default.aspx>). Însă acest proiect de lege vizează doar judecătorii, nu și pe ceilalți actori în sectorul justiției. Astfel, rapoartele elaborate de grupurile de monitorizare ar trebui să fie mai explicite privind pașii următori necesari realizării acestei acțiuni, eventual un termen de remediere.

Amintim, totodată, că majorarea salariilor și asigurarea unor garanții sociale sporite este prevăzută și pentru colaboratorii CNA conform modificărilor operate de Legea nr.120 din 25 mai 2012.

Domeniul specific de intervenție: 4.1.4. Reglementarea clară a comportamentului judecătorilor, procurorilor, ofițerilor de urmărire penală, avocaților și executorilor judecătorești în raport cu alte persoane în scopul combaterii actelor de corupție; crearea unui mecanism de asigurare a comportamentului integru.

Acțiunea 4.1.4. punctul 1. *Elaborarea cadrului normativ care să reglementeze interacțiunea și comunicarea judecătorului cu părțile în proces și cu persoanele terțe (MJ, CSM, Uniunea Avocaților, UNEJ).*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, CSM, Uniunea Avocaților, UNEJ
- Indicator de performanță: Proiectul de act normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune realizată**

Proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative (măsuri anticorupție prevăzute în Pilonul IV al SRSJ) a fost remis spre examinare Guvernului la 04.10.2013.⁴⁴

Modificările prevăzute la Legea cu privire la statutul judecătorului (*art. 8 și art. 15*) vizează detalierea interdicției de exercitare a influențelor necuvenite asupra judecătorilor în procesul de îndeplinire a justiției prin interzicerea oricăror comunicări în afara sălii de judecată a judecătorului cu alte persoane, inclusiv de demnitate publică, în cazul în care această comunicare are

44 <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=230> (accesat la: 30.10. 2013).

ca obiect un dosar aflat în procedura judecătorului și este de natură să afecteze imparțialitatea, implicit credibilitatea sistemului judecătoresc.

Domeniul specific de intervenție: 4.3.2. Elaborarea și aplicarea unor măsuri de încurajare a actorilor din sectorul justiției în scopul promovării unui comportament integru și a dezvoltării unei culturi de intoleranță față de fenomenul corupției.

Acțiunea 4.3.2. punctul 2. *Elaborarea cadrului normativ privind procedura de testare benevolă cu aparatul poligraf a reprezentanților sectorului justiției.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CNA, PG, CSM, MAI
- Indicator de performanță: Proiectul de act normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative (măsuri anticorupție prevăzute în Pilonul IV al SRSJ) a fost remis spre examinare Guvernului la 04.10.2013.⁴⁵

Modificările prevăzute la Legea cu privire la statutul judecătorului se referă la instituirea obligativității testării cu poligraful a candidaților la funcția de judecător (*alin. (7) art.9*). *Potrivit acestor norme, toți candidații la funcția de judecător să fie testați la detectorul comportamentului simulat, în vederea eliminării din start a persoanelor care nu corespund înaltei funcții de judecător.* Proiectul remis spre examinare Guvernului la 04.10.2013 conține modificări și completări la Legea nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

Totodată, în cadrul GL s-a pus problema despre necesitatea elaborării cadrului normativ privind testarea **benevolă** cu aparatul poligraf, dat fiind faptul că legislația prevede deja testarea obligatorie (inclusiv menționată în comentariile de mai sus).

Grupul V. Elaborarea și utilizarea mecanismelor de sensibilizare și de informare.

Domeniul specific de intervenție: Fortificarea sistemului avertizorilor de integritate (din interiorul și exteriorul sectorului).

Acțiunea 4.3.3. punctul 2. *Crearea în cadrul instituțiilor a unor mecanisme prin care avertizorii de integritate să semnaleze ilegalitățile (CSM, CSP, PG, CNA, MAI).*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CSM, CSP, PG, CNA, MAI
- Indicator de performanță: Mecanismele interne, create
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

În momentul elaborării prezentului raport, doar CNA a publicat pe site-ul său Regulamentul intern privind avertizorii de integritate.

⁴⁵ <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=230> (accesat la: 30 octombrie 2013).

Totodată, CNA a elaborat un proiect de Regulament Cadru referitor la acest subiect și acesta a fost aprobat de Guvern la 09.09.2013. Astfel, urmează ca instituțiile responsabile să elaboreze Regulamentele proprii creând mecanismele interne în perioada imediat următoare.

Acțiunea 4.3.3. punctul 4. *Mediatizarea instituției avertizorilor de integritate.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: CNA
- Indicator de performanță: numărul de comunicate de presă difuzate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Capitolul V

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PILONULUI V

Capacitate instituțională. În trimestrul III al anului 2013, GL V s-a întrunit în cadrul a două ședințe, la 31 iulie 2013 și la 12 septembrie 2013. Conform agendelor de lucru și proceselor-verbale, s-au discutat și urmau să fie discutate subiecte ce țin de modul de realizare a acțiunilor restante și acțiunile care urmau să fie realizate pe parcursul trimestrului curent. Nu a fost supus dezbaterilor și nici nu a fost adoptat planul de lucru pentru anul 2013, informația respectivă nu este plasată pe pagina web. Pe de altă parte, pe pagina web a MJ sunt publicate procesele-verbale ale ședințelor Grupului de Lucru.

1. ACȚIUNI CU TERMEN DE REALIZARE: TRIMESTRUL III, 2013

Pentru pilonul nr. V, pentru perioada lunilor iulie – septembrie 2013, nu sunt acțiuni al căror termen de realizare să expire.

2. ACȚIUNI RESTANTE (până la 30 iunie 2013)

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 5.1.1. Preluarea examinării cauzelor economice de către instanțele de drept comun, inclusiv prin asigurarea specializării judecătorilor pe aceste categorii de cauze.

Acțiunea 5.1.1. punctul 1. Efectuarea studiului datelor statistice privind:

- a) numărul de cereri depuse în cauzele economice în instanțele de pe raza sediului (domiciliului) părților;
  - b) numărul agenților economici înregistrați în unitățile administrativ-teritoriale, care pot fi implicați în cauzele economice.
- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
  - Responsabil pentru implementare: MJ, CSM, Biroul Național de Statistică
  - Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
  - **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 30 septembrie 2012. Conform informațiilor prezentate în cadrul ședinței grupului de lucru din 11 aprilie 2013, acțiunea respectivă nu trebuia realizată deoarece aceasta urma a fi îndeplinită pentru a facilita modificarea cadrului legal corespunzător. Raportorul a menționat că, prin Legea nr. 29 din 6 martie 2012, au fost adoptate modificări suficiente care exonerează instituția responsabilă de implementarea acțiunii 1 din cadrul punctului 5.1.1 al Planului de acțiuni. De menționat că aceleași argumente

au fost prezentate la finele anului 2012 la adoptarea raportului anual de activitate al GL⁴⁶. La ședința GL din 12 septembrie 2013, s-a revenit la discuții asupra acțiunii respective. Membrii GL au decis să considere că realizarea acțiunii respective nu mai este necesară, fără a-i atribui un calificativ. Totuși în raportul intermediar⁴⁷ pentru pilonul V publicat pe pagina web a MJ, acțiunea este calificată repetat drept nerealizată.

Din punctul de vedere al autorilor prezentului raport, odată ce acțiunea pierde din relevanță din cauza schimbării legislației, sunt necesare propuneri de modificare a planului de acțiuni ale SRSJ, or GL nu are competența de a opera modificări în acte aprobate de Parlament. O altă soluție ar fi elaborarea unui studiu tematic care să analizeze problemele care urmau să fie analizate, coroborându-le cu legislația deja în vigoare, și să propună soluții ca fiind non necesară operarea altor modificări legislative. În astfel de cazuri, acțiunea poate fi catalogată lejer drept realizată.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță indicați în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 5.1.1. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 5.1.2. Elaborarea principiilor directe privind utilizarea mecanismelor alternative de soluționare a disputelor (penale, civile, comerciale) și dezvoltarea instituțiilor de mediere și arbitraj în calitate de mijloace alternative de soluționare a litigiilor.

Acțiunea 5.1.2. punctul 1. *Elaborarea unor studii privind funcționarea instituției medierii în domenii specifice (litigii familiale, civile și comerciale, de muncă, de contencios administrativ, privind protecția consumatorului) și oportunitatea dezvoltării unui sistem de mediere comunitară și a instituției arbitrajului.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, MMPSF, Ministerul Economiei, Consiliul de Mediere, CSM, Camera de Comerț și Industrie
- Indicator de performanță: Studiile efectuate și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Conform raportului anual elaborat la finele anului 2012, acțiunea a fost considerată ca fiind realizată parțial deoarece ar fi fost elaborat un studiu pe un domeniu specific de intervenție. La ședința GL din 12 septembrie 2013, acțiunea a rămas cu calificativul de realizare parțială deoarece a fost întocmit un studiu cu privire la arbitraj, dar nu a fost făcut un studiu specific pe mediere. Potrivit raporturilor, concluziile studiului elaborat au fost incluse în proiectul legii cu privire la mediere, supus consultărilor publice⁴⁸ încă începând cu 16 ianuarie 2013, doar că acest proiect nu este promovat suficient. Cu toate acestea, conform planului de activitate⁴⁹ a MJ pentru anul 2013, termenul de realizare a acțiunii respective este preconizat până la 30 decembrie 2013.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță indicați în planul de acțiuni nu au fost atinși, termenul de realizare este extins de către actorul responsabil cu un an de zile, acțiunea 5.1.2. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

46 http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/rapoarte/2012/Pilonul_V_Raport_anual_2012.pdf pag. 3 .

47 http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/pilon_V_Raport_sectorial_2013.pdf pag.2.

48 <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=698>

49 http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag.21.

Domeniul specific de intervenție: 5.3.1. Modernizarea sistemului de evidență electronică a agenților economici.

Acțiunea 5.3.1. punctul 1. *Efectuarea unui studiu referitor la metodele de modernizare a sistemului de evidență electronică a agenților economici.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: Centrul de Guvernare Electronică, MJ, Ministerul Economiei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 31 decembrie 2012. Potrivit informațiilor disponibile, la realizarea acțiunii respective lucrează un GL creat prin ordinul MJ încă în octombrie 2012. Membrii GL nu le-au fost oferite informații detaliate cu privire la activitatea grupului responsabil de realizarea acțiunii respective. În cadrul ședinței din 12 septembrie 2013 și al raportului intermediar, acțiunea a fost considerată realizată parțial anume datorită faptului că este creat grupul care, aparent, activează.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că, pentru perioada de raportare, indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 5.3.1. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 5.3.2. Crearea unui registru electronic unic de evidență a agenților economici și organizațiilor necomerciale.

Acțiunea 5.3.2. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind registrul unic al agenților economici și organizațiilor necomerciale.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: Centrul de Guvernare Electronică, MJ, Ministerul Economiei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunilor respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Conform informațiilor furnizate în cadrul ședințelor Grupului de Lucru, realizarea acțiunii respective este combinată cu realizarea acțiunii 5.3.1. punct 1. La 5 iulie 2013 pe pagina web a MJ a fost publicat un anunț privind angajarea unui expert responsabil de elaborarea studiilor în cauză. Pe parcursul perioadei de raportare, membrii GL nu le-au fost oferite informații cu privire la realizarea acțiunii respective.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 5.3.2. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Grupul II. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi și regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 5.1.4 Instituirea/îmbunătățirea mecanismelor de recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrale străine.

Acțiunea 5.1.4. punctul 2. *Modificarea cadrului normativ în vederea reglementării mecanismelor de recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrale străine.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, instanțele judecătorești, Camera de Comerț și Industrie, UNEJ
- Indicator de performanță: Proiectul de modificare a cadrului normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 30 iunie 2013. Pe parcursul perioadei de raportare, membrilor GL nu le-au fost prezentate acte confirmative care ar atesta realizarea acțiunii respective. În termenul prevăzut pentru implementare, informații despre realizarea acțiunii nu au fost plasate pe pagina web a instituției responsabile de implementarea acesteia.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță conținuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 5.1.4. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 5.2.1. Crearea cadrului normativ necesar pentru organizarea și funcționarea eficientă a administratorilor procedurii de insolvență.

Acțiunea 5.2.1. punctul 2. *Crearea cadrului instituțional pentru exercitarea profesiei de administrator autorizat.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, Ministerul Economiei
- Indicator de performanță: Structurile pentru desfășurarea activității de administrator autorizat, create
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 30 septembrie 2012. Conform Planului de activitate⁵⁰ al MJ pentru anul 2013, DGL și Direcția Profesiei și Servicii Juridice sunt responsabile de încheierea acestei acțiuni până pe 30 septembrie 2013. Conform informațiilor oferite în cadrul ședințelor GL de către autoritățile responsabile de realizarea acțiunii respective, există un conflict între MJ și ME asupra proiectului de lege cu privire la administratorii autorizați. Astfel, este pusă în dificultate realizarea acțiunilor 5.2.1. punct 2 și 3 din planul de acțiuni.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 5.2.1. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

⁵⁰ http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag. 22.

Domeniul specific de intervenție: 5.2.1. Crearea cadrului normativ necesar pentru organizarea și funcționarea eficientă a administratorilor procedurii de insolvență.

Acțiunea 5.2.1. punctul 3. *Elaborarea proiectelor de acte normative privind admiterea în profesia de administrator autorizat și supravegherea acestei activități.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Proiectele de acte normative, elaborate și aprobate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acestei acțiuni a expirat pe 31 decembrie 2012. Conform Planului de activitate⁵¹ al MJ pentru anul 2013, DGL și Direcția Profesiei și Serviciii Juridice sunt responsabile de încheierea acestei acțiuni până la 20 decembrie 2013.

Conform informațiilor oferite în cadrul ședințelor GL de către reprezentanții MJ și Ministerului Economiei, autorități responsabile de realizarea acțiunii respective, există un conflict între aceste două instituții asupra textului proiectului de lege cu privire la administratorii autorizați. Astfel, este pusă în dificultate realizarea acțiunii descrise.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 5.2.1. punct 3 se consideră a fi nerealizată.

51 http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag. 22.

Capitolul VI

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PILONULUI VI

Capacitate instituțională. În trimestrul III al anului 2013, GL VI s-a întrunit în cadrul a trei ședințe, la 25 iunie 2013, la 30 iulie 2013 și la 10 septembrie 2013. Ședințele au avut loc în condiții de cvorum. Conform agendelor de lucru și proceselor-verbale, s-a discutat despre modul de realizare a acțiunilor declarate restante și despre acțiunile care urmau să fie realizate în trimestrul II al anului 2013. Procesele-verbale ale ședințelor GL au fost plasate pe pagina web a MJ, cu excepția procesului-verbal din 25 iunie 2013.

1. ACȚIUNI CU TERMEN DE REALIZARE: TRIMESTRUL III, 2013

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 6.5.6. Revizuirea politicii de angajare și a sistemului de recrutare a personalului instituțiilor penitenciare; demilitarizarea completă a sistemului penitenciar.

Acțiunea 6.5.6. punctul 1. *Efectuarea unui studiu comparativ privind politica de angajare și sistemul de recrutare a personalului în instituțiile penitenciare și privind demilitarizarea completă a sistemului penitenciar.*

- Termen de realizare: trimestrul III, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 septembrie 2013. Potrivit planului de acțiuni⁵² al MJ pentru anul 2013, realizarea acțiunii respective era preconizată pentru 1 septembrie 2013. Pe parcursul perioadei de raportare, subiectul privind realizarea acțiunii respective nu a fost pus în dezbatere nici o singură dată. Membrii GL nu le-au fost trimise informații despre realizarea acțiunii respective, mai mult decât atât, nici pe paginile web ale autorităților responsabile de realizare nu au fost plasate informații despre publicarea studiului.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 6.5.6. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

⁵² http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag. 25-26.

2. ACȚIUNI RESTANTE (până la 30 iunie 2013)

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 6.5.5. Consolidarea sistemului de înaintare și examinare a plângerilor privind activitatea serviciilor de probațiune și a sistemului penitenciar.

Acțiunea 6.5.5. punctul 1. *Efectuarea unui studiu privind procedurile de soluționare a plângerilor referitoare la activitatea serviciilor de probațiune și a sistemului penitenciar.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat la 30 iunie 2013. Nici pe parcursul perioadei de monitorizare, membrilor GL nu le-au fost oferite informații detaliate privind realizarea acțiunii respective. Pe paginile web ale autorităților responsabile de realizare (MJ a distribuit sarcina de îndeplinire a acțiunii respective DIP) nu au fost plasate informații despre publicarea studiului.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță conținuți în planul de acțiuni nu au fost atinși, acțiunea 6.5.5. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.5.1. Introducerea unui concept modern de probațiune care să contribuie la siguranța comunității prin reabilitarea efectivă în societate a delincvenților.

Acțiunea 6.5.1. punctul 1. *Elaborarea concepției de dezvoltare a instituției probațiunii care să contribuie la siguranța comunității prin reabilitarea efectivă în societate a delincvenților.*

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Studiul efectuat și recomandările formulate; concepția, elaborată și aprobată
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 martie 2013. La o dată nedeterminată, pe pagina web a OCP a fost plasată concepția de dezvoltare a instituției probațiunii⁵³ care să contribuie la siguranța comunității prin reabilitarea efectivă în societate a delincvenților. În primul raport semestrial pentru anul 2013, elaborat de MJ, se menționează că acțiunea respectivă este parțial realizată. În cadrul ședinței din 10 septembrie 2013 s-a reiterat publicarea concepției, însă nu au fost prezentate alte acte confirmative care ar dovedi atingerea tuturor indicatorilor de performanță. Totuși nu este clar dacă însăși concepția a fost sau nu aprobată și de către cine urmează a fi aprobată. Astfel, putem admite că doar unul din indicatorii de performanță a fost realizat, ceilalți fiind restanți.

53 www.probațiune.gov.md/tc_userfiles/file/Recomand%C4%83ri/Conceptia%20de%20dezvoltare%20a%20institu%C8%9Biei%20proba%C8%9Biunii%20care%20s%C4%83%20contribuie%20la%20siguran%C8%9Ba%20comunit%C4%83%C8%9Bii%20prin%20reabilitarea%20efectiv%C4%83%20C3%AE%20societate%20a%20delincven%C8%9Bilor.docx

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.5.1. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.5.2. Asigurarea autonomiei instituționale a serviciului de probațiune.

Acțiunea 6.5.2. punctul 2. Optimizarea sistemului organelor de probațiune.

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Serviciul de probațiune, optimizat; schema de încadrare a personalului, revizuită
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 martie 2013. La 2 aprilie 2013, a fost publicat proiectul Hotărârii de Guvern⁵⁴ cu privire la optimizarea sistemului organelor de probațiune. Conform raportului intermediar pentru anul 2013 aprobat în cadrul ședinței din 10 septembrie 2013, acțiunea respectivă a fost calificată drept realizată fiind inclusă informația precum că sistemul organelor de probațiune a fost optimizat prin trecerea la 1 ianuarie 2013 a acestuia din subordinea DIP în subordinea MJ. Potrivit planului de activitate a MJ⁵⁵ pentru anul 2013, realizarea acțiunii respective este planificată până la 31 martie 2013. Considerăm că o astfel de interpretare este incorectă deoarece însăși publicarea la 2 aprilie 2013 a proiectului Hotărârii de Guvern cu privire la optimizarea organelor de probațiune dovedește o dată în plus că acțiunea nu este realizată în totalitate. Cu regret, pe parcursul perioadei de monitorizare, proiectul respectiv nu a fost examinat și aprobat de Guvern.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.5.2. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Grupul II. Elaborarea recomandărilor metodologice și programelor de formare profesională.

Domeniul specific de intervenție: 6.3.3. Consolidarea sistemului de probațiune juvenilă.

Acțiunea 6.3.3. punctul 1. Elaborarea recomandărilor privind managementul de caz în lucrul cu copiii supuși probațiunii.

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, MMPSF
- Indicator de performanță: Recomandările metodice, elaborate și aprobate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 30 iunie 2013. Conform raportului de activitate al MJ pentru primul semestru al anului 2013, acțiunea se consideră a fi realizată de-

54 <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=813>

55 http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf
pag. 24.

oarece au fost organizate anumite acțiuni în vederea implementării. Cu toate acestea, conform raportului menționat, la finele semestrului abia urma să fie selectat expertul responsabil de elaborarea recomandărilor metodice. La ședința Grupului de Lucru din 25 iunie 2013, reprezentantul Ministerului Justiției a menționat că acțiunea nu este finalizată. Același lucru a fost menționat și în cadrul ședinței GL din 10 septembrie 2013 la aprobarea raportului sectorial intermediar. Mai mult decât atât, membrilor GL nu le-au fost prezentate documente confirmative privind elaborarea recomandărilor metodice menționate. Pe pagina web a serviciului probațiune (consultată pe perioada de monitorizare) recomandările metodice menționate nu au fost publicate.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.3.3. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.2.3. Consolidarea abilităților și competențelor de management, de investigare, de cercetare și de analiză ale personalului CpDOM și ale instituției avocatului parlamentar.

Acțiunea 6.2.3. punctul 1. *Elaborarea curriculumului pentru instruirea inițială a noilor angajați și a planului de instruire continuă a personalului CpDOM (inclusiv a reprezentanțelor acestuia), care implică dezvoltarea abilităților de identificare și raportare a încălcărilor drepturilor omului.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: CpDOM, Academia de Administrare Publică, INJ
- Indicator de performanță: Curriculumul și planul de instruire, elaborate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Pe parcursul perioadei de raportare, pe pagina web a instituției responsabile de realizarea acțiunii respective nu a fost publicat curriculumul pentru instruirea inițială și continuă a personalului CpDOM. Pe de altă parte, a fost publicat⁵⁶ planul de instruire pentru primul semestru al anului 2013, care în mod normal reiese din curriculum. Cu regret, planul de instruire pentru semestrul II al anului 2013 nu a fost publicat. Astfel, apar dubii rezonabile privind elaborarea curriculumului și a planului de instruire pe termen lung. Mai ales că nici pe pagina web a INJ nu a fost publicată Hotărârea privind aprobarea curriculumului pentru instruirea personalului CpDOM. Asta chiar dacă au fost publicate informații⁵⁷ despre semnarea acordurilor de parteneriat dintre aceste două instituții. Pe de altă parte, în Planul de acțiuni al CpDOM pentru anul 2013⁵⁸ nu sunt menționate activități de instruire a personalului.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.2.3. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

56 http://ombudsman.md/sites/default/files/dezvoltare_strategica/planul_fc_cpdom_10_06_13_1.pdf

57 <http://ombudsman.md/ro/stiri/centrul-drepturile-omului-moldova-si-institutul-national-al-justitiei-au-semnat-memorandum>

58 http://ombudsman.md/sites/default/files/dezvoltare_strategica/plan_actiuni_2013_0_0.pdf

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi și regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 6.2.1. Reformarea instituțională a CpDOM și a instituției avocatului parlamentar; schimbarea modalității de numire și de evaluare a performanței avocatului parlamentar.

Acțiunea 6.2.1. punctul 2. *Elaborarea proiectului de lege cu privire la instituția avocatului parlamentar (avocatul poporului), în variantă nouă, și a proiectului de modificare a Regulamentului CpDOM.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, CpDOM
- Indicator de performanță: Proiectele de acte normative, elaborate și remise spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune realizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. La 15 aprilie 2013, a fost publicat proiectul legii cu privire la avocatul poporului. Proiectul a fost supus dezbaterilor publice, societatea civilă venind cu anumite recomandări la proiectul de lege. La 4 septembrie 2013, proiectul de lege cu privire la avocatul poporului⁵⁹ a fost aprobat de către Guvern și remis în Parlament.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.2.1. punct 2 se consideră a fi realizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.4.3. Consolidarea capacităților instituțiilor responsabile de privarea de libertate (poliția, sistemul penitenciar, CNA, instituțiile psihiatrice, internatele psihoneurologice și azilurile) privind prevenirea și combaterea torturii și a relelor tratamente.

Acțiunea 6.4.3. punctul 2. *Crearea unor mecanisme disciplinare interne, independente, de examinare a plângerilor privind actele de tortură și alte rele tratamente.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: PG, MJ, MAI, CNA
- Indicator de performanță: Regulamentul, elaborat; numărul de plângeri examinate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Pe parcursul perioadei de monitorizare, instituțiile responsabile nu au întreprins măsuri eficiente în vederea realizării acțiunii respective. Pe paginile web ale instituțiilor responsabile pentru implementarea acțiunii nu sunt plasate reglementări, inclusiv interne, privind examinarea unor astfel de cazuri. Pe de altă parte, în afara perioadei de raportare, membrilor GL pentru pilonul II le-a fost remisă o notă informativă elaborată, se pare, la 7 septembrie 2013, privind acțiunile întreprinse de PG în vederea realizării prevederilor SRSJ pentru anii 2011-2016 și a planului de acțiuni pentru implementarea acestora, pentru perioada anului 2012 – trimestrul III, 2013. Conform acestei note informative, a fost efectuat un studiu al legislației naționale în contextul acestei acțiuni. Totuși

59 <http://justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=4&id=1537>

PG a ezitat să pună la dispoziția membrilor GL studiul propriu-zis. Mai mult decât atât, conform indicatorilor de performanță, urma să fie elaborat un regulament unic pentru toate instituțiile de forță vizate.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.4.3. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.4.3. Consolidarea capacităților instituțiilor responsabile de privarea de libertate (poliția, sistemul penitenciar, CNA, instituțiile psihiatrice, internatele psihoneurologice și azilurile) privind prevenirea și combaterea torturii și a relelor tratamente.

Acțiunea 6.4.3. punctul 4. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ în vederea subordonării directe a procurorilor anti-tortură PG.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, PG
- Indicator de performanță: Proiectul de modificare a cadrului normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Pe parcursul perioadei de raportare, instituțiile responsabile nu au elaborat un proiect de lege care să vizeze subordonarea directă a procurorilor anti-tortură PG. Un astfel de proiect de lege nu a fost supus măcar dezbaterilor publice pe parcursul perioadei de monitorizare.

Conform informațiilor menționate în raportul intermediar aprobat la ședința din 10 septembrie 2013, acțiunea se consideră realizată parțial deoarece ar fi fost trecută în responsabilitatea Grupului de Lucru creat la 11 iulie 2013 de către Ministrul Justiției și Procurorul General. Urmează să menționăm că acest grup nu este responsabil de realizarea acțiunii respective, conform sarcinilor puse în fața acestuia. În plus, nici în cadrul studiului realizat pentru acțiunea 2.2.5. punct 1, descrisă mai sus, nu este analizată posibilitatea subordonării directe a procurorilor anti-tortură Procurorului General.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.4.3. punct 4 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție 6.4.4. Crearea unui sistem standardizat și protejat împotriva manipulărilor de evidență a cazurilor de reținere, arest și detenție.

Acțiunea 6.4.4. punctul 1. *Elaborarea conceptului sistemului de evidență a cazurilor de reținere, arest și detenție; după caz, elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MAI, PG, CNA, Serviciul Vamal, MJ
- Indicator de performanță: GL-ul, creat; conceptul, elaborat, după caz; proiectul de modificare a cadrului normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Conform proiectului Programului de Dezvoltare Strategică a PG pentru anii 2012-2016, realizarea acțiunii respective este planificată abia pentru luna ianuarie 2014. Conform informațiilor oferite membrilor GL pentru pilonul VI, se atestă o activitate sporadică și separată a instituțiilor responsabile de realizarea acțiunii, precum și o activitate netransparentă a GL creat de către MJ. Membrii GL pentru pilonul VI nu le-au fost remise acte confirmative care să ateste realizarea tuturor indicatorilor de performanță.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.4.4. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.4.5. Combaterea eficientă a faptelor de tortură și rele tratamente.

Acțiunea 6.4.5. punctul 1. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ pentru asigurarea independenței profesionale a lucrătorilor medicali din locurile de detenție, prin transferul lor în subordinea Ministerului Sănătății, pentru a conferi valoare probatorie examenului medical independent în cazurile de pretinse acte de tortură, pentru eliminarea contradicțiilor în ceea ce privește calificarea acțiunilor drept acte de tortură și pentru înăsprirea pedepselor pentru actele de tortură în corelare cu gravitatea acestora.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, CpDOM, PG, MAI, CNA, Serviciul Vamal, Ministerul Sănătății
- Indicator de performanță: Proiectul de modificare a cadrului normativ, elaborat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Pe parcursul perioadei de raportare lucrurile nu au evoluat. Nu au fost elaborate proiecte de acte normative în acest sens. Mai mult, după cum am menționat deja mai sus, conform proiectului Programului de Dezvoltare Strategică a PG pentru anii 2012-2016, realizarea acțiunilor în vederea sporirii și consolidării capacităților în domeniul combaterii și prevenirii eficiente a faptelor de tortură și rele tratamente este planificată abia pentru luna decembrie 2014.

Urmare a informațiilor prezentate de către principalele entități responsabile de realizarea acțiunii, se atestă un conflict de opinii între reprezentanții DIP și Ministerului Sănătății referitor la locul și rolul lucrătorilor medicali în cadrul instituțiilor de detenție. Pe parcursul perioadei de monitorizare, membrilor GL pentru pilonul VI nu le-au fost remise acte confirmative care să ateste realizarea tuturor indicatorilor de performanță.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță prevăzuți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.4.5 punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.4.6. Crearea unor mecanisme eficiente de reabilitare a victimelor torturii și relelor tratamente.

Acțiunea 6.4.6. punctul 1. *Elaborarea cadrului normativ necesar pentru reabilitarea victimelor torturii și altor rele tratamente.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, MMPSF
- Indicator de performanță: Proiectul de act normativ, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 decembrie 2012. Pe parcursul perioadei de monitorizare, nu au fost întreprinse măsuri în vederea realizării acțiunii respective. Conform Planului Anual de acțiuni ale MJ⁶⁰ pentru anul 2013, această acțiune urma a fi realizată până la 30 septembrie 2013 de către DGL.

Conform informațiilor oferite membrilor GL pentru pilonul IV privind realizarea acțiunii respective se întreprind eforturi. Totuși, la dispoziția membrilor nu au fost puse documente care să permită evaluarea etapelor la care se află persoanele responsabile de implementare.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.4.6. punct 1 se consideră a fi nerealizată.

Domeniul specific de intervenție: 6.5.1. Introducerea unui concept modern de probațiune care să contribuie la siguranța comunității prin reabilitarea efectivă în societate a delincvenților.

Acțiunea 6.5.1. punctul 2. *Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ cu privire la probațiune.*

- Termen de realizare: trimestrul I, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis spre examinare Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Termenul de realizare a acțiunii respective a expirat pe 31 martie 2013. Pe parcursul perioadei de raportare, proiectul legii respective nu a fost făcut public. Totuși realizarea acțiunii respective reiese din îndeplinirea acțiunii 6.5.1. punct 1 (a se vedea descrierea de mai sus din prezentul raport), care nu este realizată definitiv. Din moment ce, pe parcursul perioadei de monitorizare, Concepția respectivă nu a fost aprobată oficial, nu au fost promovate și nici aprobate modificări ale cadrului normativ. Modificările cadrului legislativ care au fost inițiate și operate pe parcursul perioadei de raportare nu s-au făcut în baza concepției de dezvoltare a instituției probațiunii.

Din considerentele expuse, ținând cont de faptul că pentru perioada de raportare nu toți indicatorii de performanță stabiliți în planul de acțiuni au fost atinși, acțiunea 6.5.1. punct 2 se consideră a fi nerealizată.

60 http://www.justice.gov.md/public/files/file/planurirapoarte/Planul_anual_de_actiuni_al_Ministerului_Justitiei_pentru_anul_2013.pdf pag.24.

Capitolul VII

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR DIN CADRUL PILONULUI VII

Capacitate instituțională. În al doilea trimestru al anului 2013, Grupul de Coordonare a implementării Strategiei s-a întrunit în două ședințe, la data de 8 august și la 1 octombrie. În cadrul primei ședințe, au fost prezentate primele produse ale proiectului de asistență pentru Coordonarea Reformei în sectorul justiției, iar la cea de-a doua a fost aprobat Raportul privind implementarea Planului de Acțiuni al SRSJ în semestrul I, 2013.

1. ACȚIUNI CU TERMEN DE REALIZARE: TRIMESTRUL III, 2013

Pentru perioada de raportare la acest Pilon nu au fost planificate acțiuni pentru a fi realizate.

2. ACȚIUNI RESTANTE (până la 30 iunie 2013)

Grupul I. Studii de evaluare a necesităților și practicilor actuale. Propunerea recomandărilor pentru reforme.

Domeniul specific de intervenție: 7.1.4. Dezvoltarea capacității fiecărei instituții implicate în reforma sectorului justiției de a participa la procesul de reformă.

Acțiunea 7.1.4. punctul 1. *Analiza funcțiilor și structurii fiecărei instituții implicate în procesul de reformă a sectorului justiției.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: instituțiile din sectorul justiției
- Indicator de performanță: Analiza efectuată și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Până la momentul elaborării prezentului raport, această acțiune este nerealizată. Aceasta este o activitate desfășurată cu suportul proiectului de Coordonare a Reformei în Sectorul Justiției, finanțat de UE.

Domeniul specific de intervenție: 7.2.3. Sporirea accesului publicului la actele normative (baza de date).

Acțiunea 7.2.3. punctul 1. *Elaborarea unui studiu privind accesibilitatea publicului larg la actele normative (baza de date).*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, Centrul pentru Guvernare Electronică
- Indicator de performanță: Studiul elaborat și recomandările formulate
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Proiectul de Coordonare a Reformei în Sectorul Justiției susține MJ la optimizarea bazei de date

a actelor normative (acțiunea imediat următoare din Planul de Acțiuni), însă necesitatea elaborării unui asemenea studiu este pusă sub semnul întrebării.

Grupul II. Elaborarea recomandărilor metodologice și programelor de formare profesională.

Domeniul specific de intervenție: 7.2.2. Îmbunătățirea procesului de creație legislativă în vederea asigurării stabilității, previzibilității și clarității actelor legislative.

Acțiunea 7.2.2. punctul 4. *Realizarea unui manual privind elaborarea actelor normative.*

- Termen de realizare: trimestrul IV, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Manualul, elaborat
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Această acțiune este în strânsă legătură cu Acțiunea 7.2.2. punctul 3, și, respectiv, ar putea fi realizată imediat după aprobarea modificărilor legislative de rigoare.

Grupul III. Îmbunătățirea cadrului juridic și elaborarea proiectelor de legi și regulamente.

Domeniul specific de intervenție: 7.2.2. Îmbunătățirea procesului de creație legislativă în vederea asigurării stabilității, previzibilității și clarității actelor legislative.

Acțiunea 7.2.2. punctul 2. *Elaborarea unui proiect de modificare a Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative și a Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale în vederea asigurării stabilității, previzibilității și clarității cadrului legal.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis Guvernului
- **Calificativ: acțiune realizată**

Proiectul de lege cu privire la actele normative, care unifică prevederile Legii cu privire la actele normative și ale Legii cu privire la actele normative ale Guvernului (...), a fost supus discuțiilor publice în decembrie 2012. Proiectul de *Lege privind actele normative* oferă un cadru legal unificat al procesului de elaborare a actelor normative, acordând în același timp suficiente garanții de eficiență, transparență și previzibilitate actelor normative, indiferent de organul emitent.

Proiectul de lege privind actele normative a fost prezentat pentru o avizare prealabilă tuturor organelor administrației publice centrale, Secretariatului Parlamentului, Cancelariei de Stat.

O serie de recomandări au fost formulate de ODIHR/OSCE, și o mare parte dintre acestea au fost luate în considerare de MJ.⁶¹

61 http://justice.gov.md/public/files/proiecte_spre_coordonare/2013.08.23_SINTEZA_OSCE_Lege_acte_normative.pdf

Proiectul Legii cu privire la actele normative a fost remis spre examinare Guvernului la 20 septembrie 2013⁶²

Acțiunea 7.2.2. punctul 3. *Elaborarea cadrului normativ privind metodologia evaluării ex-ante.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2012
- Responsabil pentru implementare: MJ, Cancelaria de Stat
- Indicator de performanță: Proiectul de lege, elaborat și remis Guvernului
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Deocamdată proiectul de modificare a cadrului normativ nu a fost transmis spre aprobare Guvernului.

Grupul VI. Achiziționarea și instalarea echipamentului. Modernizarea programelor.

Domeniul specific de intervenție: 7.2.3. Sporirea accesului publicului la actele normative (baza de date).

Acțiunea 7.2.3. punctul 2. *Optimizarea bazei de date a actelor normative.*

- Termen de realizare: trimestrul II, 2013
- Responsabil pentru implementare: MJ, Centrul pentru Guvernare Electronică
- Indicator de performanță: Baza de date, optimizată, cu motorul de căutare funcțional
- **Calificativ: acțiune nerealizată**

Această acțiune este în curs de realizare cu suportul proiectului de Coordonare a Reformei în Sectorul Justiției.

62 <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=230> (accesat la: 01.11.2013).

Capitolul VIII

MONITORIZAREA ȘEDINTELOR DE JUDECATĂ ȘI EVALUAREA NIVELULUI DE SATISFACȚIE A JUSTIȚIABILILOR FAȚĂ DE ACTUL DE JUSTIȚIE

A. APARENȚELE ADMINISTRĂRII JUSTIȚIEI – MODUL DE PERCEPȚIE A PĂRȚILOR ÎN PROCES ȘI A REPREZENTANȚILOR ACESTORA DESPRE ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI

Sondajul își propune să măsoare percepțiile părților prezente la ședința de judecată și ale reprezentanților acestora (nu percepțiile observatorului) față de actul de justiție, prin prisma următorilor indicatori (parametri):

1. Accesibilitatea informației și transparența;
2. Calitatea sediilor și e-justiția;
3. Accesul la justiție;
4. Calitatea, independența și imparțialitatea judecătorilor;
5. Corectitudinea procesului judiciar;
6. Calitatea rezultatului procesului judiciar (hotărârilor);
7. Starea generală și tendințele în calitatea administrării justiției.

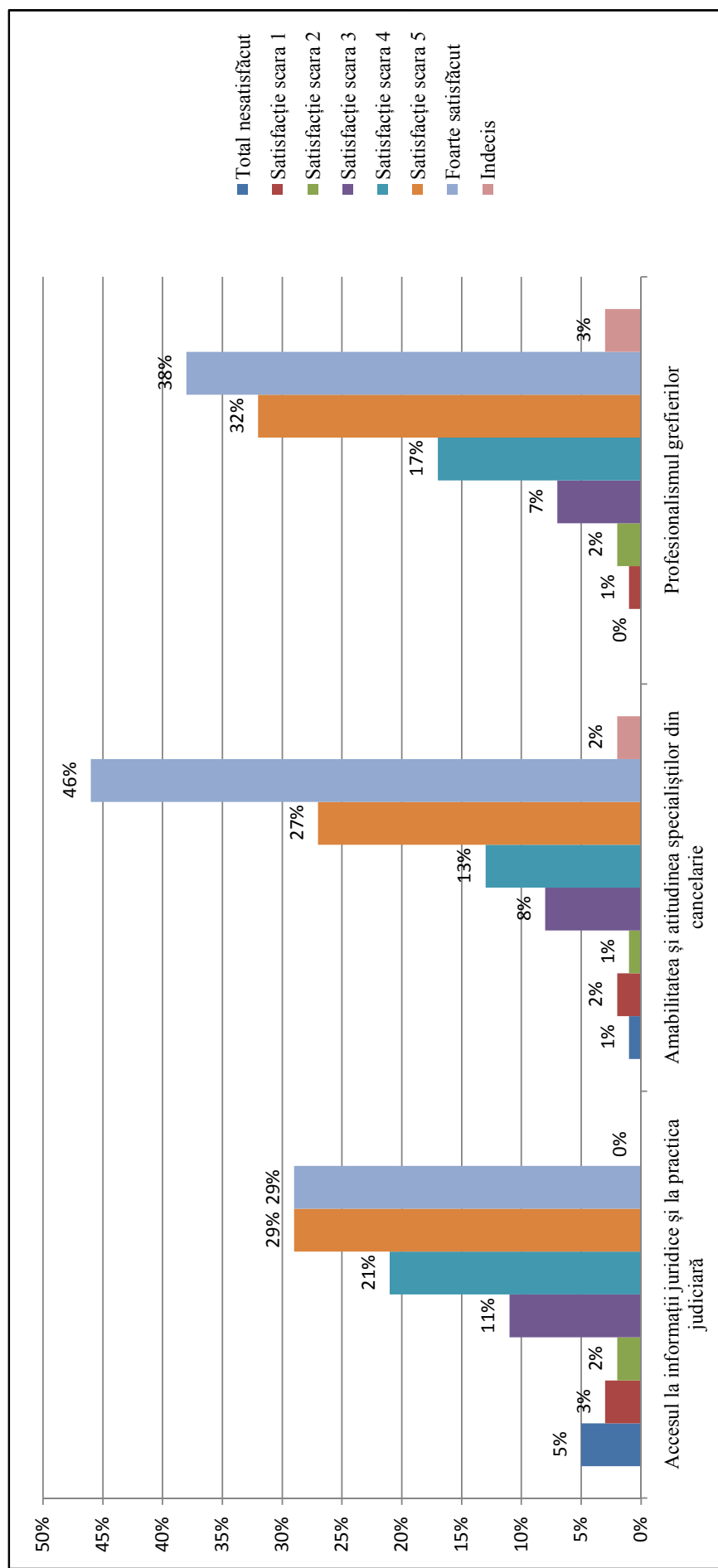
Astfel, cele 22 de întrebări au fost divizate după capitolele sus-menționate. Persoanele respondente au fost rugate să se pronunțe în contextul a șapte niveluri de satisfacție, dintre care primul – cel mai rău, și ultimul – cel mai bun. De asemenea, a fost inclusă și categoria de indecis pentru cazul în care întrebarea nu a fost aplicabilă sau respondentul nu a dorit să răspundă la aceasta. Pentru a reda mai clar percepția persoanelor chestionate, răspunsurile au fost divizate în trei categorii: total satisfăcut, categorie ce include nivelul foarte satisfăcut și satisfacție scara 5, total nesatisfăcut, ce include nivelul total nesatisfăcut și satisfăcut scara 1, precum și parțial satisfăcut, ce include nivelurile 2-4 de satisfacție.

Astfel, în trimestrul III, părțile în procesul la care a participat monitorul au fost solicitate să completeze aceste chestionare. În total, au fost îndeplinite 455 de chestionare. Ținând cont de pregătirea diferită a chestionaților și inițierea în procesele judiciare, s-a propus divizarea chestionaților în trei categorii:

1. **Avocații** (care include în sine un număr neînsemnat de executori și reprezentanți ai persoanelor juridice) și care sunt în număr de 178 de persoane;
2. **Procurorii** în număr de 65 de persoane,
3. **Justițiabili** (care includ în sine: reclamantii, pârtații, martorii, inculpații și părțile vătămate) în număr de 212 persoane.

I. AVOCAȚII

1. Accesibilitatea informației și transparența

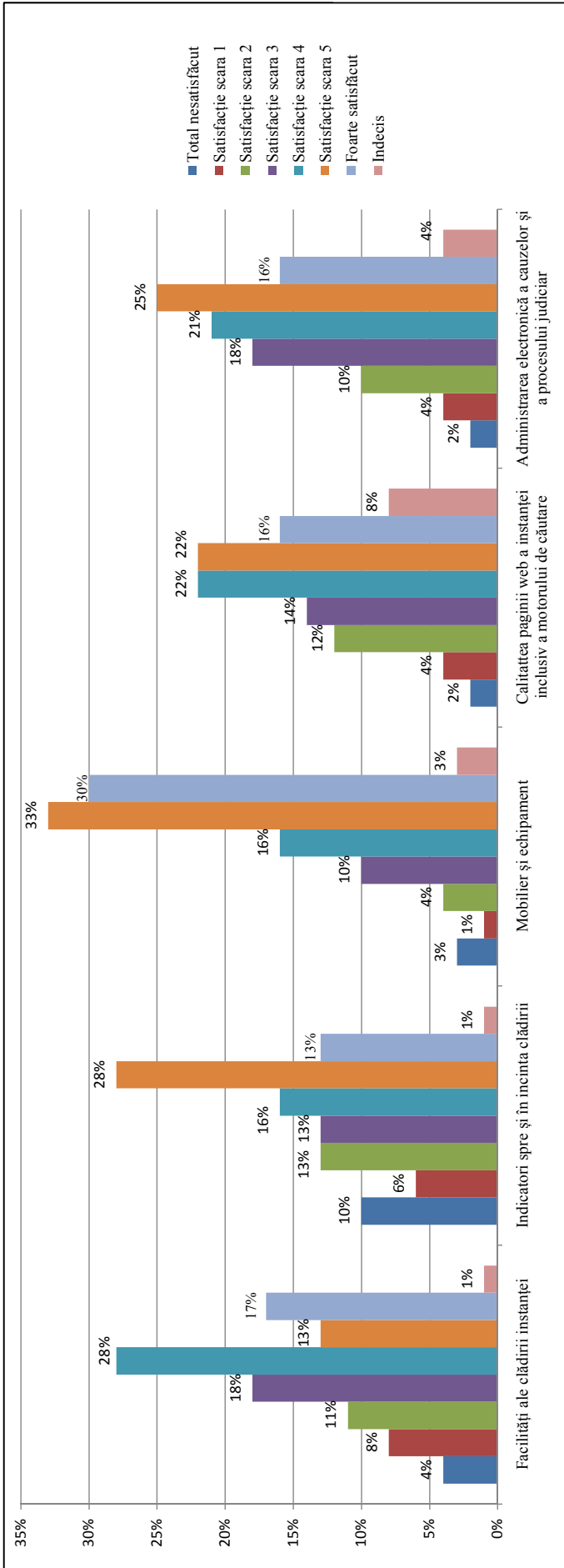
Notă: Cu privire la modalitatea de a accesa informația juridică și la practica judiciară (broșuri, pliante etc.), din numărul total de 178 de respondenți, circa 58% au declarat că sunt total satisfăcuți, în timp ce 8% au declarat că sunt total nesatisfăcuți sau aproape de acest nivel, 34% s-au declarat parțial satisfăcuți.

Referitor la amabilitatea și atitudinea specialiștilor din cancelarie, 73% dintre cei chestionați sunt total satisfăcuți de comportamentul membrilor cancelariilor din instanțele de judecată, doar 3% sunt total nesatisfăcuți, alte 22% s-au declarat parțial satisfăcuți.

Aceste date sunt aproape similare cu cele din capitolul II al anului 2013.

La capitolul pregătirii juridice a grefierilor: 73% din cei chestionați sunt total satisfăcuți de profesionalismul acestora, în trimestrul II această cifră era de 58%, doar 1% sunt total nesatisfăcuți, alte 26% s-au declarat parțial satisfăcuți.

2. Facilitățile curții și e-justiția

Notă: Cu privire la aprecierea facilităților clădirii instanței (posibilitatea unei persoane cu dizabilități de a avea acces în clădire, scaune pe hol, sala pentru a lua cunoștință de dosare, sală pentru avocați/procurori, toaleta etc.), din numărul total de 178 de respondenți, circa 30% s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce în trimestrul II acest număr a constituit 43% din respondenți, la fel și numărul celor total nesatisfăcuți de facilități a scăzut de la 17% (în trimestrul II al anului 2013) la 12%, alte 57% din respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

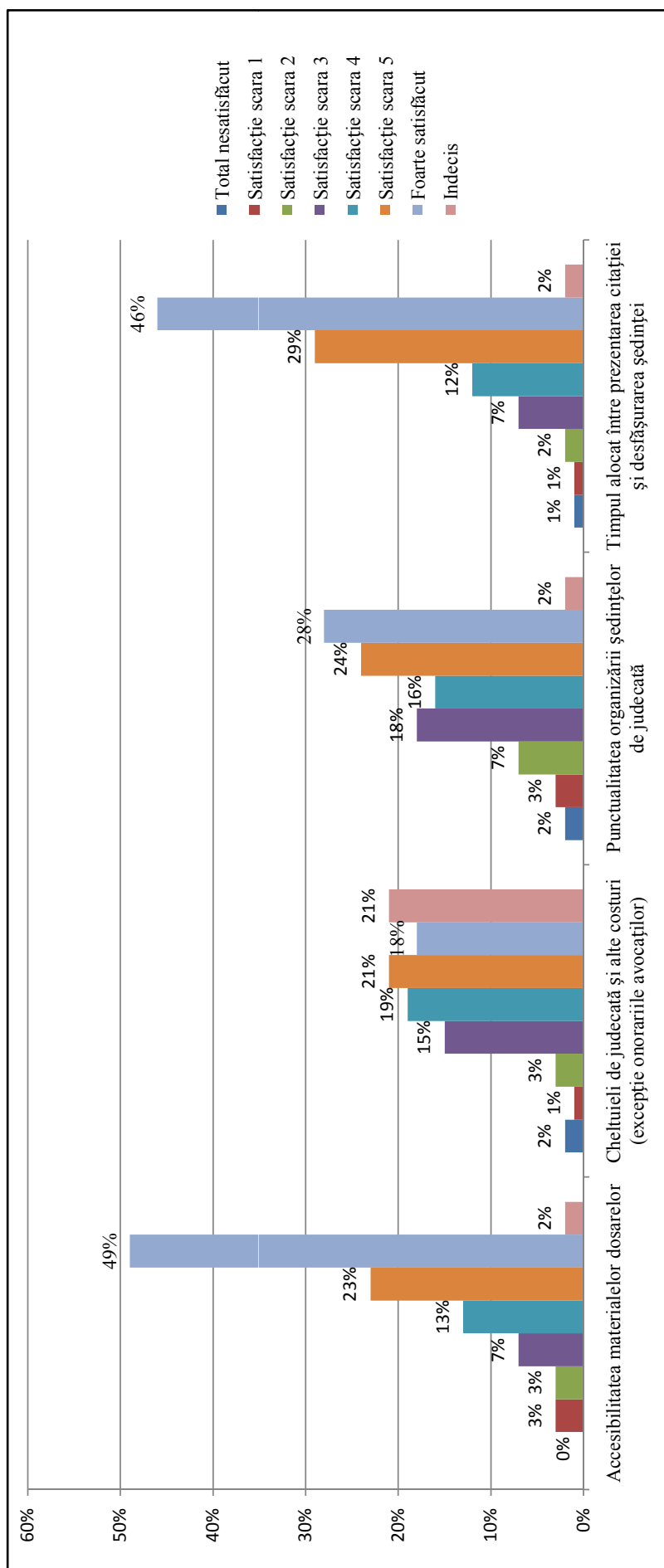
Cât privește aprecierea indicatorilor spre și în incinta clădirii instanței, circa 41% au declarat că sunt total satisfăcuți (în trimestrul II acest număr a constituit 32%), în timp ce 16% au declarat că sunt total nesatisfăcuți, iarși o rată în scădere, în trimestrul II acest număr constituind 21%, alte 42% dintre respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți, rată comparabilă cu trimestrul II al anului 2013.

Aprecierea mobilierului și a echipamentului din sala de judecată este evaluată după cum urmează: circa 63% au declarat că sunt total satisfăcuți, în timp ce 4% au declarat că sunt total nesatisfăcuți, alte 30% dintre respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

Respondenții se declară în proporție de 38% total satisfăcuți de calitatea paginii web a instanței de judecată, inclusiv a motorului de căutare, în timp ce 6% sunt total nesatisfăcuți, 48% se declară parțial satisfăcuți.

În privința administrării electronice a cauzelor și a procesului judiciar, inclusiv funcționarea sistemului electronic de gestionare a cauzelor, 41% din respondenți sunt total satisfăcuți, în timp ce 6% sunt total nesatisfăcuți, 49% fiind satisfăcuți parțial. Aceleași date le-a relevat și raportul precedent.

3. Accesul la justiție (în acest dosar concret)

Notă: Cât privește accesul la justiție și anume accesibilitatea de a lua cunoștință de materialele dosarului, 72% din respondenți s-au declarat total satisfăcuți de libertatea de a studia dosarul, în timp ce doar 3% au menționat că sunt total nesatisfăcuți; 23% sunt parțial satisfăcuți.

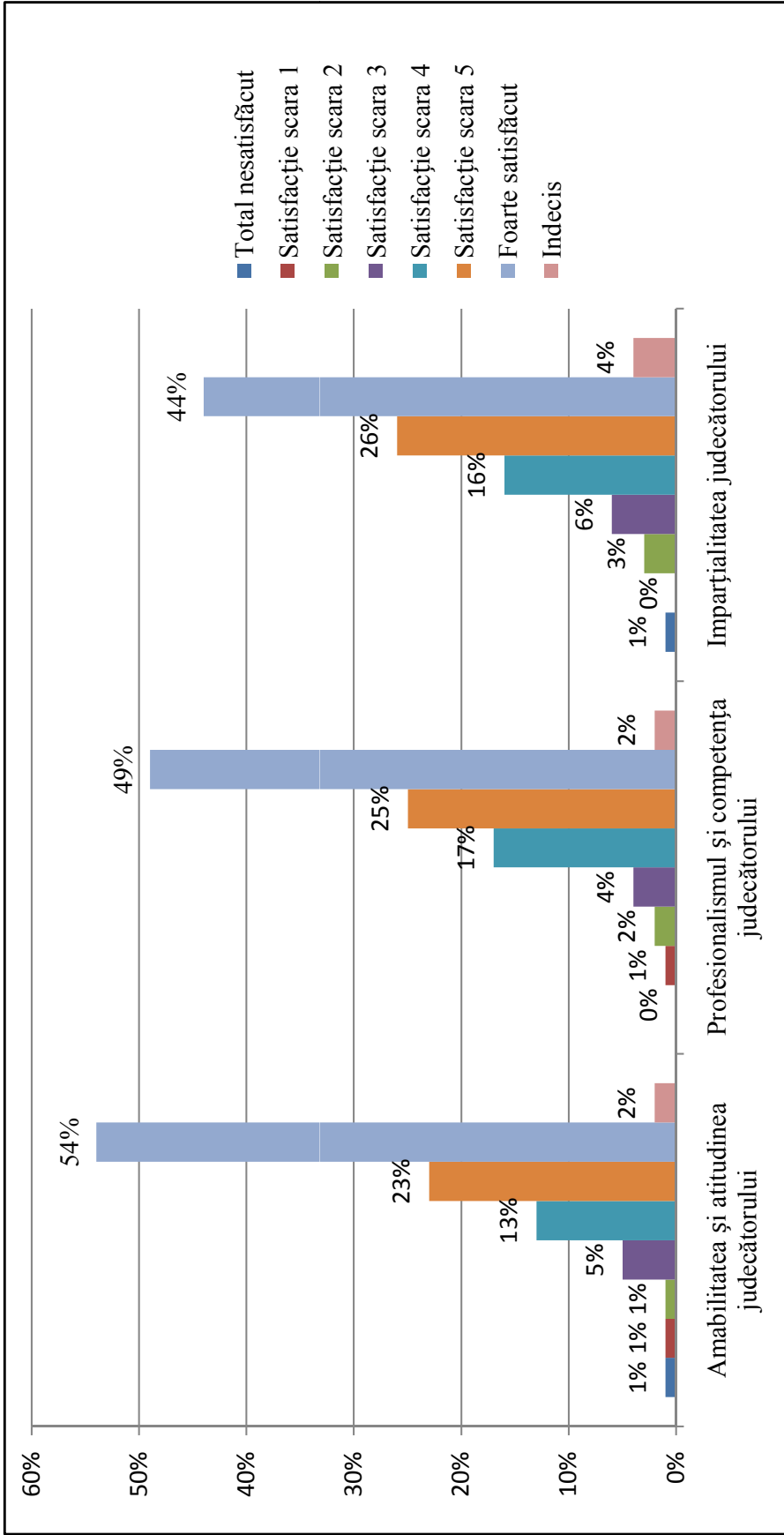
Cu privire la gradul de satisfacție a respondenților în privința cheltuielilor de judecată și a altor costuri (cu excepția onorariilor avocaților), 39% sunt total satisfăcuți, în timp ce 3% sunt total nesatisfăcuți; 37% sunt parțial satisfăcuți.

Respondenții au apreciat punctualitatea organizării ședințelor de judecată conform programului, după cum urmează: 52% s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce 5% sunt total nesatisfăcuți; 41% sunt parțial satisfăcuți.

În ceea ce privește aprecierea timpului rezervat între prezentarea citației și desfășurarea ședinței de judecată (pentru a permite părților să se pregătească de proces) - 75% din cei chestionați s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce doar 2% au declarat că sunt total nesatisfăcuți; 21% sunt parțial satisfăcuți.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

4. Calitatea, independența și imparțialitatea judecătorului(rilor) (în cauza concretă)

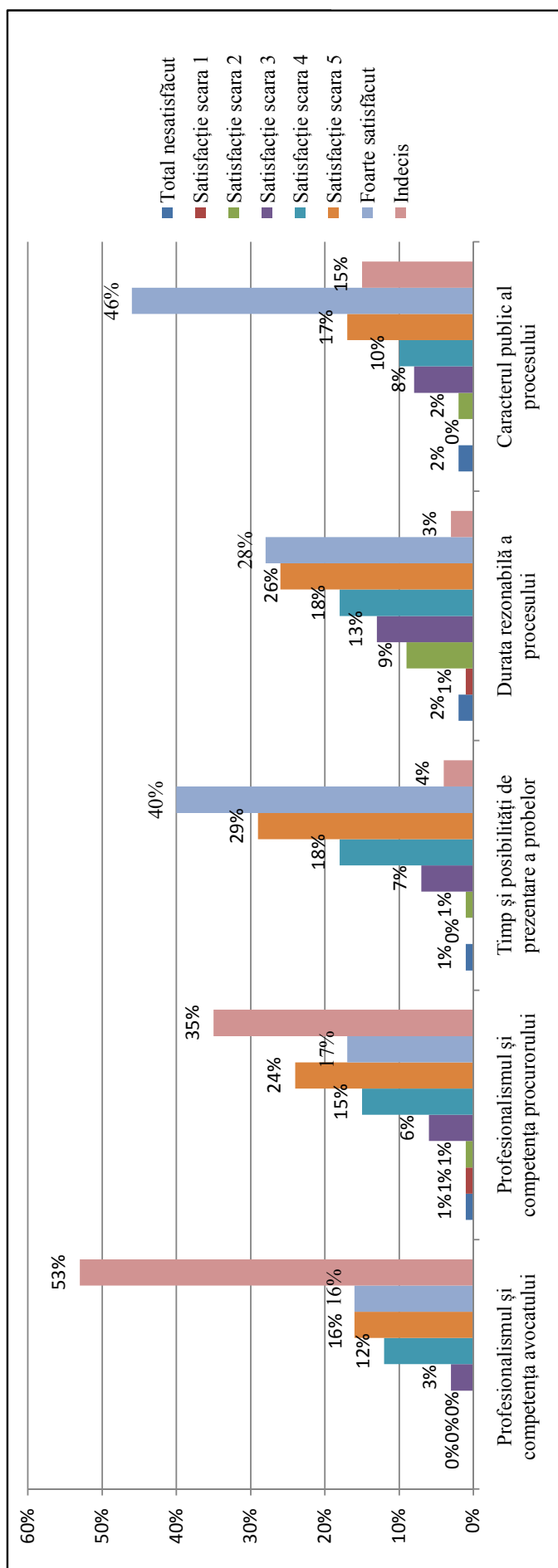
Notă: În ceea ce privește amabilitatea și atitudinea judecătorilor, 77% din respondenți au declarat că sunt total satisfăcuți de amabilitatea și atitudinea judecătorilor, în timp ce 2% au menționat că sunt total nesatisfăcuți; 19% au menționat că sunt parțial satisfăcuți.

Cu referire la profesionalismul și competența judecătorilor, poate fi observată aceeași dinamică: 74% din cei chestionați sunt total satisfăcuți și doar 1% se declară total nesatisfăcuți, rata celor parțial satisfăcuți fiind de 23%.

Cu privire la imparțialitatea judecătorului, 70% din persoanele participante la sondaj au declarat că sunt total satisfăcute, în timp ce 1% sunt total nesatisfăcute; alte 25% sunt parțial satisfăcuți.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

5. Corectitudinea/echitatea procesului judiciar

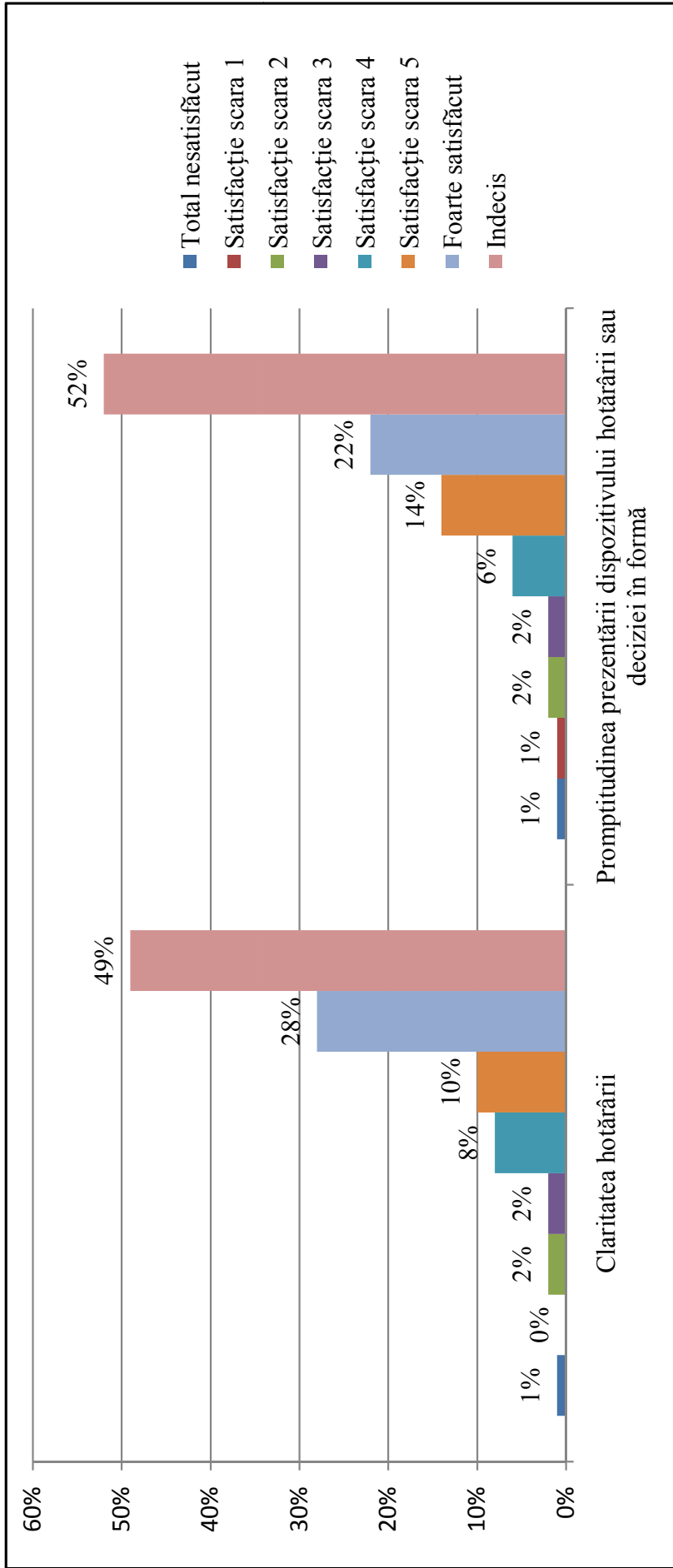

Notă: Cu privire la aprecierea echității procesului, respondenții s-au exprimat după cum urmează:

- în materie de profesionalism și competență a avocatului, s-a propus ca Avocații intervievați să se pronunțe în raport cu activitatea colegilor de breaslă: 32% din respondenți s-au declarat total satisfăcuți, parțial satisfăcuți sunt 15%, restul nu au dorit să aprecieze activitatea colegilor.
- cât privește profesionalismul și competența procurorului: 41% dintre cei chestionați sunt total satisfăcuți, în timp ce 2% sunt total nesatisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 22%.
- cu referire la întrebarea dacă timpul și posibilitățile oferite sunt suficiente pentru fiecare parte în proces pentru prezentarea argumentelor sale și combaterea probelor aduse de partea adversă: 69% sunt total satisfăcuți, 1% sunt total nesatisfăcuți, iar parțial satisfăcuți sunt 26%.
- despre aprecierea duratei rezonabile a procesului: 54% dintre participanții la sondaj sunt total satisfăcuți, în timp ce 3% sunt total nesatisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 40%.
- cu privire la caracterul public al procesului pentru terțe părți și mass-media: 63% dintre cei chestionați s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce 2% sunt total nesatisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 20%.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

6. Rezultatul procesului (în acest dosar concret, numai în cazul în care hotărârea instanței a fost pronunțată)

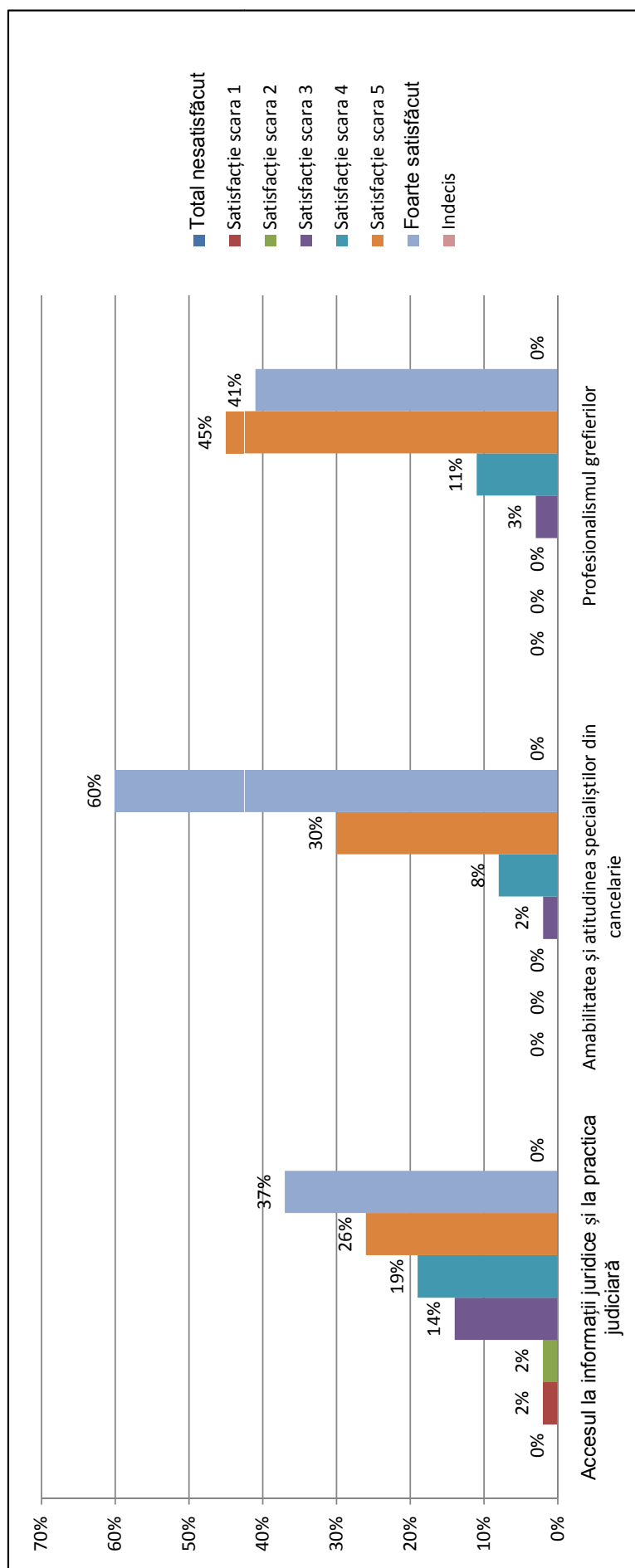
Notă: La capitolul „rezultatul procesului”: 38% dintre respondenți au menționat că sunt total satisfăcuți de claritatea hotărârii instanței (nu în mod obligatoriu și cu soluția), în timp ce 1% au declarat că sunt total nesatisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 12%, iar alte 49% din respondenți s-au arătat indecisi de a răspunde la această întrebare (nu a fost aplicabilă în cazul dat).

Cât privește promptitudinea sau întârzierea prezentării dispozitivului hotărârii sau deciziei în formă scrisă: 36% dintre respondenți s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce 2% sunt total nesatisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 10%, iar pentru 52% situația nu a fost aplicabilă.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

II. PROCURORII

1. Accesibilitatea informației și transparența

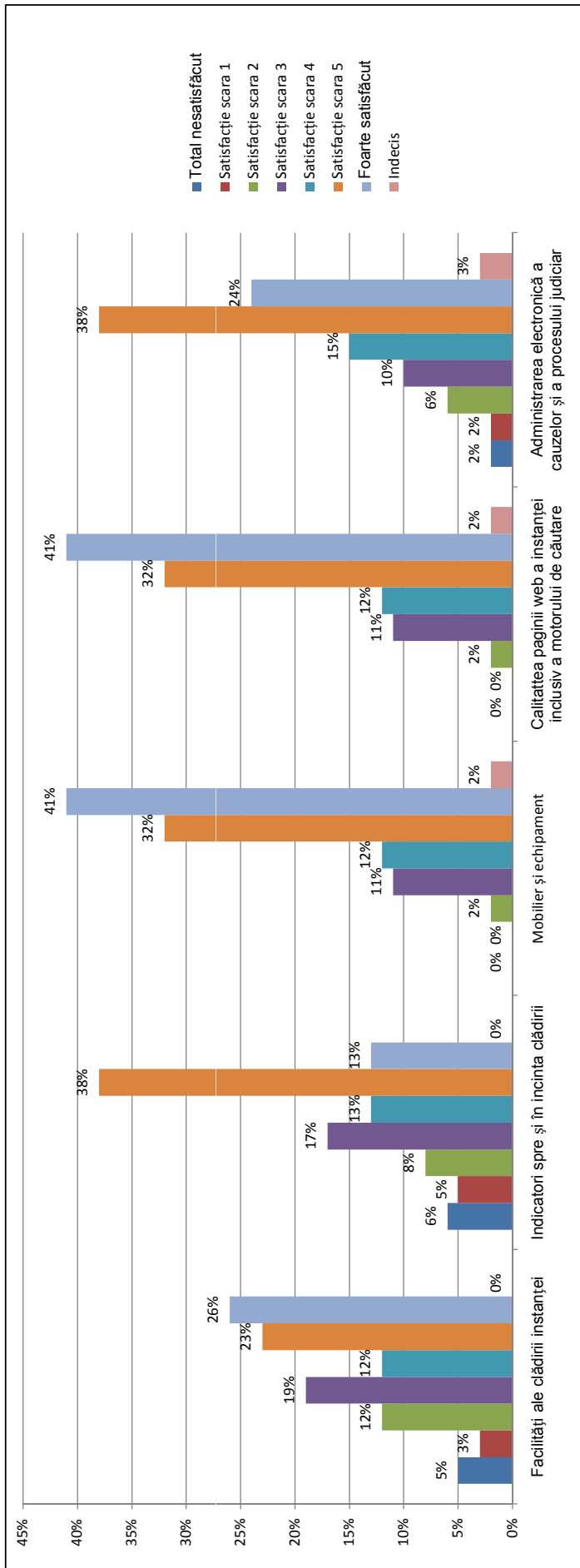

Notă: Cu privire la modalitatea de a accesa informația juridică și la practica judiciară (broșuri, pliante etc.), din numărul total al procurorilor chestionați, circa 63% au declarat că sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt doar 2%, iar 35% s-au declarat parțial satisfăcuți.

Referitor la amabilitatea și atitudinea specialiștilor din cancelarie, 90% dintre cei chestionați sunt total satisfăcuți de comportamentul membrilor cancelariilor din instanțele de judecată, în trimestrul precedent acest număr era de 75%, total nesatisfăcuți nu există, alte 10% s-au declarat parțial satisfăcuți.

La capitolul pregătirii juridice a grefierilor: 86% din cei chestionați sunt total satisfăcuți de profesionalismul acestora, total nesatisfăcuți nu există, alte 14% s-au declarat parțial satisfăcuți.

2. Facilitățile curții și e-justiția

Notă: Cu privire la aprecierea facilităților clădirii instanței (posibilitatea unei persoane cu dizabilități de a avea acces în clădire, scaune pe hol, sala pentru a lua cunoștință de dosare, sală pentru avocați/procurori, toaleta etc.), circa 49% au declarat că sunt total satisfăcuți, în timp ce 8% au declarat că sunt total nesatisfăcuți, alte 43% din respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

Cât privește aprecierea indicatorilor spre și în incinta clădirii instanței, circa 51% au declarat că sunt total satisfăcuți, în timp ce 11% au spus că sunt total nesatisfăcuți, alte 38% dintre respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

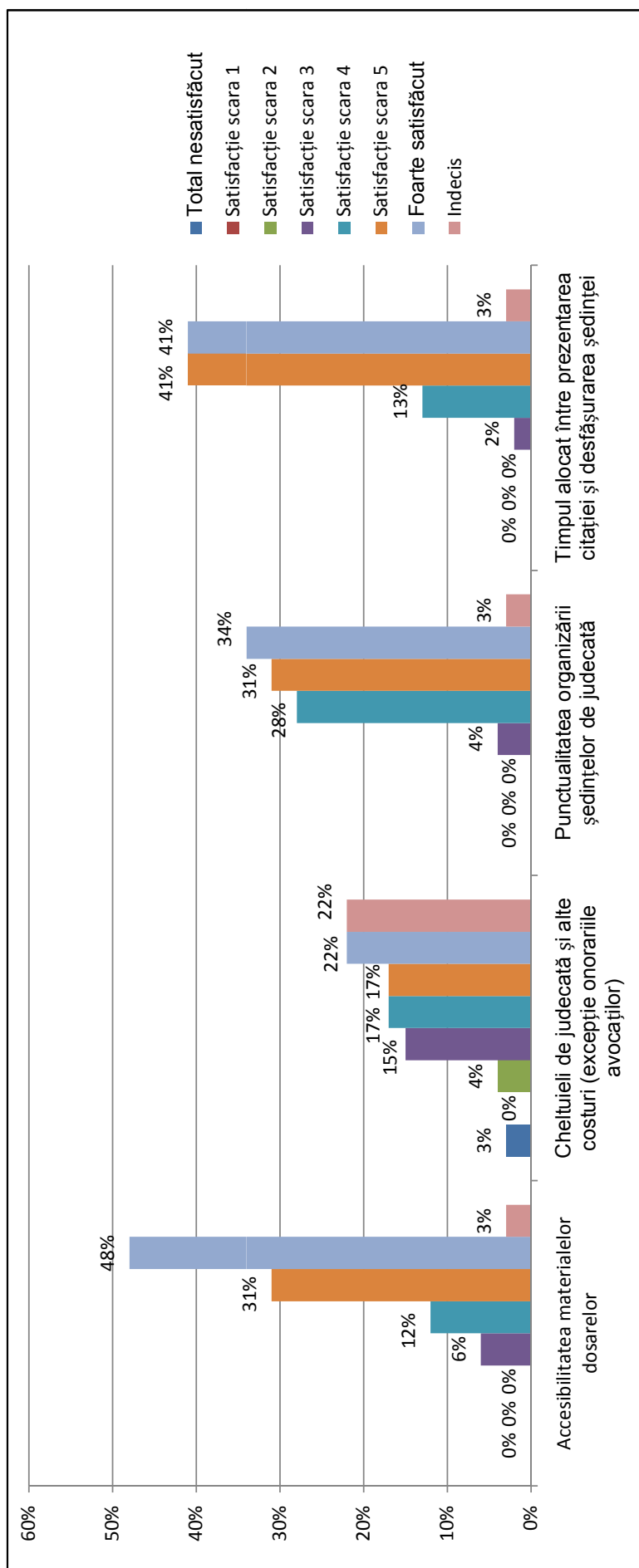
Aprecierea mobilierului și a echipamentului din sala de judecată este evaluată după cum urmează: circa 73% au declarat că sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți nu există, alte 25% dintre respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

Respondenții se declară în proporție de 73% total satisfăcuți de calitatea paginii web a instanței de judecată, în timp ce în trimestrul II al anului 2013 acest număr era de 60%, total nesatisfăcuți nu există, 25% se declară parțial satisfăcuți.

În privința administrării electronice a cauzelor și a procesului judiciar, inclusiv funcționarea sistemului electronic de gestionare a cauzelor, 62% din respondenți sunt total satisfăcuți, în timp ce 4% sunt total nesatisfăcuți, iar 31% parțial satisfăcuți.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

3. Accesul la justiție (în acest dosar concret)

Notă: Cât privește accesul la justiție, și anume accesibilitatea de a lua cunoștință de materialele dosarului, 79% din respondenți s-au declarat total satisfăcuți de libertatea de a studia dosarul, în timp ce în trimestrul II acest număr a fost de 93%, total nesatisfăcuți nu există; 18% sunt parțial satisfăcuți.

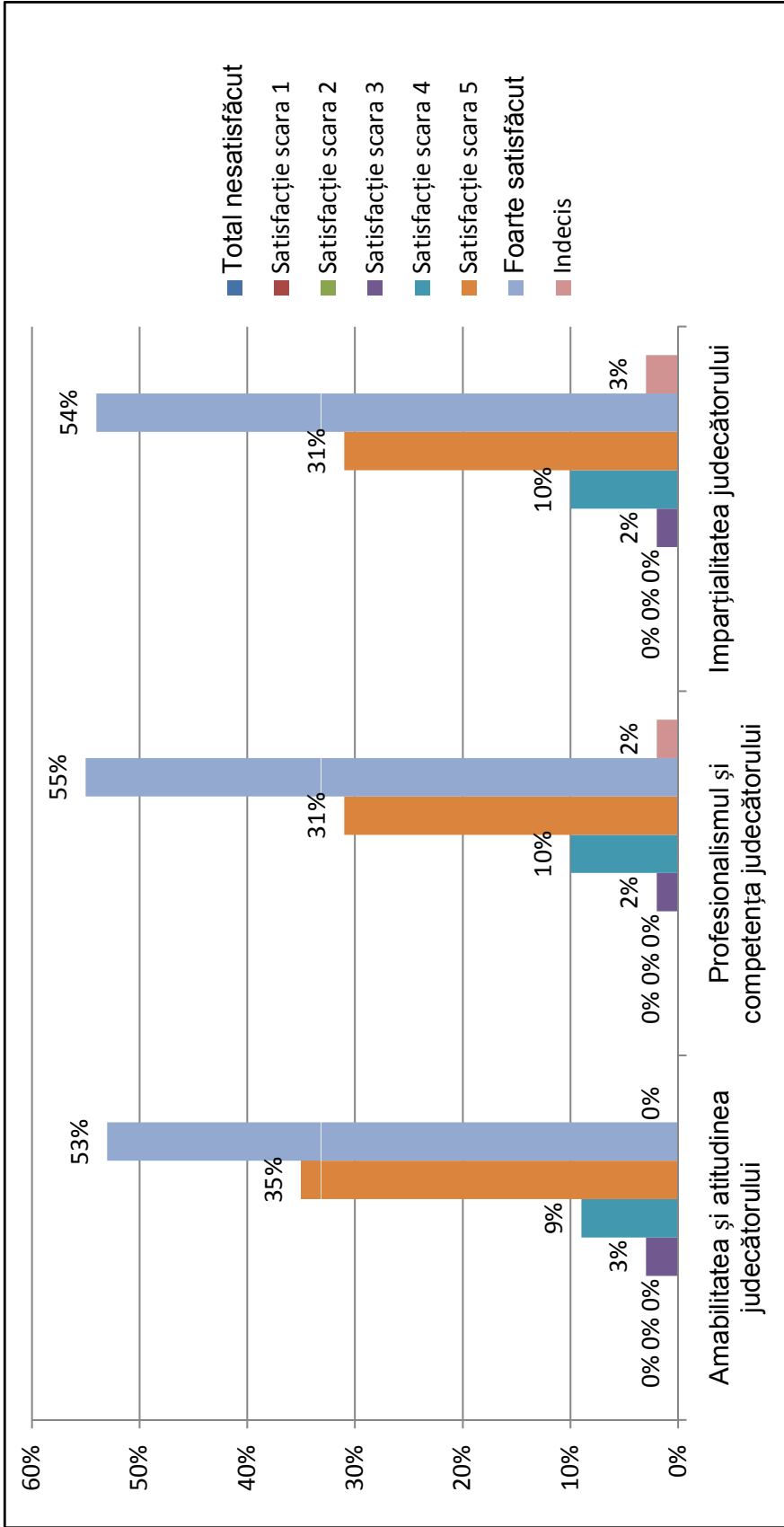
Cu privire la gradul de satisfacție a respondenților în privința cheltuielilor de judecată și a altor costuri (cu excepția onorariilor avocaților), 39% sunt total satisfăcuți, în timp ce 3% sunt total nesatisfăcuți; 36% sunt parțial satisfăcuți.

Respondenții au apreciat punctualitatea organizării ședințelor de judecată conform programului, după cum urmează: 65% s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce total nesatisfăcuți nu există; iar 32% sunt parțial satisfăcuți.

În ceea ce privește aprecierea timpului rezervat între prezentarea citației și desfășurarea ședinței de judecată (pentru a permite părților să se pregătească de proces) - 82% din cei chestionați s-au declarat total satisfăcuți, total nesatisfăcuți nu există; 15% sunt parțial satisfăcuți.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

4. Calitatea, independența și imparțialitatea judecătorului (rilor) (în cauza concretă)

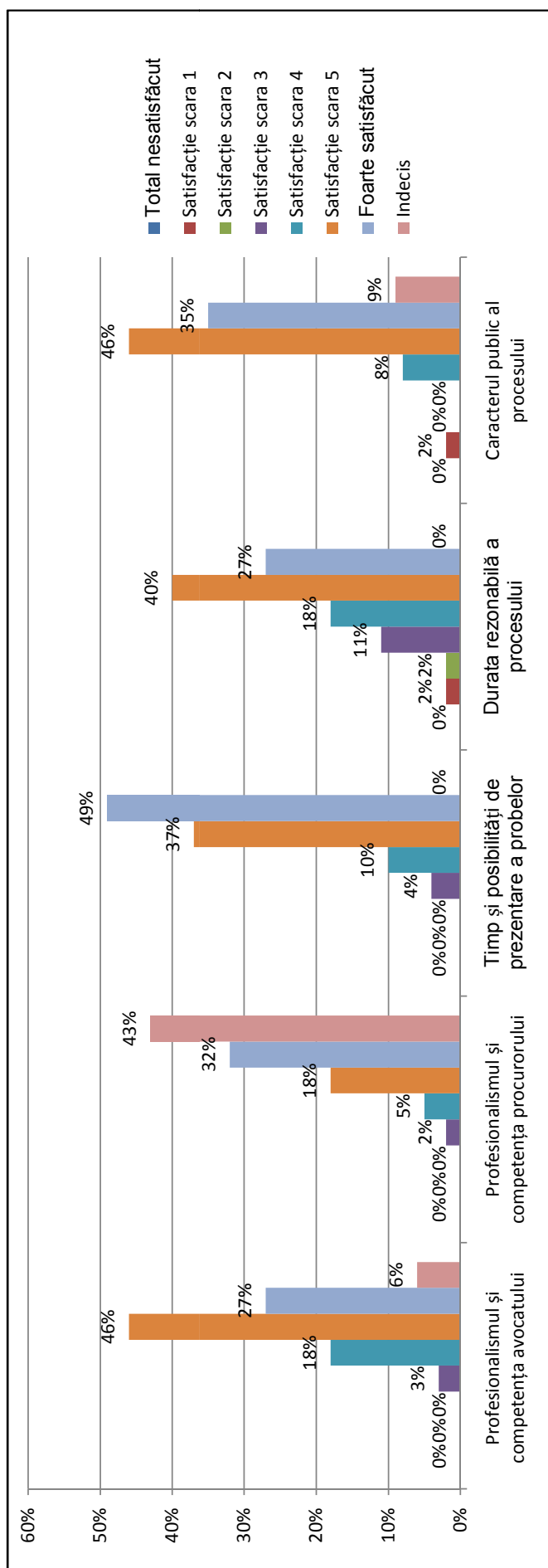
Notă: În ceea ce privește amabilitatea și atitudinea judecătorilor, 88% din respondenți au declarat că sunt total satisfăcuți de amabilitatea și atitudinea judecătorilor, în timp ce total nesatisfăcuți nu există; 12% au menționat că sunt parțial satisfăcuți.

Cu referire la profesionalismul și competența judecătorilor, poate fi observată aceeași dinamică: 86% din cei chestionați sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți nu există, rata celor parțial satisfăcuți fiind de 12%.

Cu privire la imparțialitatea judecătorului, 85% din persoanele participante la sondaj au declarat că sunt total satisfăcute, în timp ce total nesatisfăcute nu există; iar alte 12% sunt de asemenea parțial satisfăcuți.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

5. Corectitudinea/echitatea procesului judiciar

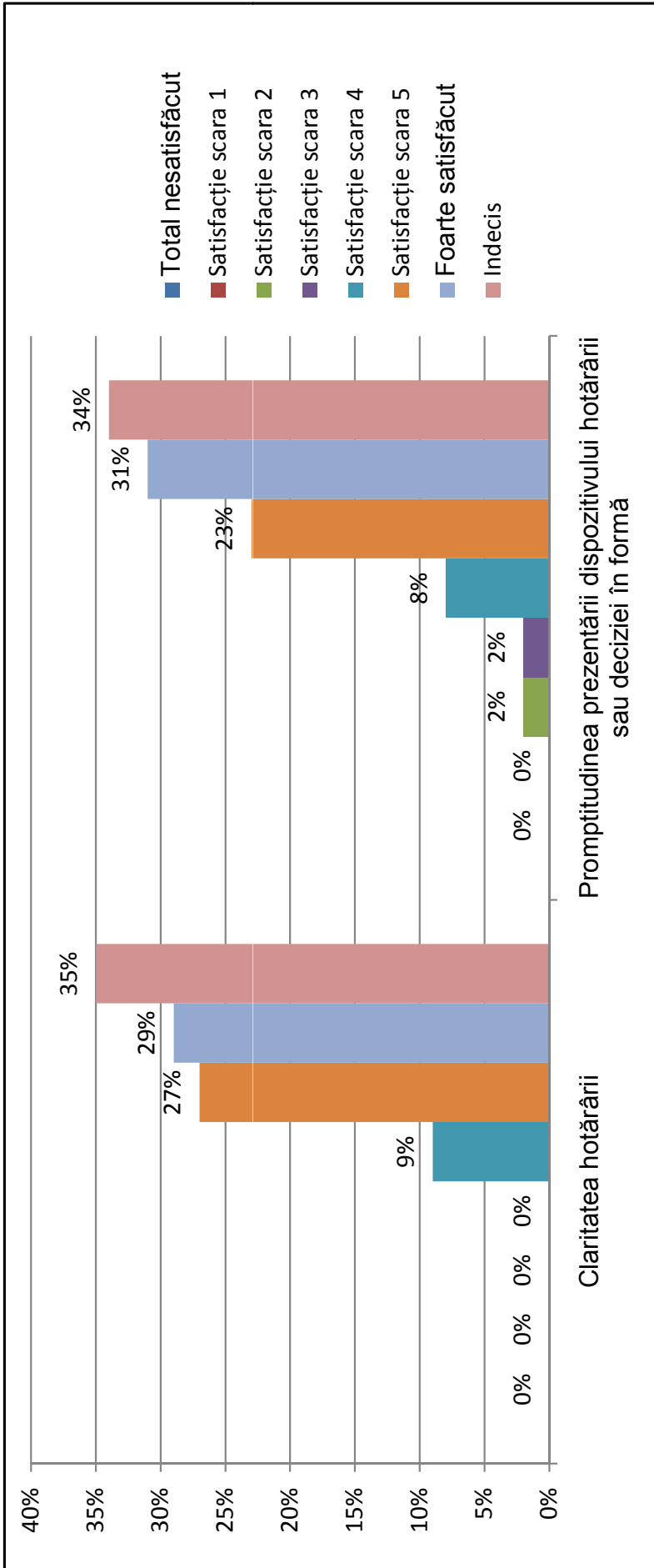

Notă: Cu privire la aprecierea echității procesului, respondenții s-au exprimat după cum urmează:

- în materie de profesionalism și competență a avocatului: 73% din respondenți s-au declarat total satisfăcuți, total nesatisfăcuți nu există; parțial satisfăcuți sunt 21%.
- cât privește profesionalismul și competența procurorilor, s-a propus ca Procurorii intervievați să se pronunțe în raport cu activitatea colegilor de breaslă: 75% dintre cei chestionați sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți nu există; parțial satisfăcuți sunt 25%.
- cu referire la întrebarea dacă timpul și posibilitățile oferite sunt suficiente pentru fiecare parte în proces pentru prezentarea argumentelor sale și combaterea probelor aduse de partea adversă: 86% sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți nu există; parțial satisfăcuți sunt 14%.
- despre aprecierea duratei rezonabile a procesului: 67% dintre participanții la sondaj sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt 2%; parțial satisfăcuți sunt 31%.
- cu privire la caracterul public al procesului pentru terțe părți și mass-media: 81% dintre cei chestionați s-au declarat total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt 2%; parțial satisfăcuți sunt 8%.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

6. Rezultatul procesului (în acest dosar concret, numai în cazul în care hotărârea instanței a fost pronunțată)

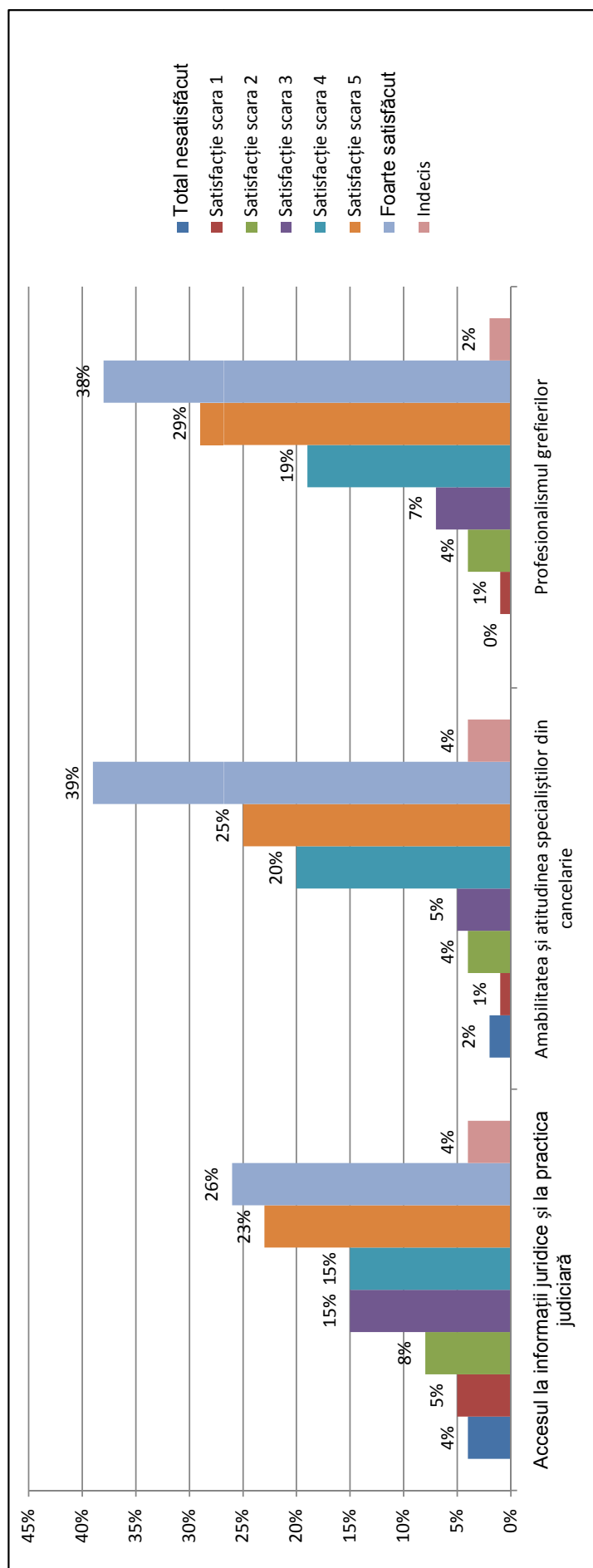
Notă: La capitolul „rezultatul procesului”: 56% dintre respondenți au menționat că sunt total satisfăcuți de claritatea hotărârii instanței (nu în mod obligatoriu și cu soluția), total nesatisfăcuți nu au existat; parțial satisfăcuți sunt 9%, iar restul nu le-a fost aplicabilă în cazul dat.

Cât privește promptitudinea sau întârzierea prezentării dispozitivului hotărârii sau deciziei în formă scrisă: 54% dintre respondenți s-au declarat total satisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 12%.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

III. JUSTIȚIABILII

1. Accesibilitatea informației și transparența

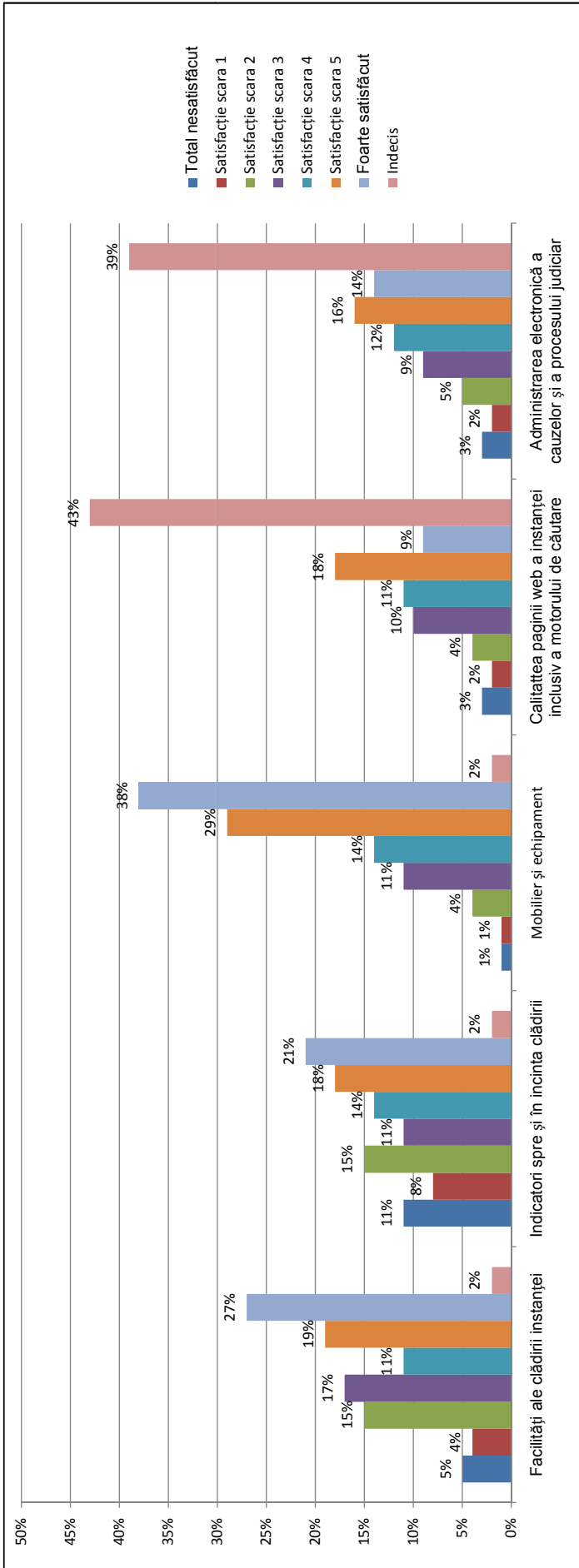
Notă: Cu privire la modalitatea de a accesa informația juridică și la practica judiciară (broșuri, pliante etc.), din numărul total al justițiabililor chestionați circa 49% au declarat că sunt total satisfăcuți, 9% au declarat că sunt total nesatisfăcuți, 38% s-au declarat parțial satisfăcuți.

Referitor la amabilitatea și atitudinea specialiștilor din cancelarie, 64% dintre cei chestionați sunt total satisfăcuți de comportamentul membrilor cancelariilor din instanțele de judecată, doar 3% sunt total nesatisfăcuți, alte 29% s-au declarat parțial satisfăcuți.

La capitolul pregătirii juridice a greferilor: 67% din cei chestionați sunt total satisfăcuți de profesionalismul acestora, total nesatisfăcuți sunt 1%, alte 30% s-au declarat parțial satisfăcuți.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

2. Facilitățile curții și e-justiția

Notă: Cu privire la aprecierea facilităților clădirii instanței (posibilitatea unei persoane cu dizabilități de a avea acces în clădire, scaune pe hol, sala pentru a lua cunoștință de dosare, sală pentru avocați/procurori, toaleta etc.), circa 46% au declarat că sunt total satisfăcuți, în timp ce 9% au declarat că sunt total nesatisfăcuți, alte 43% din respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

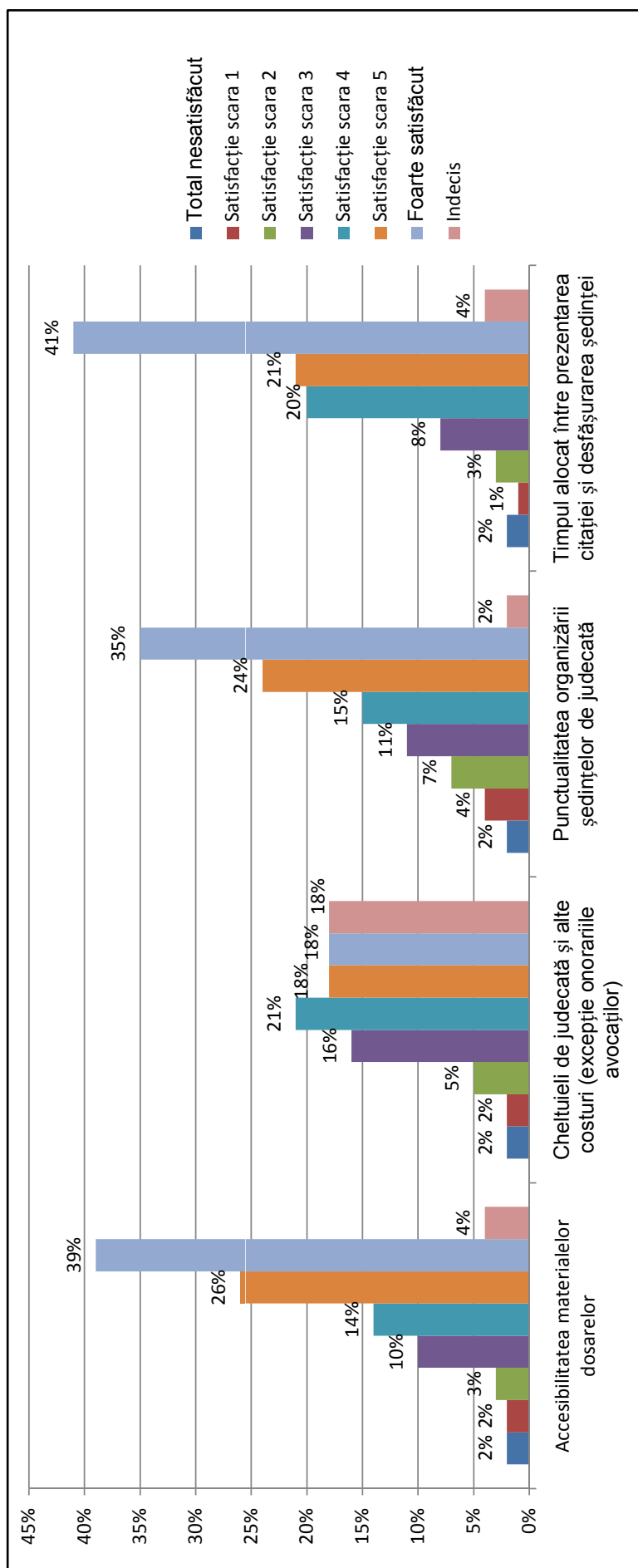
Cât privește aprecierea indicatorilor spre și în incinta clădirii instanței, circa 39% au declarat că sunt total satisfăcuți, în timp ce 19% au declarat că sunt total nesatisfăcuți, alte 40% dintre respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

Aprecierea mobilierului și a echipamentului din sala de judecată este evaluată după cum urmează: circa 67% au declarat că sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt 2%, alte 29% dintre respondenți s-au declarat parțial satisfăcuți.

Respondenții se declară în proporție de 27% total satisfăcuți de calitatea paginii web a instanței de judecată, în trimestrul II al anului 2013 nivelul celor total satisfăcuți a fost cu 12% mai mare; în timp ce 5% sunt total nesatisfăcuți, 25% se declară parțial satisfăcuți.

În privința administrării electronice a cauzelor și a procesului judiciar, inclusiv funcționarea sistemului electronic de gestionare a cauzelor, 30% din respondenți sunt total satisfăcuți, comparativ cu trimestrul II al anului 2013 acest indicator este în scădere cu 16%; în timp ce 5% sunt total nesatisfăcuți, iar 26% sunt satisfăcuți parțial.

3. Accesul la justiție (în acest dosar concret)

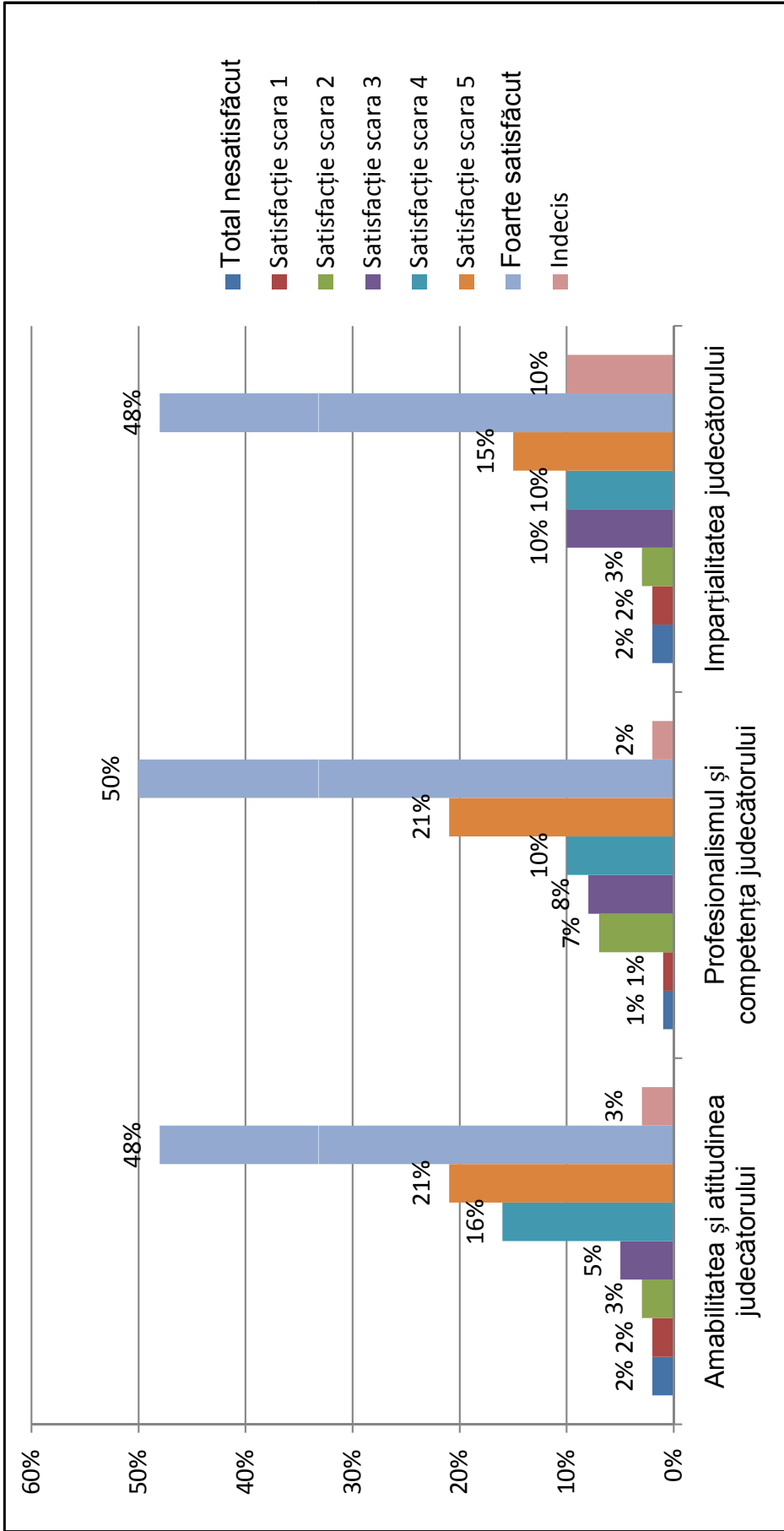
Notă: Cât privește accesul la justiție, și anume accesibilitatea de a lua cunoștință dematerialele dosarului, 65% din respondenți s-au declarat total satisfăcuți de libertatea de a studia dosarul, total nesatisfăcuți sunt 4%; 27% sunt parțial satisfăcuți.

Cu privire la gradul de satisfacție a respondenților în privința cheltuielilor de judecată și a altor costuri (cu excepția onorariilor avocaților), 36% sunt total satisfăcuți, în timp ce 4% sunt total nesatisfăcuți; 42% sunt parțial satisfăcuți.

Respondenții au apreciat punctualitatea organizării ședințelor de judecată conform programului, după cum urmează: 59% s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce total nesatisfăcuți sunt 6%; alte 33% sunt parțial satisfăcuți.

În ceea ce privește aprecierea timpului rezervat între prezentarea citației și desfășurarea ședinței de judecată (pentru a permite părților să se pregătească de proces) - 62% din cei chestionați s-au declarat total satisfăcuți, acest indicator este cu 11% mai mic decât în trimestrul II al anului 2013; în timp ce doar 3% au declarat că sunt total nesatisfăcuți; 31% sunt parțial satisfăcuți.

4. Calitatea, independența și imparțialitatea judecătorului (rilor) (în cauza concretă)

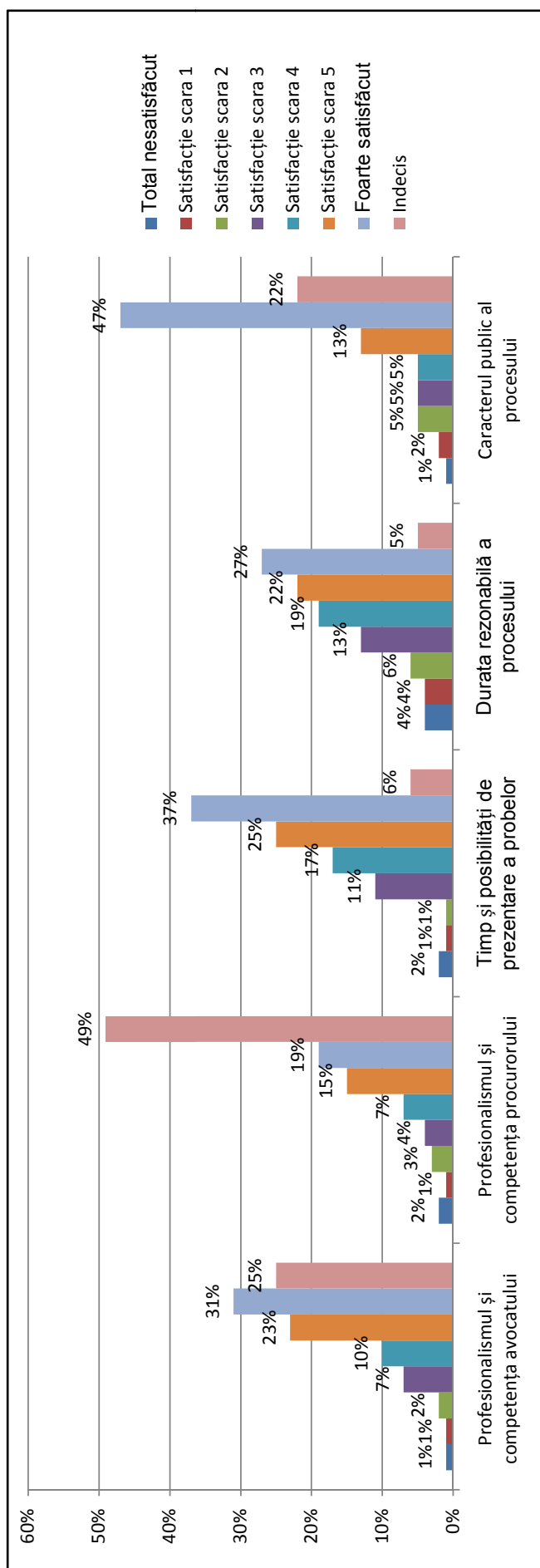

Notă: În ceea ce privește amabilitatea și atitudinea judecătorilor, 69% din respondenți au declarat că sunt total satisfăcuți de amabilitatea și atitudinea judecătorilor, în timp ce total nesatisfăcuți sunt 4%; alte 24% au menționat că sunt parțial satisfăcuți.

Cu referire la profesionalismul și competența judecătorilor poate fi observată aceeași dinamică: 71% din cei chestionați sunt total satisfăcuți, acest indicator este cu 8% în scădere comparativ cu trimestrul II al anului 2013; total nesatisfăcuți sunt 2%, rata celor parțial satisfăcuți fiind de 25%.

Cu privire la imparțialitatea judecătorului, 63% din persoanele participante la sondaj au declarat că sunt total satisfăcute, acest indicator este în scădere cu 1.1% comparativ cu trimestrul II; în timp ce total nesatisfăcuți sunt 4%; alte 23% sunt parțial satisfăcuți.

5. Corectitudinea/echitatea procesului judiciar

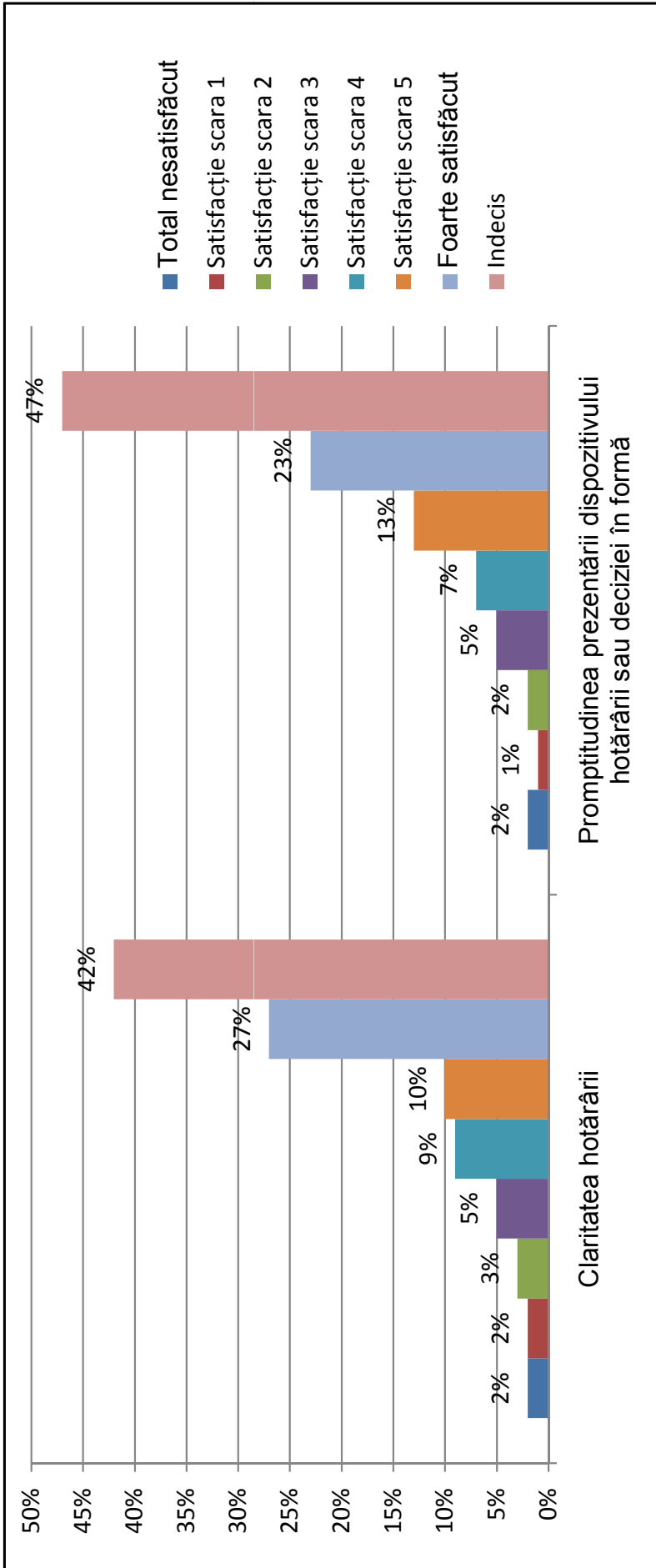

Notă: Cu privire la aprecierea echității procesului, respondenții s-au exprimat după cum urmează:

- în materie de profesionalism și competență a avocatului: 54% din respondenți s-au declarat total satisfăcuți, acest indicator este cu 9% mai mare ca în primul trimestru; total nesatisfăcuți sunt 2%; parțial satisfăcuți sunt 19%.
- cât privește profesionalismul și competența procurorului: 34% dintre cei chestionați sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt 3%; parțial satisfăcuți sunt 14%.
- cu referire la întrebarea dacă timpul și posibilitățile oferite sunt suficiente pentru fiecare parte în proces pentru prezentarea argumentelor sale și combaterea probelor aduse de partea adversă: 62% sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt 3%; parțial satisfăcuți sunt 29%, iar alte 6% sunt indeciși.
- despre aprecierea duratei rezonabile a procesului: 49% dintre participanții la sondaj sunt total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt 8%; parțial satisfăcuți sunt 38%.
- cu privire la caracterul public al procesului pentru terțe părți și mass-media: 60% dintre cei chestionați s-au declarat total satisfăcuți, total nesatisfăcuți sunt 3%; parțial satisfăcuți sunt 15%.

Aceleași date le-a relevat și raportul precedent pentru trimestrul II al anului 2013.

6. Rezultatul procesului (în acest dosar concret, numai în cazul în care hotărârea instanței a fost pronunțată)

Notă: La capitolul „rezultatul procesului”: 37 % dintre respondenți au menționat că sunt total satisfăcuți de claritatea hotărârii instanței (nu în mod obligatoriu și cu soluția), în timp ce 4% au declarat că sunt total nesatisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 17%.

Cât privește promptitudinea sau întârzierea prezentării dispozitivului hotărârii sau deciziei în formă scrisă: 36% dintre respondenți s-au declarat total satisfăcuți, în timp ce 3% sunt total nesatisfăcuți; parțial satisfăcuți sunt 14%.

B. DIAGrame PRIVIND MĂSURAREA CALITĂȚII ACTULUI JUSTIȚIEI PRIN OBSERVAREA DIRECTĂ A ȘEDINTELOR DE JUDECATĂ

Pentru efectuarea acestor diagrame autorii au analizat 300 de chestionare completate de monitatorii din teritoriu în perioada 1 iulie – 30 septembrie 2013. Metodologia efectuării diagramelor constă în indicarea valorii numerice directe care corespunde fiecărei opțiuni de răspuns din chestionar (da, nu, indecis, nu se aplică). Valorile indecis se aplică situațiilor în care nu a fost posibilă aprecierea obiectivă a răspunsului, iar valoarea nu se aplică în cazurile în care la ședința respectivă nu a avut loc acțiunea pentru care se solicită răspunsul.

Drept bază a elaborării acestui chestionar a servit metodologia de monitorizare elaborată în cadrul proiectului și alte instrumente, cum ar fi: [Metodologia Model de măsurare a satisfacției utilizatorilor a Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției \(CEPEJ\)](#), [Buletinul Juridic al OSCE al Drepturilor Internaționale la Proces Echitabil și Manualul Consiliului Europei cu privire la Articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului](#). În procesul de monitorizare au fost implicați 36 de observatori care au monitorizat ședințele din toate instanțele de judecată, inclusiv cele specializate, Curțile de Apel și Curtea Supremă de Justiție. Astfel, conform datelor analizate, au fost monitorizate ședințe în instanțele de diferit nivel, după cum urmează: 252 în instanțele de fond, 12 în instanțele specializate, 30 în Curțile de Apel și 6 la Curtea Supremă de Justiție. Toți observatorii au fost implicați în procese de monitorizare civică a proceselor democratice și au beneficiat de instruire detaliate cu privire la principiile expuse mai sus, fiind consultați pe durata monitorizării.

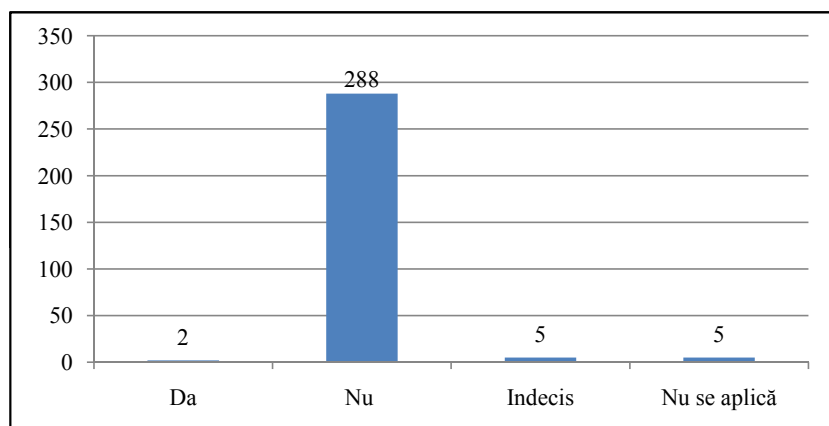
Aceste rezultate reies din evaluarea personală realizată de observator pe parcursul examinării procesului judiciar. În mod special, a fost acordată atenție următoarelor exigențe:

1. Accesul la justiție și egalitatea;
2. Instanță judecătorească competentă, independentă și imparțială;
3. Caracterul public al ședinței de judecată;
4. Aspecte specifice legate de corectitudinea proceselor penale, inclusiv prezumția nevinovăției;
5. Principiul contradictorialității, egalitatea armelor și drepturile apărării;
6. Hotărârea pronunțată public, în timp util și motivat, și calitatea rezultatului procesului.

Spre deosebire de prima parte a monitorizării prin intermediul sondajului, această parte implică o evaluare personală a realităților procesuale observate, realizată de observator. Ședințele au fost selectate aleatoriu: unele au durat câteva minute, iar altele au durat ore întregi. Prin urmare, observatorii nu au îndeplinit chestionarele la etapele la care nu au asistat. Jumătate din ședințele monitorizate în judecătoriile de sector au fost cele contencioase și civile, iar cealaltă jumătate au constituit-o ședințele în cazurile penale și contravenționale. La Curtea Supremă de Justiție au fost monitorizate doar procesele penale, iar la judecătoriile specializate au fost monitorizate dosarele civile. Astfel încât cifrele coincid: 150 de ședințe în dosare cu caracter civil și 150 de dosare cu caracter penal/contravențional.

1. ACCESUL LA JUSTIȚIE ȘI EGALITATEA

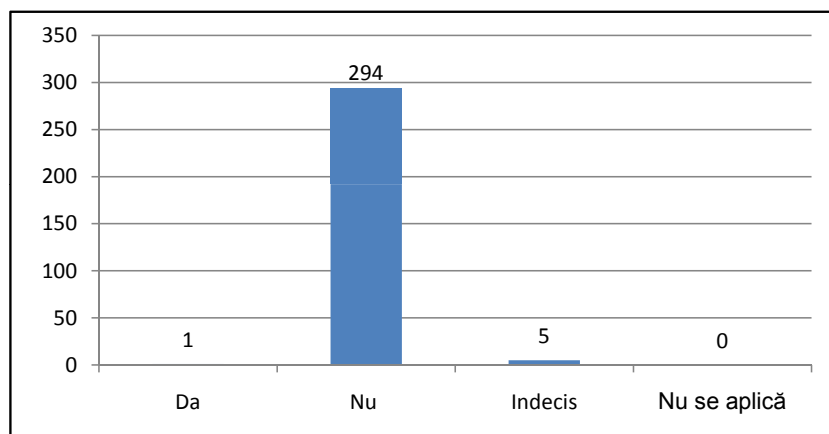
1. *Credeți că au fost impuse restricții pentru depunerea cererilor de chemare în judecată, demersurilor, plângerilor în instanța de judecată?*

Notă: Din totalul de 300 de respondenți, 288 sunt de părerea că nu au fost impuse restricții pentru depunerea cererilor de chemare în judecată/a plângerilor în instanța de judecată, în timp ce în doar două cazuri observatorul a stabilit că au fost puse astfel de restricții, în mod special ele vizează argumentarea avocaților în ședință că nu au fost admise cererile (cinci respondenți indeciși și în cinci cazuri nu se aplică situația). Ponderea răspunsurilor pozitive este în creștere, astfel că în trimestrul precedent aceasta a fost de 278 de respondenți. Aceeași dinamică a fost atestată și la sondajul pentru trimestrul I al anului 2013.

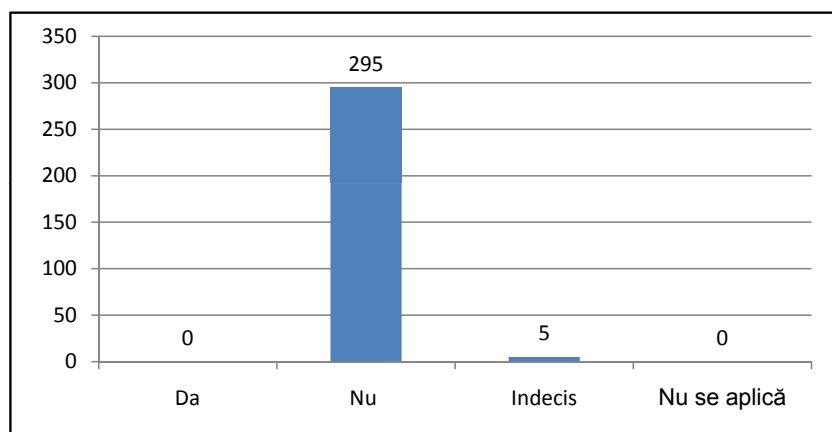
2. INSTANȚĂ JUDECĂTOREASCĂ COMPETENTĂ, INDEPENDENTĂ ȘI IMPARȚIALĂ

2. *Există suspiciuni cu privire la independența instanței de judecată, în special cu privire la prezența oricărei influențe, a presiunilor sau amenințărilor?*

Notă: În majoritatea proceselor (294), observatorii au declarat că nu au existat suspiciuni rezonabile că judecătorul (judecătorii) ar fi supuși anumitor amenințări sau că nu ar fi independenți, doar într-un caz s-a observat o asemenea atitudine, în cazul în care pricina se afla în atenția unor reporteri de la o televiziune, iar judecătorul era vădit emoționat de prezența acestora. Conform raportului pentru trimestrul I al anului 2013, numărul proceselor în care s-a considerat că judecătorul a fost supus presiunilor a fost de zece cazuri, iar în cel de-al doilea raport numărul era identic cu cel actual.

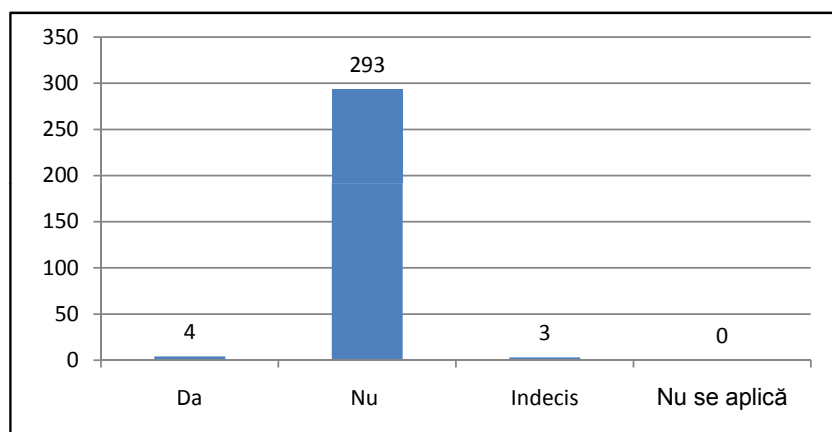
3. *Credeți că instanța de judecată a fost părtinitoare? Credeți că au existat motive pentru care vreun judecător trebuia recuzat (a dat dovadă de parțialitate, prejudecată sau o atitudine pre-determinată față de cauza pe rol; judecătorul și-a expus opinia privind vinovăția unei persoane în timpul procesului, în interiorul sau în afara sălii de judecată; judecătorul a comunicat cu procurorul sau cu avocatul apărării înainte de audiere sau între ședințele de judecată; există sau nu un potențial conflict de interese care a trezit suspiciunea rezonabilă că judecătorul ar putea să nu fie imparțial)?*

Notă: În nici un caz observatorii nu au semnalat că judecătorii ar fi părtinitori (conform diagramei), comparativ cu primele două trimestre, când, într-o serie de cazuri, s-a observat părtinirea judecătorilor. Momentan, nu s-au stabilit asemenea circumstanțe.

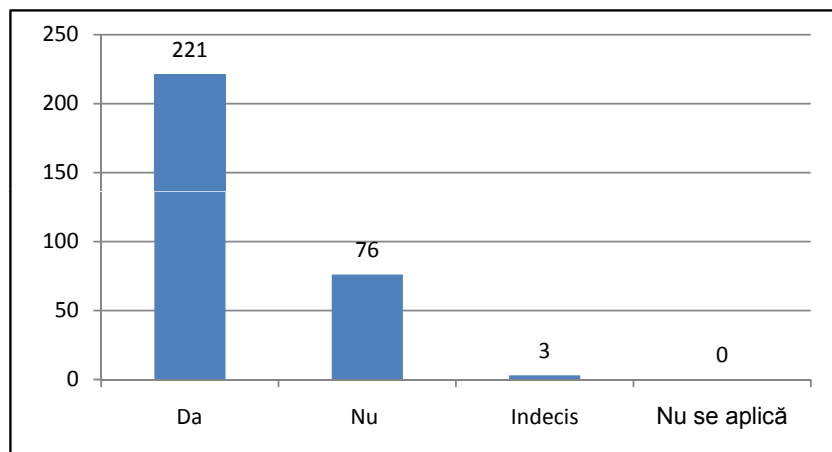
3. CARACTERUL PUBLIC AL ȘEDINȚEI DE JUDECATĂ

4. Instanța a solicitat părăsirea sălii de ședințe de către anumite categorii de persoane (presă, public, observatori etc.)?

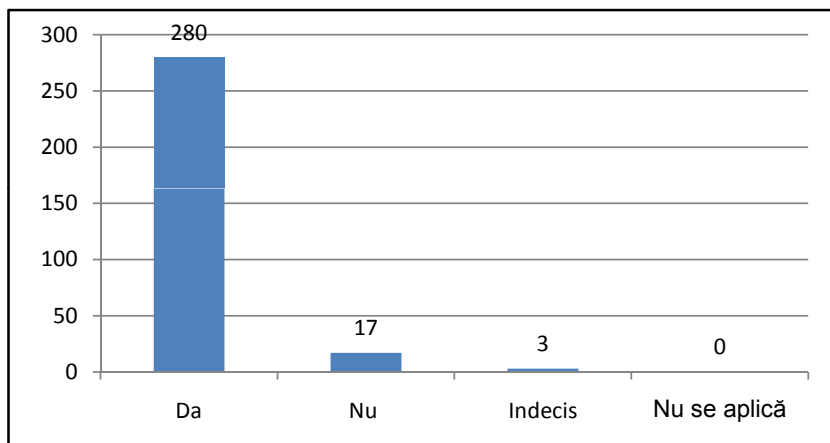
Notă: Observatorii au constatat că instanța a solicitat părăsirea sălii de judecată (în patru cazuri, conform diagramei alăturate) în cazurile în care procedura aplicabilă prevedea desfășurarea unei ședințe închise, fără a fi constatate abuzuri procesuale. În ceea ce privește restul ședințelor, în acestea nu au fost stabilite limitări de participare din partea publicului. Aceleași date au fost relevate și în raportul precedent.

5. Ședința a avut loc în sala de ședințe?

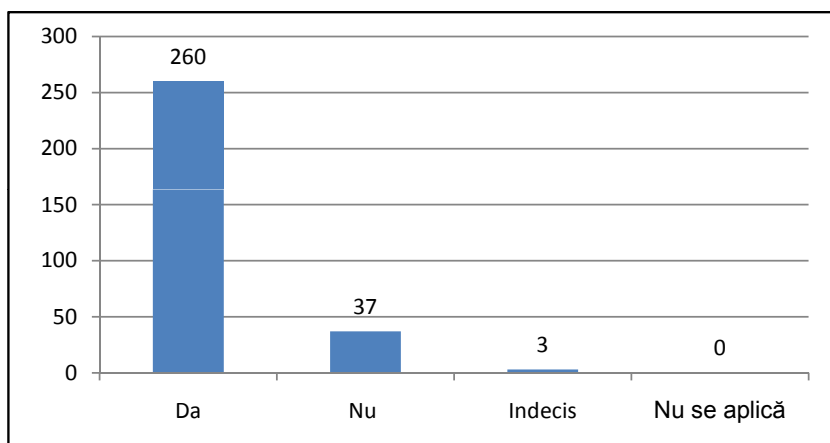
Notă: Rata ședințelor desfășurate în sălile de ședințe este comparabilă cu cea din trimestrul II, când numărul acestora a fost de 220 de ședințe, iar 78 de ședințe au avut loc în sălile judecătorilor.

6. Sala în care a avut loc ședința a fost suficient de încăpătoare pentru toți participanții la proces?

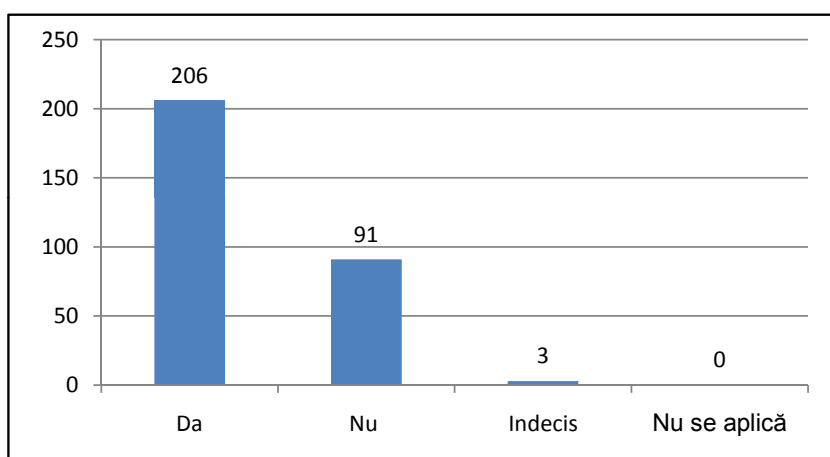
Notă: În 280 de ședințe din totalul de 300, sălile în care s-a desfășurat ședința de judecată au fost suficient de încăpătoare pentru toți participanții la proces. În 17 cazuri, s-a stabilit că încăperile în care s-a desfășurat ședința nu au oferit confortul și condițiile necesare pentru desfășurarea ședinței. S-a menținut aceeași dinamică, ca și în trimestrul I al anului 2013. Trebuie remarcat faptul că majoritatea ședințelor care s-au desfășurat în birourile judecătorilor au avut loc în judecătoriile de sector din mun. Chișinău.

7. Încăperea în care a avut loc ședința era dotată cu mobilierul necesar?

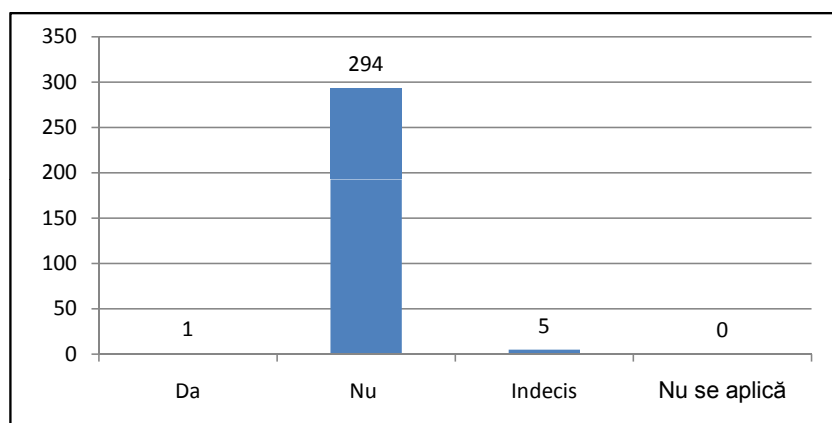
Notă: În 260 de ședințe din totalul de 300, sălile în care s-au desfășurat ședințele erau dotate cu mobilier suficient, iar în 37 de ședințe s-a observat o lipsă de mobilier necesar pentru ca părțile să își poată ține actele și face notițe. În trimestrul II al anului 2013, numărul ședințelor în sălile de judecată în care a ajuns mobilierul a fost cu 19 mai mare.

8. A avut loc înregistrarea audio a ședinței de către instanța de judecată?

Notă: Analiza datelor demonstrează că rata ședințelor înregistrate este în creștere constantă, astfel că în trimestrul III au fost înregistrate 206 ședințe din cele 300 monitorizate, în timp ce în trimestrul II numărul acestora era de 179, iar în trimestrul I numărul acestora a constituit 118 ședințe. Trebuie de remarcat faptul că cea mai mare cotă de neînregistrare este atestată la Curtea de Apel Chișinău, unde nu a fost înregistrată nici o ședință din cele monitorizate, precum și în judecătoriile de sector din mun. Chișinău.

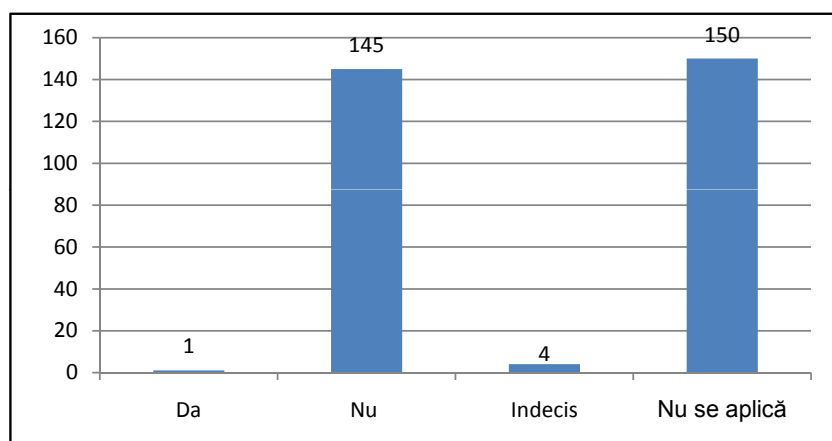
9. I-a fost refuzat vreunei persoane accesul în sala de judecată?

Notă: Din numărul total al ședințelor, în majoritatea covârșitoare s-a stabilit că nu s-a refuzat nici unei persoane accesul în sala de judecată (294 de cazuri) și doar într-un caz s-a refuzat accesul în sala de ședințe la Curtea de Apel Cahul unei persoane care nu avea actul de identitate.

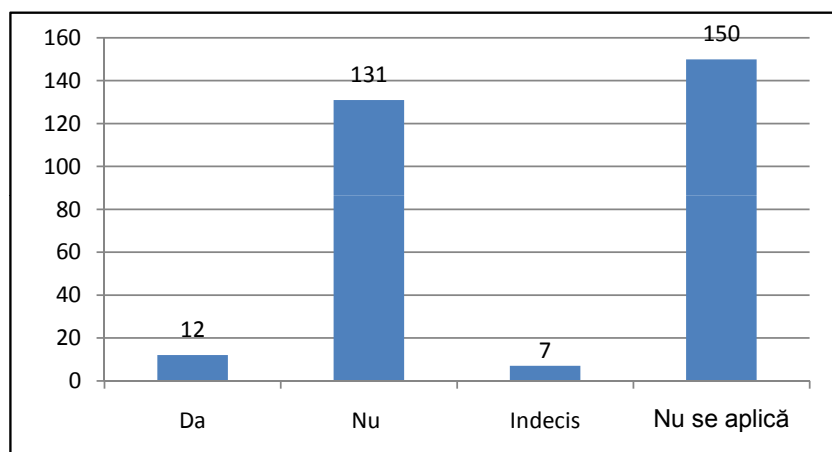
4. ASPECTE SPECIFICE LEGATE DE CORECTITUDINEA PROCESELOR PENALE, INCLUSIV PREZUMȚIA NEVINOVĂȚIE

10. Credeți că instanța a prestabilit vinovăția sau nevinovăția inculpatului (contravenientului)?

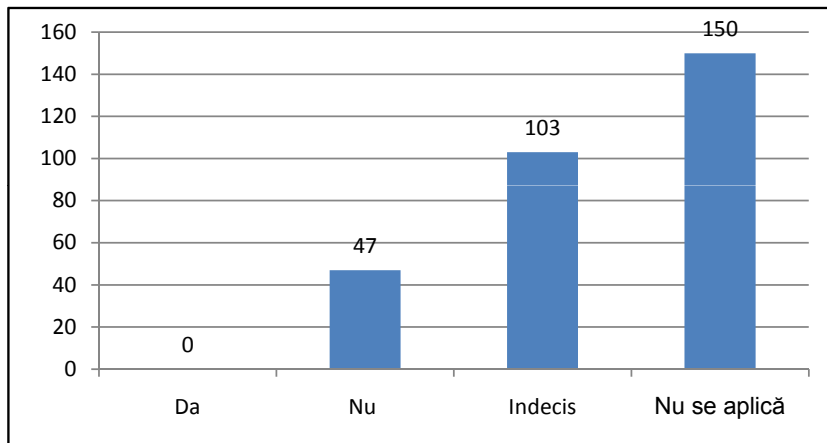
Notă: Din cele 150 de ședințe de judecată penale/contravenționale monitorizate, doar într-un caz s-a observat că instanța îi prestabilise vinovăția inculpatului/contravenientului, judecătorul având un comportament tendențios față de persoana acuzată. Oricum, numărul acesta este în scădere comparativ cu trimestrul II, când au fost stabilite cinci cazuri de acest gen.

11. Credeți că inculpatul (contravenientul) a fost tratat într-un mod care să indice faptul că el este vinovat (de exemplu, a fost ținut în cătușe pe parcursul ședinței, este plasat în boxă cu gratii etc.)?

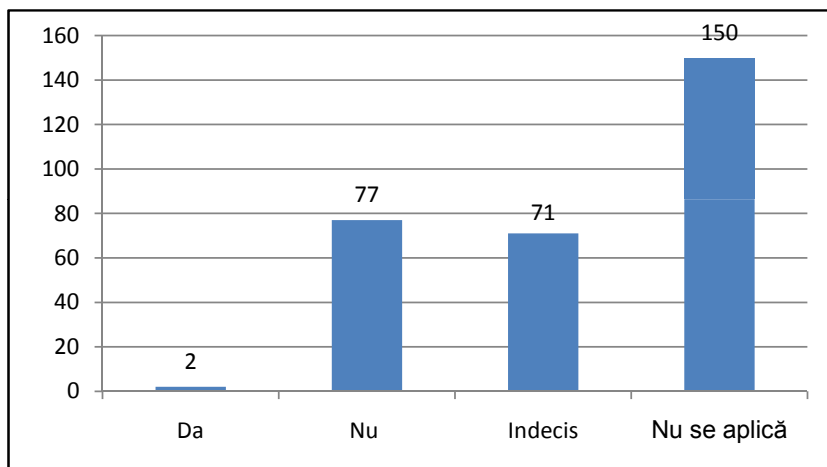
Notă: Din cele 150 de ședințe de judecată în cauze penale monitorizate, în 12 ședințe s-a observat că inculpatul/contravenientul a fost tratat într-un mod care să indice faptul că el este vinovat, în celelalte 131 de ședințe nu au fost stabilite astfel de circumstanțe. Concluziile se bazează pe observațiile monitorilor asupra comportamentului judecătorilor.

12. Credeți că reflectarea subiectului în presă a subminat prezumția nevinovăției și a încurajat tratamentul parțial din partea judecătorilor față de inculpat (contravenient)?

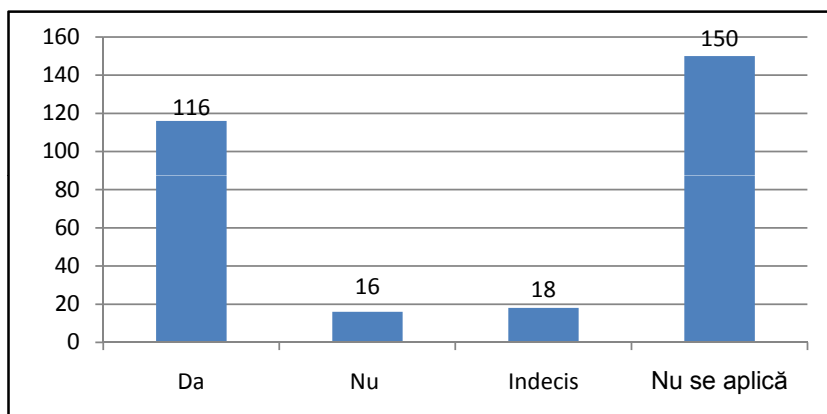
Notă: În 47 de ședințe, s-a stabilit că reflectarea subiectului în presă nu a subminat prezumția nevinovăției /încurajat tratamentul parțial din partea judecătorilor față de inculpat. Aceleași date au fost reflectate și în raportul precedent.

13. Credeți că vreo autoritate publică a făcut declarații referitor la vinovăția inculpatului (contravenientului) înainte de condamnarea acestuia?

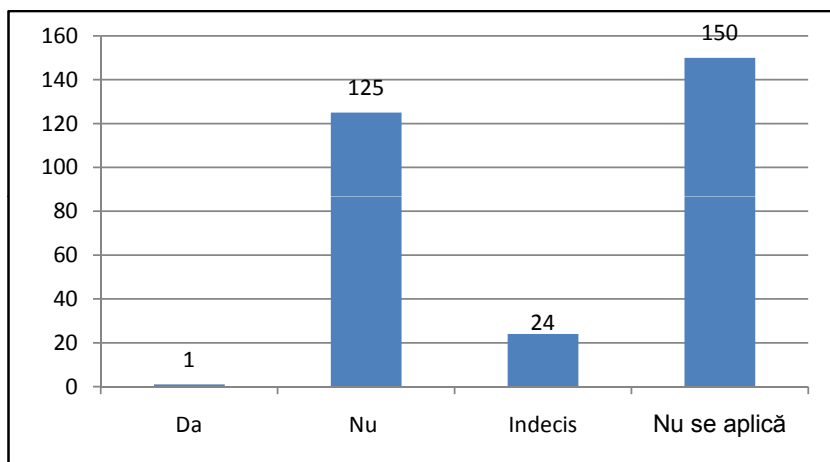
Notă: În 77 de ședințe, s-a stabilit că nu s-au făcut declarații anterioare referitoare la vinovăția inculpatului, în timp ce în doar două ședințe s-au stabilit astfel de circumstanțe. Cazurile erau în vizorul mass-media, care a reflectat știrea într-o manieră în care să indice că persoana era vinovată, iar judecătorul era vizibil emoționat de prezența presei.

14. Credeți că inculpatul (contravenientul) a beneficiat de dreptul de a nu se auto-incrimina? Judecătorul i-a explicat dreptul său de a nu depune mărturie împotriva propriei persoane?

Notă: În 116 ședințe penale/contravenționale, instanțele de judecată au explicat dreptul contravenienților/inculpaților de a nu se auto-incrimina, comparativ cu 138 de cazuri în trimestrul II. În 16 cazuri, instanța nu a explicat acest drept, iar în 18 cazuri instanța a explicat drepturile generale, fără a specifica acest drept.

15. Inculpatul a fost determinat să depună mărturie în instanță?

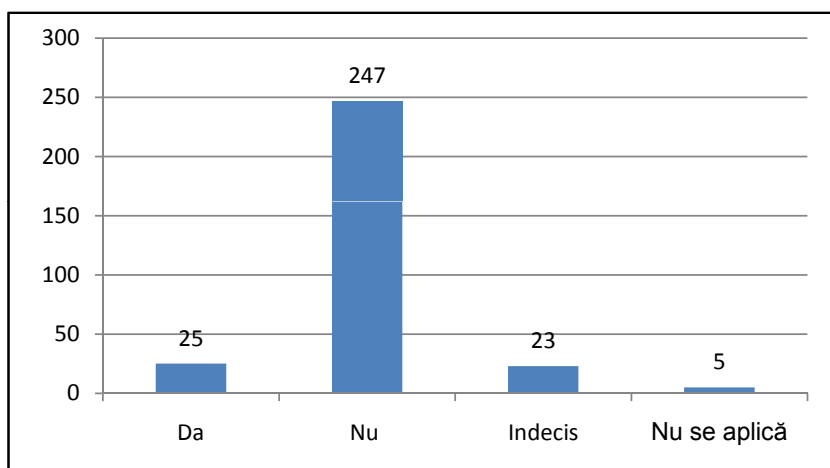

Notă: A fost stabilit un singur caz în care contravenientul/inculpatul a fost determinat să depună mărturie. Aceleași date sunt reflectate și în raportul precedent.

5. PRINCIPIUL CONTRADICTORIALITĂȚII, EGALITATEA ARMELOR ȘI DREPTURILE APĂRĂRII

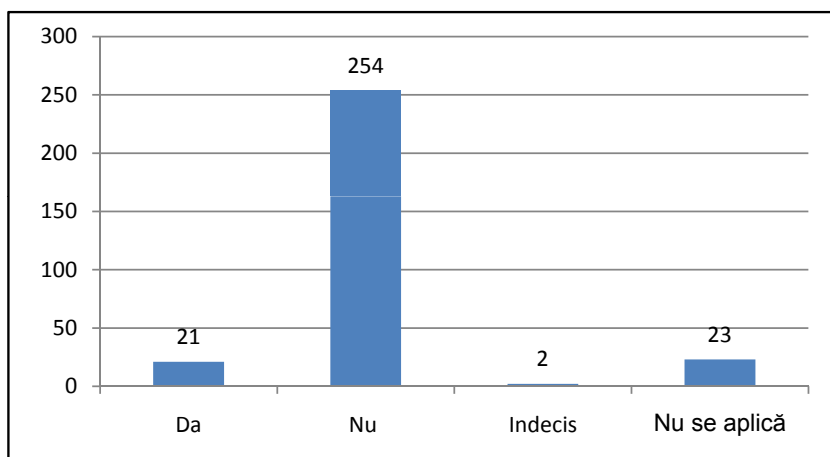
A. Pregătirea adecvată pentru proces

16. Părțile au invocat că au avut „timp insuficient” pentru a-și pregăti cazurile?

Notă: Din ședințele monitorizate, doar în 25 de ședințe s-a invocat că părțile au avut timp insuficient pentru a se pregăti de proces, în raport cu 247 de procese în care nu s-au invocat astfel de circumstanțe. În raport cu trimestrul I, numărul ședințelor în care se invocă faptul că a fost timp insuficient este în creștere nesemnificativă.

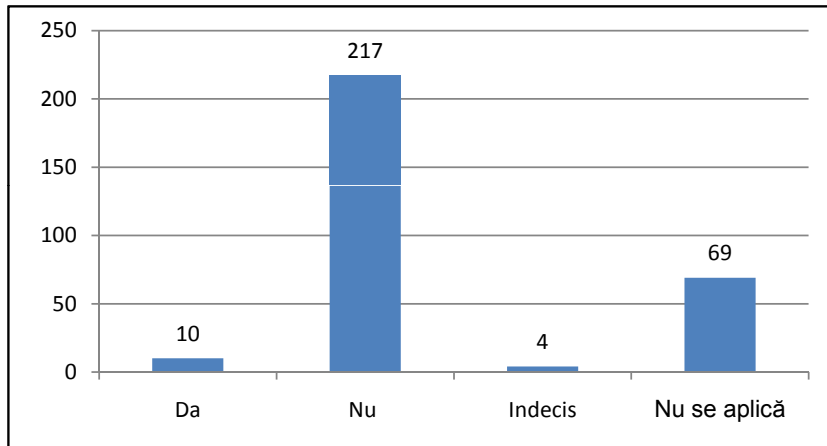
17. Au fost obiecții ale părților în proces că nu le-au fost comunicate toate informațiile relevante cu privire la caz sau că nu au reușit să se familiarizeze cu probele părții adverse?

Notă: În ceea ce privește faptul dacă au existat obiecții ale părților în proces că nu le-au fost comunicate toate informațiile relevante cu privire la caz sau că nu au reușit să se familiarizeze cu probele părții adverse, în 21 de cazuri s-au invocat obiecții de acest gen, în timp ce în 254 de cazuri nu s-au stabilit astfel de circumstanțe. Numărul ședințelor în care s-a invocat timpul insuficient este în creștere nesemnificativă în raport cu trimestrul II.

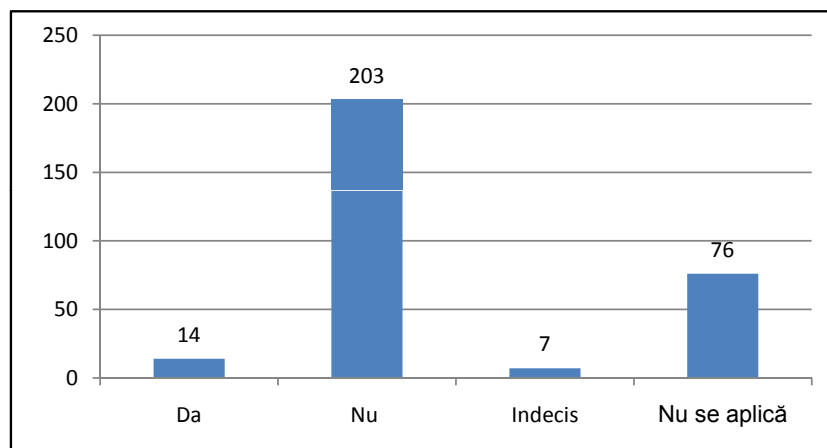
B. Audierea în timp util

18. Credeți că eventualele întârzieri procedurale sau amânările ședințelor au fost nerezonabile, ținând cont de circumstanțele cazului?

Notă: În ceea ce privește caracterul rezonabil al eventualelor întârzieri, în zece ședințe, monitorii au declarat că întârzierile au fost nerezonabile, iar în 217 ședințe, aceste amânări au fost rezonabile. Aceleași date comparative au fost stabilite și în trimestrele I și II.

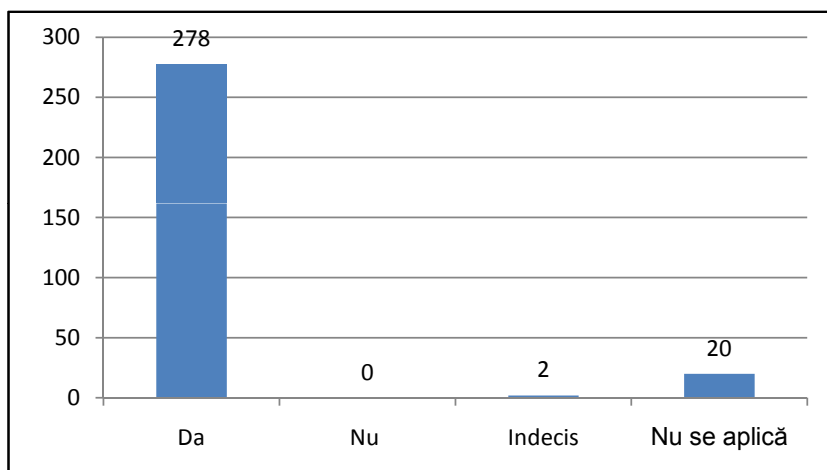
19. Credeți că amânările au avut efecte negative asupra situației de fapt a persoanei (de exemplu, în cazul în care aceasta a fost ținută în arest preventiv sau pe durata procesului) sau a situației de drept a acesteia (chestiuni legate de limitările statutare etc.)?

Notă: În ceea ce privește supoziția că eventualele întârzieri ar fi dăunat procesului, în 14 ședințe, monitorii au declarat că aceste întârzieri ar fi putut dăuna, iar în 203 cazuri, amânările nu au avut cum dăuna procesului. Aceleași date au fost reflectate și în rapoartele pe trimestrele I și II.

C. Dreptul la prezență și participarea efectivă la ședința de judecată

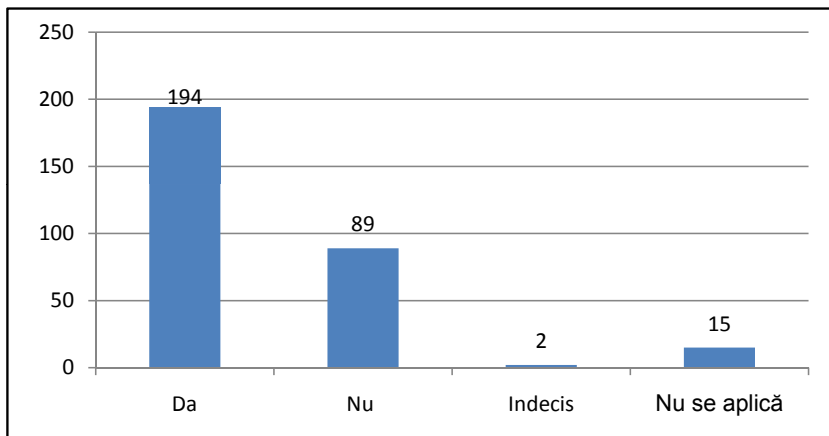
20. Pârâtului (inculpatului/contravenientului) i-a fost oferită posibilitatea reală de a participa la ședință pentru a-și prezenta cazul?

Notă: În majoritatea absolută a proceselor (278), pârâtului (inculpatului/contravenientului) i-a fost oferită posibilitatea reală de a participa la ședință pentru a-și prezenta cazul. În nici un caz din cele monitorizate, nu au fost observate interdicții, aceste rezultate sunt mai bune decât în trimestrul II, când în șase cazuri acest drept a fost limitat.

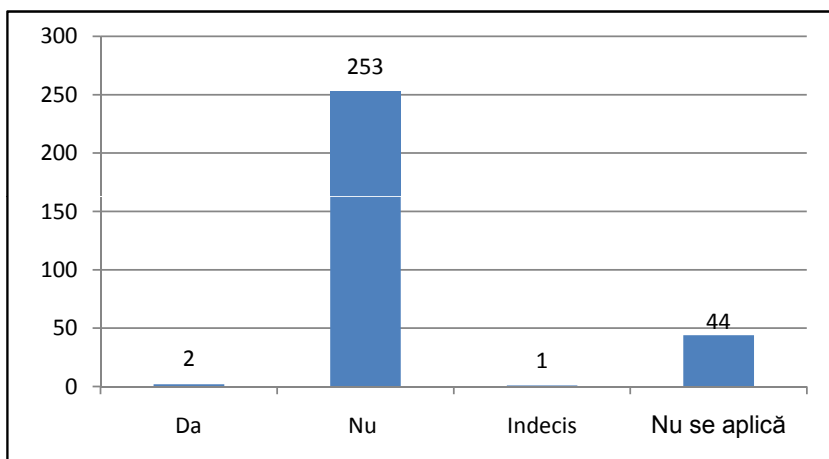
D. Dreptul la reprezentare juridică sau la autoreprezentare

21. Părțile în proces au fost reprezentate de cineva?

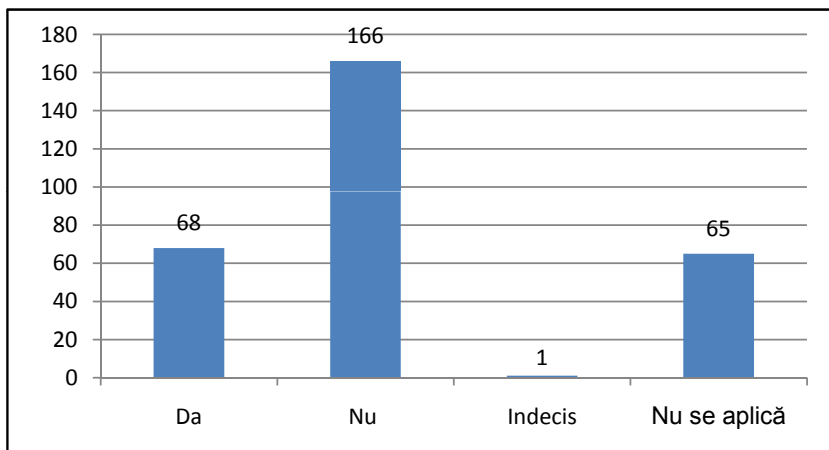
Notă: În majoritatea ședințelor de judecată, părțile au fost reprezentate de avocați sau reprezentanți (194), ceea ce e cu 21 de cazuri mai mult decât în trimestrul II, iar în 89 de procese, părțile nu au fost asistate de reprezentanți sau avocați, cu 19 cazuri mai puțin decât în trimestrul II.

22. Părților le-a fost interzisă autoreprezentarea la proces?

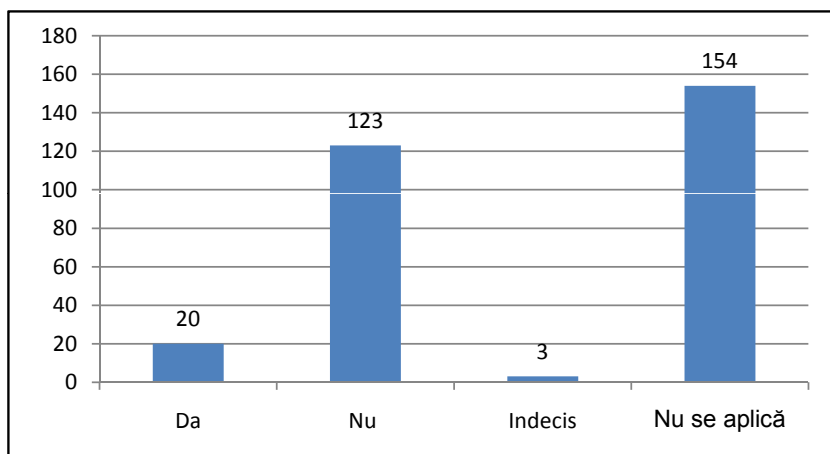
Notă: În majoritatea absolută a proceselor, părților nu le-a fost interzisă autoreprezentarea în proces (253), și doar în două procese penale instanța a dispus ca inculpatului să i se ofere un avocat. Aceleași date au fost raportate și în trimestrul II.

23. O parte sau părțile au solicitat să fie reprezentate de un avocat?

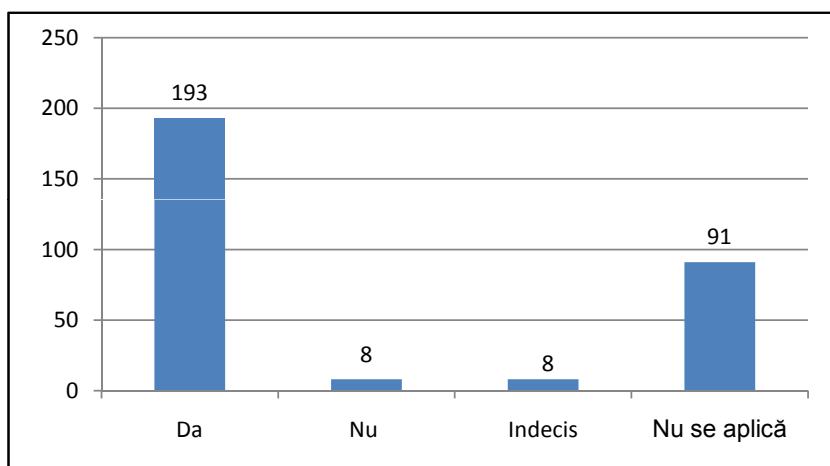
Notă: În 68 de procese din cele monitorizate, a fost solicitată acordarea unui avocat, iar în alte 166 de procese nu au parvenit astfel de demersuri.

24. În cazul în care partea nu a dispus de mijloace suficiente pentru a plăti pentru reprezentare juridică, a solicitat asistența garantată de stat?

Notă: În doar 20 de procese, părțile au solicitat un avocat din cadrul oficiului CNAJGS, conform rapoartelor pentru trimestrele I și II, numărul acestor solicitări este în ușoară creștere.

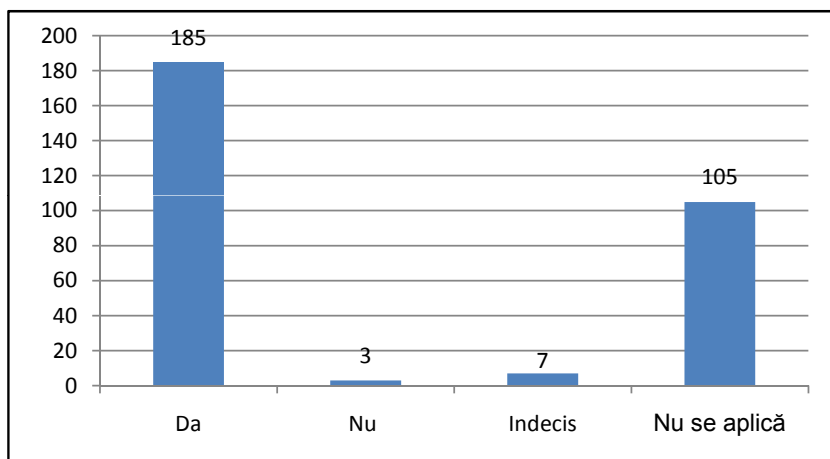
25. Credeți că avocatul a acționat independent, competent și eficient?

Notă: În 193 de procese în care au participat avocați, monitorii au declarat că avocații au acționat independent, competent și eficient, în timp ce în opt ședințe nu s-au stabilit astfel de circumstanțe. Comparativ cu cel de al doilea trimestru, numărul cazurilor în care s-a considerat că avocații nu au acționat independent, competent și eficient este în creștere.

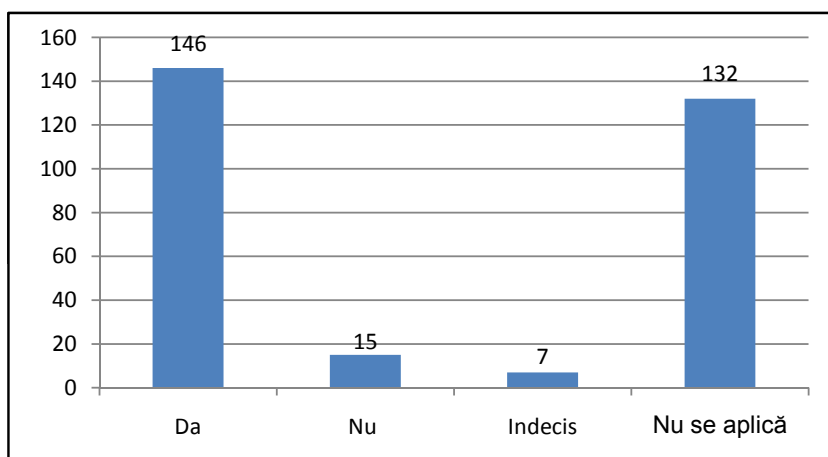
E. Audierea martorilor

26. Credeți că părțile au avut aceleași posibilități de a examina martorii și experții care au fost chemați să depună mărturie la proces?

Notă: În majoritatea proceselor (185), monitorii au considerat că părțile au avut aceleași posibilități de a pune întrebări martorilor sau experților, cu 30 de cazuri mai mult ca în al doilea trimestru.

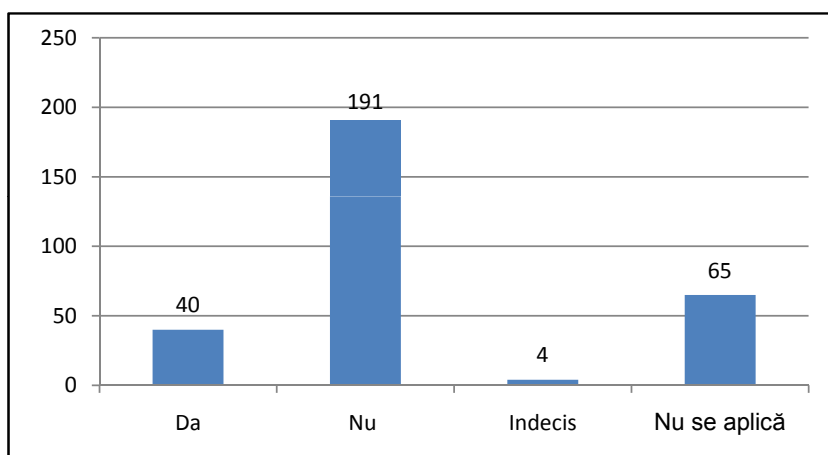
27. Au fost luate toate măsurile pentru a asigura participarea tuturor martorilor și experților citați de către instanță și/sau părți?

Notă: În aproape jumătate din procese, instanța a luat toate măsurile de a asigura prezența martorilor și experților (146), în timp ce doar în trei cazuri se consideră că puteau fi întreprinse și alte acțiuni pentru a asigura prezența martorilor și altor părți. Aceleași date au fost stabilite și în trimestrul I și II.

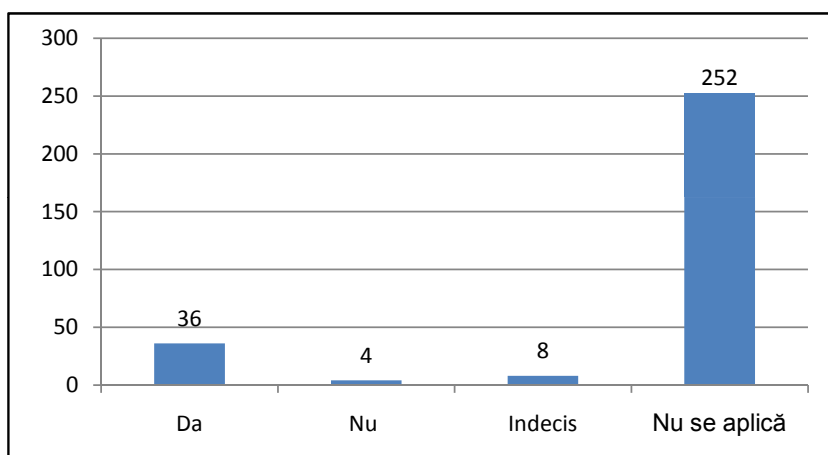
F. Interpretarea și traducerea

28. Părțile au solicitat prezența unui interpret/traducător?

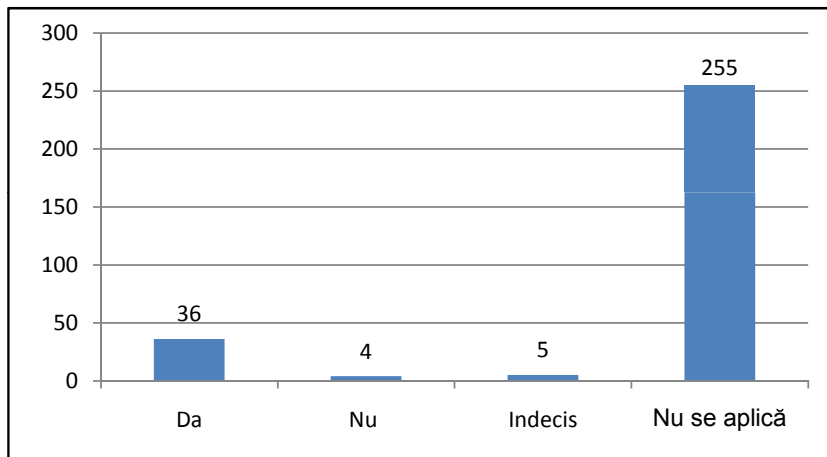

Notă: În doar 40 de ședințe, a fost solicitată asistența unui traducător. În trimestrul I, numărul acestora a fost de 36 de procese, iar în trimestrul II – 41 de cereri.

29. Traducătorul desemnat este unul autorizat, selectat din lista de traducători pentru instanțe judecătorești?

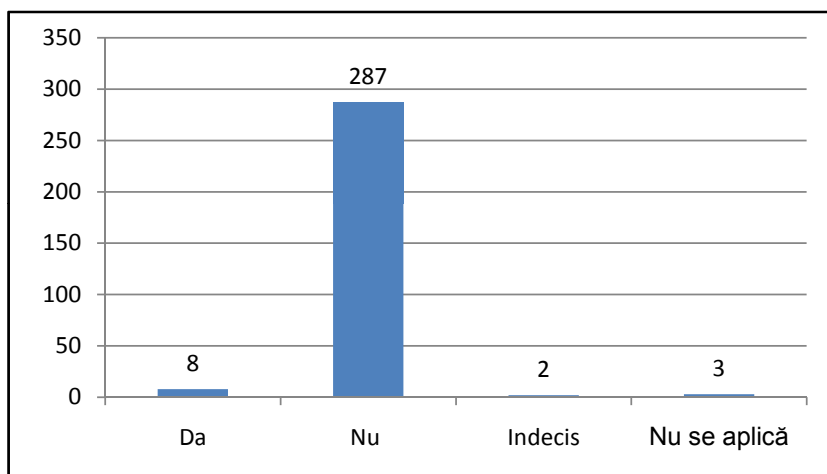

30. Credeți că inculpatul/părțile au înțeles pe deplin întrebările traduse?

G. Întrebare suplimentară generală privind egalitatea armelor

31. Credeți că au existat alte aspecte în desfășurarea ședinței care ar fi dus la inegalitatea de fond a părților în proces sau la incapacitatea uneia dintre părți de a-și prezenta cazul pe deplin și de a contesta probele pe care le consideră false?

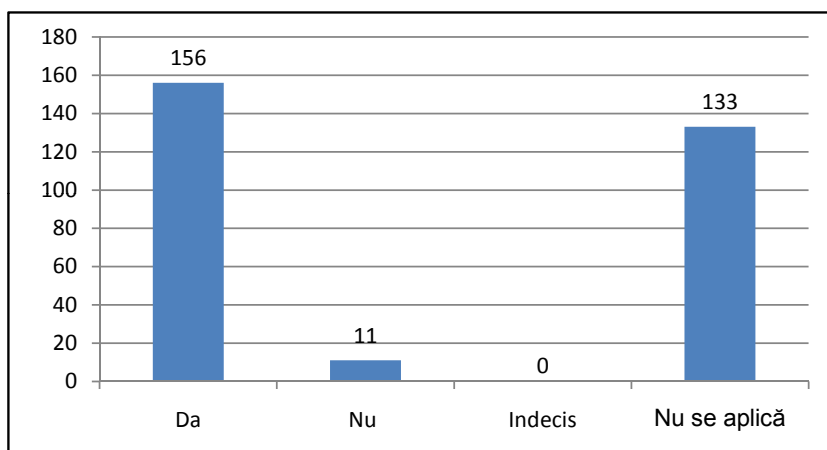

Notă: Au fost semnalate opt cazuri cu privire la alte aspecte care ar fi dus la o inegalitate a părților. În primul rând, a fost vorba de reflectarea dosarului în presă în trei cazuri, în alte două cazuri pricina era amânată de mai multe ori consecutiv, și în alte trei cazuri inegalitatea reieșea din posibilitățile diferite ale părților, inclusiv financiare, de a-și angaja un avocat mai experimentat.

6. HOTĂRÂREA PRONUNȚATĂ PUBLIC ȘI CALITATEA REZULTATULUI PROCESULUI

A. Cerințe generale

32. Credeți că soluția adoptată pe marginea cazului este clară?

Notă: Indiferent de soluția care a fost adoptată în legătură cu dosarul – fie amânarea ședinței, fie pronunțarea unui dispozitiv al hotărârii sau sentinței, monitorii au considerat că soluția a fost clară. Doar în 11 cazuri nu a fost clară pricina amânărilor.

CONCLUZII

Rezultatele celui de-al treilea Raport de monitorizare a implementării reformei în sectorul justiției ne permit să facem câteva constatări esențiale.

În ceea ce privește monitorizarea ședințelor de judecată, observatorii au constatat în mare parte o dinamică pozitivă. Putem presupune că însăși prezența observatorilor la ședințele de judecată influențează spre bine comportamentul justițiabililor și al personalului instanțelor de judecată. Pe parcursul trimestrului III, s-a observat aceeași dinamică pozitivă a aparenței desfășurării proceselor judiciare. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că scopul misiunii nu a fost de a evalua calitatea actului judecătoresc și nivelul de coruptibilitate, ci doar aparențele desfășurării ședințelor de judecată.

Pe de altă parte, nu se poate vorbi despre un progres semnificativ în realizarea acțiunilor trasate conform Planului de Acțiuni pentru implementarea SRSJ. Astfel, din totalul de 209 acțiuni planificate pentru perioada de până la 30 septembrie 2013, doar 126 au fost realizate, altele 83 fiind neîndeplinite până la finele trimestrului III, 2013, indicând o rată de realizare de 60%, în total (în comparație cu 59% realizate la finele trimestrului anterior). Este adevărat că Guvernul s-a confruntat cu o criză politică majoră, care a întârziat anumite procese, inclusiv cel de semnare a acordului privind acordarea de către UE a Suportului Bugetar pentru sectorul justiției. Odată cu desemnarea noului Guvern, s-a observat o accelerare în realizarea acțiunilor planificate, însă instituțiile responsabile trebuie să depună acum un efort considerabil pentru a îndeplini acțiunile restante, alături de cele planificate pentru perioada următoare.

Totuși trebuie să ținem cont de faptul că un mare număr din acțiunile restante nu necesită în mod deosebit mijloace financiare. Adesea, un impediment în realizarea acțiunii este capacitatea redusă a instituției responsabile de a elabora studii, rapoarte analitice etc. Totodată, o bună parte dintre partenerii de dezvoltare s-au arătat deschiși de a ajuta la realizarea anumitor acțiuni, și o bună parte din acestea au fost efectuate cu asistență externă. Însă nici piața locală de consultanță nu este suficient de diversificată și aptă ca să poată realiza un număr mare de asemenea activități, motiv pentru care concursurile au fost anunțate repetat, și în unele cazuri, fără un rezultat.

În vara anului curent, și-a început oficial activitatea proiectul UE „**Suport în coordonarea reformei în domeniul justiției în Republica Moldova**”. O serie de activități planificate în Planul de Acțiuni a fost preluată spre realizare de proiectul în cauză. Chiar și așa, viteza de implementare a acțiunilor este una destul de lentă.

Constatăm o schimbare esențială în ceea ce privește transparența activității Secretariatului și a Grupurilor de Lucru. S-a reușit angajarea unităților adiționale

de personal pentru susținerea activității Secretariatului și GL, astfel remarcăm o activitate și o eficiență sporite în organizarea ședințelor, publicarea agendelor și proceselor-verbale pe pagina web a ministerului. Totodată, în continuare, întâmpinăm dificultăți la găsirea produselor elaborate în cadrul implementării Strategiei, dat fiind faptul că nu a fost creat un portal unic unde acestea ar putea fi plasate.

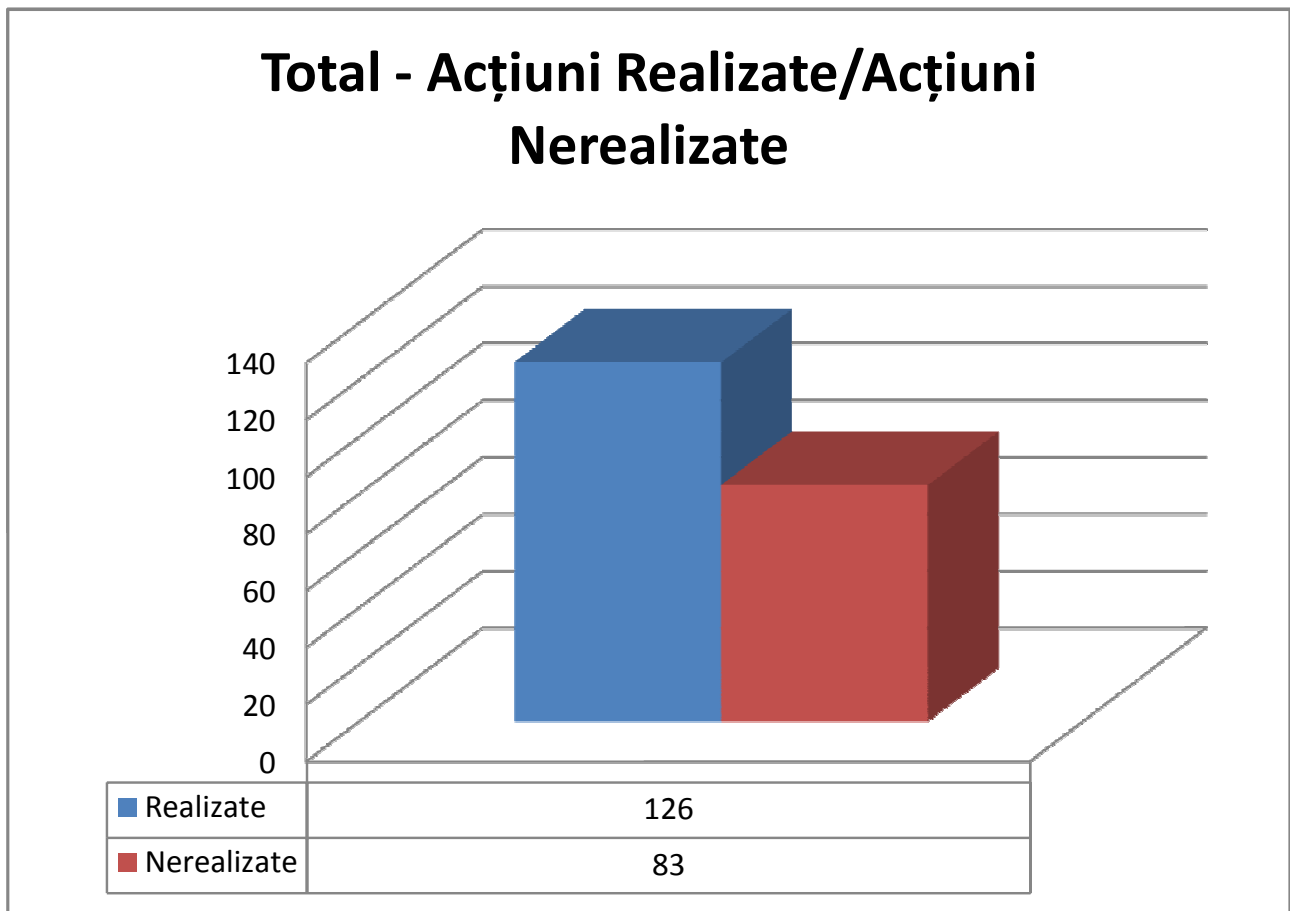
Este salutară intenția GL de a revizui activitățile planificate în Planul de Acțiuni în vederea identificării acțiunilor care sunt desuete sau nu mai sunt relevante, și a celor cu conținut neclar.

Analizând performanța instituțiilor implicate în implementarea SRSJ, am constatat următoarele. Pentru anul 2012 și primele trei trimestre ale anului 2013, CNAJGS și MAI au realizat mai puțin de jumătate din acțiunile planificate, cu o rată de realizare de 40% și, respectiv, 25%. O rată de realizare mai bună o au CNA, MJ, PG și CpDOM. Sunt și câteva instituții la care observăm o rată de realizare de 100%, cum sunt CNI, și CNROOND. Dar Planul de Acțiuni prevede un număr foarte mic de acțiuni care urmează a fi realizate de aceste instituții, iar cel mai important este că acțiunile pe care le calificăm drept realizate conform indicatorilor de performanță, necesită a fi în continuare monitorizate sub aspectul impactului real pe care îl produc.

Tabelul Nr. 1 - Realizarea acțiunilor pe fiecare pilon.

Instituția responsabilă	Pilon Nr. 1		Pilon Nr. 2		Pilon Nr. 3		Pilon Nr. 4		Pilon Nr. 5		Pilon Nr. 6		Pilon Nr. 7		Total		Acțiuni R/NR procentual										
	Total	NR	Total	NR	Total	NR	Total	NR	Total	NR	Total	NR	Total	NR	Total	NR	% R	%NR									
Ministerul Justiției	35	25	10	19	12	7	19	3	16	7	7	0	11	5	6	22	13	9	20	16	4	133	81	52	61	39	
Consiliul Superior al Magistraturii	17	11	6	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	11	8	58	42
Institutul Național al Justiției	9	4	5	1	1	0	1	0	1	2	1	1	3	0	3	0	1	1	0	0	0	0	17	10	7	59	41
Centrul Național Anticorupție	0	0	0	3	3	0	0	0	0	4	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	5	2	71	29
CNAJGS	0	0	0	0	0	0	5	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	3	40	60
UNEJ	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100
Ministerul Afacerilor Interne	0	0	0	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	4	1	3	25	75	
Procuratura Generală	0	0	0	10	7	3	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	0	0	0	12	8	4	67	33	
CpDOM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	3	1	0	0	0	0	4	3	1	75	25	
CNROOND	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	100	0	
Comisia Națională de Integritate	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	100	0	
Parlamentul	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	100	0	
Administrația Publică Centrală	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	100	0	
Centrul E-Guvernare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	100	
Instituțiile din sectorul justiției	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	100
TOTAL	61	40	21	36	24	12	26	5	21	19	14	5	15	8	7	30	18	12	22	17	5	209	126	83	60	40	

Diagrama Nr. 1 – Total acțiuni realizate și acțiuni nerealizate

Privind realizarea acțiunilor restante din cadrul pilonului I

Până la începutul perioadei de raportare (1 iulie 2013), la pilonul I urmau a fi realizate în total 61 de acțiuni, dintre care pentru 35 este responsabil MJ, pentru 17 – CSM, și pentru nouă acțiuni – INJ. Restante, la începutul aceleiași perioade, erau 23 de acțiuni. Pe parcursul trimestrului III, constatăm că doar trei dintre acestea au fost realizate, altele 21 rămânând astfel nerealizate.

Privind realizarea acțiunilor restante din cadrul pilonului II

La începutul perioadei de raportare, adică la 1 iulie 2013, în cadrul pilonului II au rămas restante 11 acțiuni din totalul de 30 care urmau a fi realizate până la data menționată. Pe parcursul perioadei de raportare (1 iulie – 30 septembrie), PG a realizat două acțiuni restante (acțiunea 2.2.5 punct 1 și acțiunea 2.4.2 punct 1), iar MJ a realizat o acțiune restantă (acțiunea 2.5.1 punct 1). Din acțiunile care în continuare rămân a fi restante cinci sunt în responsabilitatea MJ, două în responsabilitatea MAI și o acțiune e în responsabilitatea PG.

Privind realizarea acțiunilor curente din cadrul pilonului II

La finele perioadei de raportare, adică la 30 septembrie 2013, urmau a fi realizate șase acțiuni curente. Din ele nici una nu a fost realizată. MJ nu a realizat în termen patru acțiuni, iar MAI și PG nu au realizat în termen câte o acțiune.

Privind realizarea acțiunilor restante din cadrul pilonului III

La începutul perioadei de raportare, adică la 1 iulie 2013, în cadrul pilonului III au rămas restante 18 acțiuni din totalul de 24 care urmau a fi realizate până la data menționată. Pe parcursul perioadei de raportare (1 iulie – 30 septembrie), MJ a realizat o singură acțiune restantă (acțiunea 3.2.1 punctul 1). Totodată, în urma dezbaterilor în cadrul GL III, s-a constatat că pentru două acțiuni care fuseseră raportate ca fiind executate în anul 2012, responsabilii de bază de fapt nu dispun de actele justificative pentru a le considera executate. Prin urmare, restanțele acțiunilor nerealizate se ridică la numărul 19.

Privind realizarea acțiunilor curente din cadrul pilonului III

La finele perioadei de raportare, adică la 30 septembrie 2013, urmau a fi realizate alte două acțiuni curente. Din ele nici una nu a fost realizată. Prin urmare, numărul restanțelor la finele celui de-al treilea trimestru a constituit 21 de acțiuni.

Privind realizarea acțiunilor restante din cadrul pilonului IV

Până la începutul perioadei de raportare (1 iulie 2013), la pilonul IV urmau a fi realizate în total 15 acțiuni, dintre care pentru șapte este responsabil MJ, două îi revin CSM, două – INJ și patru - CNA. Restante, la începutul aceleiași perioade, erau șase acțiuni. Pe parcursul trimestrului III, constatăm că doar una dintre acestea a fost realizată, astfel altele cinci rămânând în continuare nerealizate.

Privind realizarea acțiunilor restante din cadrul pilonului V

La începutul perioadei de raportare, adică la 1 iulie 2013, în cadrul pilonului V, au rămas restante șapte acțiuni din 15 care urmau a fi implementate până la data menționată. Din acțiunile restante, pe parcursul perioadei de raportare, nu a fost implementată nici o acțiune. Din acestea, șase acțiuni sunt în responsabilitatea MJ. O acțiune nerealizată din tot atâtea restanțe rămâne în responsabilitatea Centrului de Governare Electronică.

Privind realizarea acțiunilor curente din cadrul pilonului V

La finele perioadei de raportare, adică la 30 septembrie 2013, în cadrul pilonului V nu urma a fi realizată nicio acțiune curentă.

Privind realizarea acțiunilor restante din cadrul pilonului VI

La începutul perioadei de raportare, adică la 1 iulie 2013, în cadrul pilonului VI, au rămas restante 12 acțiuni din 29 care urmau a fi implementate. Din acțiunile restante, pe parcursul perioadei de raportare (1 iulie – 30 septembrie) MJ a implementat doar una (acțiunea 6.2.1 punct 2). Din restante, opt acțiuni sunt în responsabilitatea MJ. Câte o acțiune restantă rămâne pe seama MAI, CpDOM și PG.

Privind realizarea acțiunilor curente din cadrul pilonului VI

La finele perioadei de raportare, adică la 30 septembrie 2013, urma a fi realizată o singură acțiune. MJ nu a realizat în termen acțiunea curentă de care a fost responsabil.

Privind realizarea acțiunilor restante din cadrul pilonului VII

Până la începutul perioadei de raportare (1 iulie 2013), la pilonul VII urmau a fi realizate în total 22 acțiuni, dintre care pentru 20 este responsabil MJ, de una – Consiliul Național pentru reforma organelor de ocrotire a normelor de drept și de una – instituțiile din sectorul justiției. Restante, la începutul aceleiași perioade, erau șase acțiuni. Pe parcursul trimestrului III, constatăm că doar una dintre acestea a fost realizată, astfel altele cinci rămânând nerealizate.